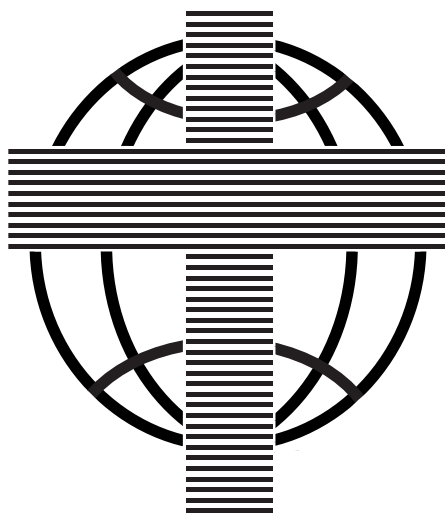

LÄHETYS-TEOLOGINEN

AIKAKAUSKIRJA - JOURNAL OF

MISSION - THEOLOGY

VOLUME 16 (2013)

*Yhdessä kohti elämää:
Lähetys ja evankelioiminen muuttuvassa maailmassa*

LÄHETYS TEOLOGINEN

AIKAKAUSKIRJA - JOURNAL OF

MISSION THEOLOGY

VOLUME 16 (2013)

*Yhdessä kohti elämää:
Lähetys ja evankelioiminen muuttuvassa maailmassa*

LÄHETYSOLOGINEN AIKAKAUSKIRJA - JOURNAL OF MISSION THEOLOGY
VOLUME 16 (2013)

JULKAISIJA - PUBLISHER

Kirkon lähetystyön keskus (KLK) - Office for Global Mission

PÄÄTOIMITTAJA - EDITOR - IN - CHIEF

Risto Jukko

risto.jukko@evl.fi

TAITTO

Emma Martikainen

PAINO

Unigrafia Oy

Helsinki 2014

PAINOS

900 kpl

ISBN 978-951-789-445-6 (nid.)

ISBN 978-951-789-446-3 (pdf.)

ISSN 0788-9518

<http://sakasti.evl.fi/lahetysteologinenaikakauskirja>

SISÄLLYS - CONTENTS

Yhdessä kohti elämää: lähetys ja evankelioiminen muuttuvassa maailmassa	5
RISTO A. AHONEN.....	27
Kirkkojen maailmanneuvoston uudet ekumeeniset perusasiakirjat: <i>Together towards Life</i> -lähetysasia- kirja ja kristinuskon globaali tilanne	
RISTO JUKKO.....	31
Kirkkojen maailmanneuvoston ekumeeninen lähetys- ja evankelioimisasiakirja Yhdessä kohti elämää: Lähetys ja evankelioiminen muuttuvassa maailmassa	
MATTI REPO.....	41
Yhdessä kohti elämää: Pyhän Hengen lähetys Kirkkojen maailmanneuvoston uudessa lähetysasiakirjassa	
<i>Together towards Life: Mission and Evangelism in Changing Landscapes</i> <i>A New WCC Affirmation on Mission and Evangelism</i>	46
<i>Tillsammans för livet: Mission och evangelisation i en värld i förändring</i> <i>Ett nytt dokument från kyrkornas världsråd om mission och evangelisation</i>	67

YHDESSÄ KOHTI ELÄMÄÄ: LÄHETYS JA EVANKELIOIMINEN MUUTTUVASSA MAAILMASSA

Maailmanlähetyksen ja evankelioimisen komissio (Commission on World Mission and Evangelism, CWME) on työskennellyt uuden ekumeenisen lähetystyötä käsittelevän julkilausuman aikaansaamiseksi Kirkkojen maailmanneuvoston (KMN) Porto Alegren yleiskokouksesta (2006) asti. Uusi julkilausuma esiteltiin Kirkkojen maailmanneuvoston 10. yleiskokouksessa Busanissa, Koreassa 2013. Kansainvälisen lähetysneuvoston (International Missionary Council, IMC) ja Kirkkojen maailmanneuvoston yhdistyttyä New Delhissä vuonna 1961 Kirkkojen maailmanneuvosto on julkaissut ainoastaan yhden virallisen lähetystä ja evankelioimista käsittelevän julkilausuman. Mission and Evangelism: An Ecumenical Affirmation (Lähetys ja evankelioiminen: ekumeeninen julkilausuma) hyväksyttiin keskuskomitean kokouksessa 1982. Nyt käsillä olevan uuden lähetystä koskevan julkilausuman hyväksyi Kirkkojen maailmanneuvoston keskuskomitea yksimielisesti kokouksessaan 5.9.2012 Kreetalla, Kreikassa. Sen tarkoituksena on etsiä uutta näkyä, luoda käsitteistöä ja löytää suuntaviivoja lähetysten ja evankelioimisen ymmärtämiselle ja toteuttamiselle muuttuvassa maailmassa. Toivomme näiden ajatusten saavan laajaa kaukupohjaa, joka ulottuu Kirkkojen maailmanneuvoston jäsenkirkkoja ja sen yhteydessä toimivia lähetysjärjestöjä laajemmalle. Yhdessä voimme sitoutua siihen elämän täyteyteen, joka kuuluu jokaiselle ja johon elämän Jumala meitä johdattaa.

SISÄLLYS

Yhdessä kohti elämää: johdanto

Lähetysten Henki: elämän henkäys

Hengen tehtävä

Lähetys ja luomakunnan kukoistus

Hengelliset lahjat ja harkinnan armolahja

Muutosta luova hengellisyys

Vapauden Henki: lähetys reuna-alueilta keskukseen

Miksi reuna-alueet ja syrjäytyminen?

Lähetys kamppailuna ja vastarintana

Oikeudenmukaisuutta tavoitteleva ja syrjintää kaihtava lähetys

Lähetys parantamisena ja eheytenä

Yhteisön Henki: liikkeellä oleva kirkko

Jumalan lähetys (*missio Dei*) ja kirkon elämä

Jumalan lähetys ja kirkon ykseys

Jumala voimaannuttaa kirkon lähetystä varten

Paikallisseurakunnat: uusia aloitteita

Helluntain Henki: ilosanoma kaikille

Kutsu julistaa evankeliumia

Evankelioiminen Kristuksen esikuvan mukaan

Evankelioiminen, uskontodialogi ja kristillinen läsnäolo

Evankelioiminen ja kulttuuri

Elämän juhla: kymmenen teesiä lähetyksestä ja evankelioimisesta

YHDESSÄ KOHTI ELÄMÄÄ: JOHDANTO

1. Me uskomme Kolmiyhteiseen Jumalaan, joka on kaiken elämän luoja, lunastaja ja ylläpitäjä. Jumala loi kaiken olemassa olevan (*oikoumene*) omaksi kuvakseen ja toimii jatkuvasti maailmassa vahvistaen ja suojellen elämää. Me uskomme Jeesukseen Kristukseen, jossa Jumalan maailmaa kohtaan osoittama rakkaus tuli lihaksi ja joka on itse maailman Elämä (Joh. 3:16).¹ Jeesuksen Kristuksen perimmäinen tahto ja tehtävä on vahvistaa ja uudistaa elämä sen täyteydessä (Joh. 10:10). Me uskomme Jumalaan, Pyhään Henkeen, Elämän antajaan, joka ylläpitää ja vahvistaa elämää ja uudistaa koko luomakunnan (1. Moos. 2:7; Joh. 3:8). Elämän kieltäminen on Elämän Jumalan torjumista. Jumala kutsuu meitä osallistumaan Kolmiyhteisen Jumalan elämää luovaan työhön. Hän antaa meille voiman todistaa yltäkylläisestä elämästä, joka koittaa kaikille uudessa taivaassa ja uudessa maassa. Miten ja missä voimme havaita Jumalan elämää luovan toiminnan, joka tekee meidät kykeneviksi osallistumaan Jumalan työhön tänään?

2. Lähetys saa alkunsa Kolmiyhteisen Jumalan ytimeistä. Kolminaisuutta ylläpitää rakkaus, joka pulppuaa ylitsevuotavana koko luomakuntaan ja kaikkiin ihmisiin. Jumala on lähetyksen Jumala, joka lähetti Poikansa maailmaan ja joka kutsuu koko Jumalan kansaa (Joh. 20:21) ja antaa sille voiman olla toivon yhteisö. Kirkko on saanut tehtäväkseen viettää elämän juhlaa. Kirkon tehtävä on Pyhän Hengen voimassa vastustaa ja muuttaa toiseksi ne voimat, jotka tuhoavat elämää. Kuinka tärkeää onkaan "ottaa Pyhä Henki" (Joh. 20:22) ja tulla eläväksi todistukseksi Jumalan valtakunnan saapumisesta! Miten käsityksemme Jumalan työstä muuttuvassa ja monimuotoisessa maailmassa uudistuu, kun uudella tavalla tarkastelemme sitä Pyhän Hengen työn näkökulmasta?

3. Elämä Pyhässä Hengessä on lähetystehtävän sisin olemus. Pyhä Henki on kaiken toimintamme ja koko elämämme sydän ja lähtökohta. Hengellisyys antaa elämälle syvimmän merkityksen ja innoittaa tekojamme. Se on Luojan pyhä lahja, voima, jolla vahvistetaan elämää ja pidetään siitä huolta. Lähetystehtävän hengellisyydessä on muutosvoimaa, johon sitoutumalla voidaan Jumalan armosta muuttaa maailmaa. Miten voimme nostaa lähetysten esiin elämää vahvistavana ja uudistavana hengellisyytenä?

4. Jumala ei lähettänyt Poikaansa vain ihmiskunnan pelastukseksi. Pelastus ei ole osittainen, vaan evankeliumi on ilosanoma koko luomakunnalle. Se koskee koko elämää ja koko yhteiskuntaa. Siksi on olennaista ymmärtää Jumalan työ kosmisessa ulottuvuudessaan ja tunnistaa kuinka koko elämä - kaikki mitä on (*oikoumene*) - on liittynyt Jumalan elämänkudelmaan. Maapallon tulevaisuus on uhattuna. Miten se vaikuttaa osallisuuteemme Jumalan työhön maailmassa?

5. Kristillisen kirkon lähetystä on perinteisesti kuvattu maantieteellisen laajenemisen käsitteillä: lähetys alkaa kristillisestä keskuksesta ja ulottuu "tavoittamattomille alueille", maan ääriin. Tänä päivänä kristinuskon nykytilanne maailmassa on kuitenkin hyvin toisenlainen. Suurin osa maailman kristityistä elää tai on lähtöisin globaalista etelästä ja idästä. Voidaankin puhua "koko maailman kristinuskosta".² Muuttoliikkeestä on tullut maailmanlaajuinen, monisuuntainen ilmiö, joka muuttaa kristinuskon tilannetta. Tämän hetken globaalin kristinuskon merkittävimpiä ilmiöitä on voimakkaiden helluntailaistaustaisten ja karismaattisten liikkeiden nousu eri puolilla maailmaa. Millaisia näkökulmia tämä "kristinuskon painopisteen muutos" avaa lähetysten ja evankelioimisen teologiaan, tavoitteisiin ja käytäntöön?

6. Lähetys on ymmärretty liikkeeksi keskuksesta reuna-alueille ja yhteiskunnan etuoikeutetuilta yhteiskunnan syrjäytyneille. Nyt yhteiskunnassa reuna-alueilla olevat ovat itse nousseet keskeisiksi lähetystehtävän to-

1 Raamatun viittaukset on tehty Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kirkolliskokouksen vuonna 1992 käyttöön otta-
maan suomennokseen.

2 Kts. Todd M. Johnson, Kenneth R. Ross (eds.), *Atlas of Global Christianity*, Edinburgh, Edinburgh University Press,
2009.

teuttajiksi. He vahvistavat ymmärrystämme lähetyksestä muutosvoimana. Tällä roolien vaihtumisella sen suhteen, miten lähetys ymmärretään, on vahvat raamatulliset juuret. Jumala valitsi köyhät, hullut ja heikot (1. Kor. 1:18–31) viemään eteenpäin Jumalan oikeudenmukaisuutta ja rauhaa tavoittelevaa työtä, niin että elämä voisi kukoistaa. Jos lähetys ei toteudukaan ensisijaisesti ”keskuksesta reuna-alueille” vaan pikemminkin ”reuna-alueilta keskukseen”, mikä on reuna-alueilla olevien ihmisten erityinen anti lähetystehtävän toteuttamiseen? Miksi heidän kokemuksensa ja näkemyksensä ovat erityisen keskeisiä, kun pohdimme uudella tavalla lähetystä ja evankelioimista?

7. Elämme maailmassa, jossa luottamus mammonaan uhkaa evankeliumin uskottavuutta. Markkinaideologia levittää propagandaa, jonka mukaan globaalit markkinat pelastavat maailman rajattoman kasvun avulla. Tämä myytti ei uhkaa ainoastaan talouselämää vaan myös ihmisten hengellistä elämää. Se on uhka sekä ihmiskunnalle että koko luomakunnalle. Miten voimme julistaa ilosanomaa ja Jumalan valtakunnan arvoja globaaleilla markkinoilla? Miten voimme voittaa markkinoiden hengen? Mitä lähetyksen tekoja kirkko voi tehdä keskellä taloudellista ja ekologista epäoikeudenmukaisuutta ja globaalia kriisiä?

8. Kaikkia kristittyjä, kirkkoja ja seurakuntia kutsutaan viemään innokkaasti viestiä Jeesuksen Kristuksen evankeliumista, joka on pelastuksen ilsanoma. Evankelioiminen on vakaata mutta nöyrää uskon ja vakaumuksen jakamista toisten ihmisten kanssa. Se on heille lahja, joka julistaa Jumalan rakkautta, armoa ja hyvää tahtoa Kristuksessa. Se on aidon uskon väistämätön hedelmä. Siksi kirkon tulee sukupolvesta toiseen yhä uudelleen sitoutua evankelioimiseen, joka on olennainen tapa välittää Jumalan rakkautta maailmaan. Miten voimme julistaa Jumalan rakkautta ja oikeudenmukaisuutta sukupolvelle, joka elää yksilökeskeisessä, maallistuneessa ja materialistisessa maailmassa?

9. Kirkko elää moniuskontoisessa ja monikulttuurisessa maailmassa. Uusi viestintäteknologia luo entistä laajempaa tietoisuutta ihmisten erilaisista identiteeteistä ja pyrkimyksistä. Kristityt osallistuvat paikallisesti ja maailmanlaajuisesti rakkauden, rauhan ja oikeudenmukaisuuden yhteiskuntien rakentamiseen yhdessä muita uskontoja ja kulttuureja edustavien ihmisten kanssa. Moninaisuus on haaste kirkkoille, ja niiden on välttämätöntä sitoutua uskontojen väliseen vuoropuheluun ja kulttuurirajat ylittävään viestintään. Millaisia ekumeenisia käsitteitä meillä on yhteisen todistuksen antamisesta ja elämää luovan lähetystehtävän toteuttamisesta moniuskontoisessa ja monikulttuurisessa maailmassa?

10. Jumala on lahjoittanut maailmalle kirkon, jotta maailma voisi muuttua Jumalan valtakunnaksi. Kirkon tehtävä on tuoda uutta elämää ja julistaa Jumalan rakastavaa läsnäoloa maailmassa. Meidän tulee yhdessä osallistua Jumalan työhön, ylittää meitä jakavat aidat ja purkaa jännitteet, jotta maailma uskoisi ja kaikki olisivat yhtä (Joh. 17:21). Kirkko on Kristuksen opetuslasten yhteys. Sellaisena sen täytyy tulla yhteisöksi, joka hyväksyy kaikki ihmiset ja tuo sovintoa ja parannusta maailmaan. Miten kirkko voi uudistua niin, että sen missionaarisuus toteutuu ja se kasvaa yhdessä kohti elämän täyteyttä?

11. Tämä julkilausuma korostaa joitakin CWME:n työssä muotoutuneita keskeisiä ajatuksia Pyhän Hengen työstä osana Kolmiyhteisen Jumalan lähetystä (*missio Dei*). Julkilausuma käsittelee näitä teemoja neljän otsikon alla:

- Lähetyksen Henki: elämän henkäys
- Vapauden Henki: lähetys reuna-alueilta keskukseen
- Yhteisön Henki: liikkeellä oleva kirkko
- Helluntain Henki: ilsanoma kaikille

Nämä näkökulmat tarjoavat meille mahdollisuuden puhua lähetystehtävästä tämän päivän muuttuvassa maailmassa niin, että keskeisiksi käsitteiksi otetaan dynaamisuus, oikeudenmukaisuus, monimuotoisuus ja muu-

tos. Vastauksena edellä esitettyihin kysymyksiin esittelemme asiakirjan lopussa kymmenen teesiä tämän päivän lähetyksestä ja evankelioimisesta.

LÄHETYKSEN HENKI: ELÄMÄN HENKÄYS

Hengen tehtävä

12. Jumalan henki, *ru'ach*, liikkui alussa vetten yllä (1. Moos. 1:2). Henki oli elämän alkulähde ja ihmiskunnan elämän henkäys (1. Moos. 2:7). Heparalaisessa Raamatussa Henki johti Jumalan kansaa, antoi viisautta (Sananl. 8) ja antoi profeetoille voimaa (Jes. 61:1). Henki herätti eloon kuivat luut (Hes. 37), innoitti näkyjä ja ennusunia (Joel 3) ja synnytti uudistumista, joka oli kuin Herran kirkkaus temppelissä (2. Aik. 7:1).

13. Sama Jumalan Henki, joka ”liikkui vetten yllä” luomisessa, laskeutui Marian ylle (Luuk. 1:35) ja sai aikaan Jeesuksen syntymän. Pyhä Henki vahvisti Jeesusta kasteella (Mark. 1:10) ja lähetti hänet toteuttamaan tehtävänsä (Luuk. 4:14, 18). Jeesus Kristus, täynnä Jumalan Henkeä, kuoli ristillä. Hän antoi henkensä (Joh. 19:30). Kuolemassa, haudan kylmyydessä hän Pyhän Hengen voimasta nousi esikoisena kuolleista elämään (Room. 8:11).

14. Ylösnousemuksensa jälkeen Jeesus Kristus ilmestyi yhteisölleen ja lähetti opetuslapsensa: ”Niin kuin Isä on lähettänyt minut, niin lähetän minä teidät” (Joh. 20:21–22). Pyhän Hengen lahjana, joka on ”voima korkeudesta”, heistä muodostui uusi yhteisö, joka todisti toivosta Kristuksessa (Luuk. 24:49; Apt. 1:8). Alkukirkko eli kseyden Hengessä, ja kaikki oli heille yhteistä (Apt. 2:44–45).

15. Hengen universaali armotalous luomisessa ja Hengen erityinen toiminta lunastuksessa on nähtävä osana Hengen lähetystehtävää, joka luo uuden taivaan ja uuden maan, jolloin Jumala on lopulta oleva ”kaikki kaikessa” (1. Kor. 15:24–28). Pyhä Henki toimii maailmassa usein salatuilla tavoilla, joita emme aina tunnista ja jotka ylittävät ymmärryksemme (Luuk. 1:34–35; Joh. 3:8; Apt. 2:16–21).

16. Raamatun kertomukset ilmentävät eri tapoja nähdä Pyhän Hengen merkitys lähetykselle. Yksi näkemys korostaa Pyhän Hengen työn täyttä riippuvuutta Kristuksesta. Sen mukaan Pyhä Henki on *Parakleetti*, Puolustaja ja Lohduttaja, joka saapuu vasta kun Kristus on palannut Isän luo. Pyhä Henki ymmärretään Kristuksen läsnäolon jatkajana ja hänen lähetystehtävänsä toteuttajana. Tätä näkökulmaa painottava lähetyskäsitys keskittyy lähettämiseen ja lähtemiseen. Kun lähetystä katsotaan Hengen näkökulmasta, huomataan, että lähetys on lähökohdiltaan olennaisesti kristologista ja Pyhän Hengen työ liittyy pelastukseen Jeesuksen Kristuksen kautta.

17. Toinen näkemys korostaa Pyhää Henkeä ”Totuuden Henkenä”, joka johtaa tuntemaan ”koko totuuden” (Joh. 16:13) ja puhalttaa missä tahtoo (Joh. 3:8), sulkien näin sisäänsä koko maailmankaikkeuden. Pyhä Henki on Kristuksen alkulähde ja kirkko on Jumalan valtakunnassa tapahtuva Jumalan kansan eskatologinen koontuminen (*synaxis*). Uskovat lähtevät rauhassa (mission saaneina) koettuaan eukaristisessa kokoontumisessa pilkahduksen Jumalan valtakunnasta ja saatuaan siitä esimakua. ”Lähteminen” on tämän näkökulman mukaan seurausta kirkon elämästä, ei kirkon perusta. Lähetystä kutsutaan ”liturgiaksi liturgian jälkeen”.³

18. Kolminaisuuden sisäisen elämän ytimessä on rakkauden lähetystehtävä, johon me osallistumme Hengessä. Tämä johtaa kristilliseen todistukseen, jossa julistetaan lakkaamatta Jumalan pelastavaa voimaa Jeesuksen

3 Kts. Ion Bria, *The Liturgy after the Liturgy: Mission and Witness from an Orthodox Perspective*, Geneva, WCC, 1996. Käsite on alun perin arkkipiispa Anastasios Yannoulatsokselta, ja Ion Bria on tehnyt sen laajasti tunnetuksi.

Kristuksen kautta. Kristillinen todistus vakuuttaa jatkuvasti, että Jumala toimii Pyhän Hengen kautta voimallisesti koko luodussa maailmassa. Kaikkia, jotka vastaavat Jumalan ylitsevuotavaan rakkauteen, kutsutaan osallistumaan Pyhässä Hengessä Jumalan lähetykseen.

Lähetys ja luomakunnan kukoistus

19. Lähetys on Kolmiyhteisen Jumalan äärettömän rakkauden ylitsevuotamista. Jumalan työ, missio, alkoi luomisessa. Luomakunnan elämä ja Jumalan elämä ovat kietoutuneet toisiinsa. Jumalan Henki ympäröi meitä jatkuvalla, anteliaalla armolla. Näin meitä kutsutaan laajentamaan ymmärrystämme, hylkäämään kapeasti ihmiskeskainen lähestymistapa ja omaksumaan lähetykselle sellaisia lähetyksen muotoja, jotka ilmentävät ihmiskunnan sovitettua suhdetta koko luomakunnan kanssa. Kuullessamme köyhien huutavan me kuulemme, miten maa itkee, ja tiedämme, että se on jo aikojen alusta huutanut Jumalan puoleen ihmisten pahojen tekojen tähden (1. Moos. 4:10).

20. Koko luomakuntaan suuntautuva lähetys näkyy jo nyt myönteisenä liikkeenä kirkoissa, jotka kampanjoivat ympäristöoikeudenmukaisuuden ja nykyistä kestävämpien elämäntapojen puolesta ja kehittävät maapalloa kunnioittavia hengellisyyden muotoja. Unohdamme silti joskus, että koko luomakunta kuuluu siihen sovitettuun ykseyteen, jota kohti meitä kutsutaan (2. Kor. 5:18–19). Meidän uskomme ei kuulu, että maa hylätään ja vain sielut pelastetaan. Niin maan kuin ihmiskehonkin tulee muuttua Pyhän Hengen armon kautta. Kuten Jesajan kirjan ja Johanneksen ilmestyksen näyt todistavat, taivas ja maa luodaan kerran uudeksi (Jes. 11:1–9; 25:6–10; 66:22; Ilm. 21:1–4).

21. Meidän on nivottava yhteen mukanaolomme lähetyksessä, yhteytemme luomakuntaan ja osallisuutemme Hengen elämästä. Nämä kaikki vaikuttavat toisiinsa ja muuttavat toisiaan. Yhtä ei voi tavoitella ilman toisia. Muuten lankeamme yksilökeskeiseen hengellisyyteen ja luulemme, että voimme kuulua Jumalalle kuulumatta lähimmäisillemme; lankeamme hengellisyyteen, jossa itse voimme hyvin, vaikka muu luomakunta kärsii ja ikä voi.

22. Lähetystehtävämme edellyttää välttämättä uutta kääntymystä, mielenmuutosta (*metanoia*), joka herättää uuden nöyryyden Jumalan Hengen lähetystä kohtaan. Olemme tottuneet ajattelemaan lähetystä omana työnämme toisten hyväksi, mutta tosiasiaa koko luomakunta viettää Luojan työn juhlaa, ja siihen juhlaan voi ihminen liittyä. Luomakunnalla on monenlainen tehtävänsä, missionsa, ihmiskuntaa kohtaan. Luodulla maailmalla on muun muassa voimaa parantaa ihmisen mieli ja ruumis. Viisauksikirjallisuus opettaa, miten luomakunta ylistää Luojaansa (Ps. 19:1–4; 66:1; 96:11–13; 98:4; 100:1; 150:6). Luojan ilo ja ihmetys luomakunnastaan on yksi hengellisyytemme lähteistä (Job 38–39).

23. Haluamme tunnustaa hengellisen yhteytemme luomakuntaan, vaikka todellisuudessa maata saastutetaan ja käytetään hyväksi. Kulutuskeskeinen elämäntapa ei saa aikaan rajatonta kasvua vaan loputonta maapallon varojen riistämistä. Ihmisen ahneus aiheuttaa maapallon lämpenemistä ja muita ilmastomuutoksia. Miten voimme ymmärtää pelastuksen, jos tämä jatkuu ja maapalloa vahingoitetaan kuolettavasti? Pelkkää ihmiskuntaa ei voi pelastaa muun luomakunnan tuhoutuessa. Ympäristöoikeudenmukaisuutta ei voi erottaa pelastuksesta eikä pelastus voi tulla ilman uutta nöyryyttä, joka kunnioittaa kaiken elämän tarpeita maan päällä.

Hengelliset lahjat ja harkinnan armolahja

24. Pyhä Henki antaa lahjoja vapaasti ja puolueettomasti (1. Kor. 12:8–10; Room. 12:6–8; Ef. 4:11). Pyhän Hengen lahjoja tulee käyttää yhteiseksi hyödyksi (1. Kor. 12:7; 14:26) ja koko luomakunnan sovitukseksi (Room. 8:19–23). Yksi Pyhän Hengen lahjoista on kyky erottaa eri henget toisistaan (1. Kor. 12:10). Tunnistam-

me Jumalan Hengen aina kun elämä kokonaisuudessaan vahvistuu, sorretut vapautuvat, rikkinäiset yhteisöt löytävät sovinnon ja paranevat ja luomakunta eheytyy. Tunnistamme pahat henget siellä, missä elämää tuhoavat kuoleman voimat saavat vallan.

25. Varhaiset kristityt, kuten monet nykypäivän kristityt, kokivat maailman olevan täynnä henkiä. Uusi testamentti kuvaa monenlaisia henkiä: pahoja henkiä, "palvelevia henkiä" (ts. enkeleitä, Hepr. 1:14), "hallitsijoita" ja "henkivaltoja" (Ef. 6:12), petoa (Ilm. 13:1-7) ja muita voimia, sekä hyviä että pahoja. Myös apostoli Paavali todistaa hengellisestä taistelusta (Ef. 6:10-18; 2. Kor. 10: 4-6) sekä velvollisuudesta vastustaa Paholaista (Jaak. 4:7; 1. Piet. 5:8). Kirkkoja kutsutaan tunnistamaan maailmaan lähetetyn ja elämää antavan Hengen työ ja liittymään Pyhään Henkeen Jumalan valtakunnan ja sen oikeudenmukaisuuden esiintuomiseksi (Apt. 1:6-8). Kun olemme tunnistanee Pyhän Hengen läsnäolon, meitä kutsutaan antamaan vastaus siihen ja tajuamaan, että Jumalan Henki on usein kumouksellinen. Hän vie meitä yli rajojen ja yllättää meidät.

26. Kohtaamisemme Kolmiyhteisen Jumalan kanssa on sisäistä, henkilökohtaista ja yhteisöllistä, mutta se ohjaa meitä myös ulospäin, lähetystyöksi. Hengen perinteiset vertauskuvat ja nimitykset (kuten tuli, valo, kaste, lähde, voitelu, parantaminen, sulattaminen, lämpeneminen, lohdutus, lempeys, voima, lepo, pesu, kirkkaus) osoittavat, että Henki tuntee elämämme ja on läsnä kaikissa ulottuvuuksissa, joita lähetystyö koskee: suhteiden verkoissa, kaikessa elämässä ja koko luomakunnassa. Henki johdattaa meidät monenlaisiin hetkiin ja tilanteisiin: tapaamisiin, kohtaamisiin ja ihmiskunnan ratkaiseviin taisteluihin.

27. Pyhä Henki on Viisauden Henki (Jes. 11:2; Ef. 1:17) ja johdattaa tuntemaan koko totuuden (Joh. 16:13). Henki inspiroi inhimillistä kulttuuria ja luovuutta. Siksi lähetystehtävän toteuttamiseen kuuluu kyky tunnistaa ja kunnioittaa kaikissa kulttuureissa ja elinympäristöissä oleva elämää luova viisaus ja kyky tehdä yhteistyötä sen kanssa. Olemme pahoillamme siitä, että kolonialismiin liittyneenä lähetystyössä on usein halveksittu kulttuureita eikä ole tunnustettu paikallisten ihmisten viisautta. Sellainen viisaus ja kulttuuri, joka vahvistaa elämää, on Jumalan Hengen lahja. Haluamme tuoda esiin niiden ihmisten kertomuksia, joiden perinteitä teologit ja tietentekijät ovat ylenkatsooneet ja pilkanneet; heidän viisautensa tarjoaa elintärkeitä ja usein meille entuudestaan tuntemattomia reittejä takaisin luomakunnassa vaikuttavan Hengen elämän yhteyteen. Tämä auttaa meitä ymmärtämään, miten Jumala ilmoittaa itsensä luomakunnassa.

28. Me emme voi itse väittää Hengen olevan meissä. Toiset voivat huomata Hengen läsnäolon siitä, miten elämme. Apostoli Paavali ilmaisee tämän kehottamalla kirkkoa kantamaan Hengen hedelmää, johon kuuluvat rakkaus, ilo, rauha, kärsivällisyys, ystävällisyys, hyvyys, uskollisuus, itsehillintä (Gal. 5:22-23). Kun kannamme tätä hedelmää, voimme toivoa muiden tunnistavan Hengen työn rakkauden ja voiman.

Muutosta luova hengellisyys

29. Alkuperäiseen kristilliseen todistukseen ei kuulu ainoastaan se, *mitä* me teemme toteuttaessamme lähetystehtävää, vaan *miten* me elämme lähetettyinä. Ainoastaan ne hengellisyyden muodot, jotka ovat syvästi juurtuneet Kolminaisuuden sisäiseen rakkauteen, voivat ylläpitää lähetettyinä olevaa kirkkoa. Hengellisyys antaa elämällemme sen syvimmän tarkoituksen. Se elävöittää, antaa tarkoituksen ja voiman elämän matkalle. Se on yltäkylläisen elämän voima ja kutsuu sitoutumaan kaikkia elämää kieltäviä, tuhoavia ja halveksivia voimia ja valtoja vastaan.

30. Lähetystyön hengellisyys on aina muutosta luovaa. Se vastustaa ja pyrkii muuttamaan kaikki elämää tuhoavat arvot ja järjestelmät omassa talousjärjestelmässämme, poliittisessa elämässämme kuin kirkoissamme ja tekee työtä niiden muuttamiseksi. "Uskollisuutemme Jumalalle ja Jumalan antelias elämän lahja velvoittavat meitä vastustamaan tässä nykyisessä maailmantalouden järjestelmässä vallitsevia epäjumalia kumartavia asenteita, epäoikeudenmukaisia järjestelmiä sekä voima- ja hyväksikäyttöpolitiikkaa. Talous ja taloudellinen oikeu-

denmukaisuus ovat aina uskon asioita, sillä ne liittyvät olennaisesti Jumalan tahtoon luomakuntaa kohtaan.⁴ Lähetyksen hengellisyys ohjaa meitä palvelemaan Jumalan elämää ylläpitävää taloudenhoitoa, ei mammonaa. Se ohjaa meitä jakamaan elämää Jumalan pöydän ääressä eikä tyydyttämään yksityistä ahneutta. Lähetettynä oleminen ohjaa meitä tavoittelemaan muutosta kohti parempaa maailmaa haastamalla valtaapitävien oman edun tavoittelun ja halun säilyttää nykyinen tilanne.

31. Jeesus on sanonut: "Te ette voi palvella sekä Jumalaa että mammonaa" (Matt. 6:24). Globaalin vapaakaupan ylivallan kautta saavutettava rajattoman kasvun politiikka on ideologia, joka väittää, ettei ole vaihtoehtoja. Sen toteuttaminen vaatii loputtoman määrän uhrauksia sekä köyhiltä että luonnolta. "Se lupaa valheellisesti voivansa pelastaa maailman kasvattamalla vaurautta ja hyvinvointia, se ottaa ylivallan elämästä ja vaatii täydellistä uskollisuutta, joka hipoo epäjumalanpalvontaa."⁵ Tämä mammonan globaali järjestelmä suojelee ainoastaan rikkaiden ja vallassaolevien vaurauden rajatonta kasvua ylläpitämällä jatkuvaa riistoa. Tämä ahneuden torni uhkaa koko Jumalan perhekuntaa. Jumalan valtakunta on täysin vastakkainen mammonan imperiumille.

32. Muutoksen voi ymmärtää pääsiäisen salaisuuden näkökulmasta: "Jos olemme hänen kanssaan kuolleet, saamme hänen kanssaan myös elää. Jos kestämmme lujina, saamme myös hallita hänen kanssaan." (2. Tim. 2:11-12). Kristuksen risti on Jumalan pelastuksen voima siellä, missä on alistamista, syrjintää ja kipua (1. Kor. 1:18). Meidänkin päivinämme jotkut ovat menettäneet henkensä oman kristillisen todistuksensa vuoksi, ja näin he muistuttavat meitä opetuslapseuden hinnasta. Henki antaa kristityille rohkeutta elää todeksi vakaumustaan myös vainon ja marttyyriuden aikana.

33. Risti kutsuu katumaan vallan väärinkäyttöä ja vääränlaisen vallan käyttöä lähetystyössä ja kirkossa. "Vallan epäsuhta ja epätasapaino jakavat meitä ja vaikeuttavat elämäämme kirkossa ja maailmassa. Meidän on tunnettava rauhattomuutta tällaisen vallankäytön vuoksi, että sen myötä katuisimme, arvioisimme valtajärjestelmiä kriittisesti ja käyttäisimme vallan rakenteita vastuullisesti".⁶ Henki vahvistaa heikkoja ja haastaa vahvat luopumaan etuoikeuksistaan niiden hyväksi, joilta valta on riistetty.

34. Kokemus Hengessä elämisestä on elämän täyteen maistamista. Meitä kutsutaan todistamaan liikettä kohti elämää, iloitsemaan kaikesta mitä Henki jatkuvasti kutsuu olemassaoloon ja kokemaan yhteenkuuluvuutta matkalla voidaksemme kulkea epätoivon ja ahdistuksen virtojen läpi (Ps. 23; Jes. 43:1-5). Lähetettyinä olemisen kutsuu meitä uudestaan tiedostamaan, kuinka Pyhä Henki kohtaa meidät, haastaa meitä kaikilla elämän osa-alueilla, tuo uutta ja muuttaa asioita, kun kuljemme elämäntiellämme ja jaamme matkan muiden kanssa.

35. Pyhä Henki on luonamme toverina, mutta ei koskaan kesynä tai "taltutettuna". Pyhän Hengen työn yllätyksellisyyteen kuuluvat ne tavat, joilla Jumala työskentelee sellaisilta reuna-alueilta käsin ja sellaisten ihmisten kautta, jotka meidän näkökulmastamme ovat syrjäytettyjä.

VAPAUDEN HENKI: LÄHETYS REUNA-ALUEILTA KESKUKSEEN

36. Jumalan tarkoitus ei ole luoda toista maailmaa vaan luoda uudelleen se, minkä Hän on jo kerran rakkaudella ja viisaudella luonut. Jeesus aloitti työnsä julistaen, että Hengellä voideltuna oleminen tarkoittaa sorrettu-

4 *Alternative Globalization Addressing Peoples and Earth (AGAPE): A Background Document*, Geneva, WCC, 2005, s. 13.

5 *The Accra Confession, Covenanting for Justice: in the Economy and the Earth*, World Alliance of Reformed Churches, 2004, § 10.

6 Edinburgh 2010, *Common Call*, 2010, § 4.

jen vapauttamista, sokeiden silmien avaamista ja Jumalan valtakunnan tulemisen julistamista (Luuk. 4:16–19). Jeesus toteutti tehtävänsä ja valitsi elämisen oman aikansa syrjäytyneiden joukossa. Syy ei ollut holhoava hyväntekeväisyys vaan se, että näiden ihmisten tilanne todisti maailman syntisyydestä ja heidän kaipuunsa elämään ilmensi Jumalan tarkoitusperiä.

37. Jeesus Kristus kokee läheiseksi ja ottaa luokseen yhteiskunnan kaikkein syrjäytyneimmät kohdatakseen ja muuttaakseen kaiken, mikä estää elämää. Näihin kuuluvat kulttuurit ja järjestelmät, jotka luovat ja ylläpitävät valtavaa köyhyyttä, syrjintää ja epäinhimillistämistä sekä ihmisten ja maapallon hyväksikäyttöä tai tuhoamista. Lähetys syrjäytettyjen näkökohdista haastaa ymmärtämään monimutkaista vallankäyttöä, globaaleja järjestelmiä ja rakenteita sekä paikallista, tilannesidonnaista todellisuutta. Kristillinen lähetys on joskus ymmärretty ja sitä on toteutettu tavoilla, jotka eivät ole ilmentäneet yhteiskunnasta syrjäytettyjen puolelle asettuvaa Jumalaa. Tästä syystä lähetys syrjäytettyjen näkökohdista kutsuu kirkkoa uudistamaan käsitystään lähetyksestä. Lähetys on Jumalan Hengen kutsu. Jumalan Henki tekee työtä maailman puolesta, jossa elämän täyteys on kaikkien saatavilla.

Miksi reuna-alueet ja syrjäytyminen?

38. Lähetys syrjäytettyjen lähtökohdista haluaa ehkäistä epäoikeudenmukaisuutta elämässä, kirkossa ja lähetyksessä. Se pyrkii olemaan vaihtoehto ajattelutavalle, jonka mukaan ainoastaan vahvat voivat tehdä lähetystä heikkojen suuntaan, rikkaat köyhien suuntaan ja etuoikeutetut syrjäytettyjen suuntaan. Tällaiset lähestymistavat voivat johtaa sortoon ja syrjäytymiseen. Lähetys syrjäytettyjen näkökohdista huomauttaa, että yhteiskunnan keskiössä elävillä on pääsy yksilön oikeuksia, vapautta ja yksilöllisyyttä toteuttaviin ja kunnioittaviin järjestelmiin; reuna-alueilla eläminen merkitsee syrjäytymistä oikeudenmukaisuudesta ja ihmisarvosta. Toisaalta, reuna-alueilla eläminen voi opettaa joitakin asioita. Syrjäytyneillä ihmisillä on toimijuutta, ja he voivat usein nähdä asioita, jotka jäävät yhteiskunnan keskiössä eläviltä huomiotta. Syrjäytyneet, haavoittuvassa asemassa elävät ihmiset tietävät usein hyvin, mitkä syrjivät tekijät uhkaavat heidän selviytymistään, ja tajuavat parhaiten kamppailunsa kiireellisyyden. Etuoikeutetussa asemassa elävillä ihmisillä on paljon opittavaa syrjäytyneiden ihmisten päivittäisestä selviytymiskamppailusta.

39. Syrjäytetyiltä ihmisiltä jää käyttämättä heidän Jumalalta saamiaan lahjoja, koska heiltä on riistetty valta ja eväty mahdollisuudet ja/tai oikeudet. Ihmisten omat elämäntaistelut ja toiminta elämän puolesta ovat tehneet syrjäytetyistä toivon, yhteisöllisen vastarinnan ja sisukkuuden aktiivisia varantoja, joita uskollisuus luvattulle Jumalan valtakunnalle edellyttää.

40. Paikalliset olosuhteet vaikuttavat lähetystyön laajuuteen ja luonteeseen. Tästä syystä kaikkien lähetystyöhön liittyvien henkilöiden sosiaalinen tilanne tulee ottaa huomioon. Lähetysteologisen työskentelyn tulee huomioida erilaiset arvomaailmat, jotka muokkaavat lähetysten näkökulmia. Lähetysten tehtävänä ei ole vain siirtää reuna-alueille syrjäytettyjä vallan keskusta vaan myös vastustaa niitä, jotka pysyvät keskustassa sysäymällä muut reunoille. Kirkkoja kutsutaan *muuttamaan* valtarakenteita.

41. Lähetystyö ennen ja nyt on usein kohdistunut yhteiskunnan reuna-alueille syrjäytyneisiin. Syrjäytyneet ihmiset on ymmärretty lähetystyön vastaanottajiksi eikä sen aktiivisiksi toteuttajiksi. Näin ilmaistuna lähetystyö on liian usein hyväksynyt sortavia ja elämälle kielteisiä järjestelmiä. Lähetystyö on yleensä ollut linjassa yhteiskunnan keskiössä olevien etuoikeuksien kanssa, eikä se ole kyseenalaistanut niitä taloudellisia, sosiaalisia, kulttuurisia ja poliittisia järjestelmiä, jotka ovat syrjäyttäneet joitakin kansanryhmiä. Yhteiskunnan keskiöstä lähtevää lähetystä ajavat holhoava asenne ja ylemmyyskompleksi. Historian kuluessa tämä on aiheuttanut sen, että kristinuskon samaistettu länsimaiseen kulttuuriin. Tämä on johtanut lähetysten tavoitteiden vastaisiin seuraamuksiin, muun muassa siihen, että syrjinnän uhrien täysi ihmisyyden on kielletty.

42. Syrjäytettyjen ihmisten pääasiallinen yhteinen huolenaihe on yhteiskuntien, kulttuurien, sivilisaatioiden, kansakuntien ja jopa kirkkojen kyvyttömyys kunnioittaa *kaikkien* ihmisten arvoa ja arvokkuutta. Syrjäytymiseen ja sortoon johtavan epätasa-arvon taustalla on epäoikeudenmukaisuus. Jumalan oikeudenmukaisuuden halu liittyy erottamattomasti hänen olemukseensa ja kaikkivaltiuuteensa: "Herra, teidän Jumalanne, on jumalien Jumala ja korkein Herra... Hän huolehtii leskien ja orpojen oikeuksista, hän rakastaa muukalaista ja ruokkii ja vaatettaa hänet." (5. Moos. 10:17-18). Kaiken lähetystyön täytyy siis turvata jokaisen ihmisen ja maapallon pyhä arvokkuus (kts. Jes. 58).

Lähetys kamppailuna ja vastarintana

43. Jumalan lähetysten (*missio Dei*) tunnustaminen osoittaa, että uskotaan Jumalaan, joka toimii historiassa ja luomakunnassa, käsin kosketeltavassa ajan ja paikan todellisuudessa, ja joka oikeudenmukaisuuden, rauhan ja sovituksen kautta tavoittelee elämän täyteyttä koko maailmalle. Osallisuus Jumalan jatkuvasta, Pyhän Hengen kautta tapahtuvasta, vapauttavasta ja sovittavasta työstä tarkoittaa siksi myös riistävien ja orjuuttavien pahojen henkien tunnistamista ja paljastamista. Tämä tarkoittaa muun muassa patriarkaalisten ideologioiden purkamista, alkuperäiskansojen itsemääräämisoikeuden puolustamista ja yhteisöllisen rasismien ja kastijaon haastamista.

44. Kirkon toivo perustuu lupaukseen Jumalan valtakunnan tulemisesta. Se tarkoittaa Jumalan ja ihmiskunnan sekä koko luomakunnan välisten suhteiden ennallistamista. Vaikka näky Jumalan valtakunnan toteutumisesta on lähtökohtaisesti aikojen lopussa toteutuva eskatologinen todellisuus, se syvästi innostaa ja ohjaa meidän tämänhetkistä osallistumistamme Jumalan pelastavaan työhön ennen eskatologisen lupauksen toteutumista.

45. Osallistuminen Jumalan lähetykseen on Jeesuksen esimerkin seuraamista; Jeesus tuli palvelemaan, ei palveltavaksi (Mark. 10:45), hän syökee vallanpitäjät istuimiltaan ja korottaa alhaiset (Luuk. 1:46-55). Hänen rakkautensa on luonteeltaan vastavuoroista, molemminpuolista ja toiseuteen kohdistuvaa. Se vaatii sitoutumista vastustaa ja taistella niitä voimia vastaan, jotka estävät Jumalan tahdon mukaisen elämän täyteyttä. Se vaatii myös halukkuutta työskennellä kaikkien niiden kanssa, jotka toimivat erilaisissa oikeudenmukaisuuteen ja ihmisarvoon sekä elämän edistämiseen sitoutuneissa liikkeissä ja hankkeissa.

Oikeudenmukaisuutta tavoitteleva ja syrjintää kaihtava lähetys

46. Jumalan valtakunnan ilosanoma on lupaus oikeudenmukaisen ja syrjimättömän maailman toteutumisesta. Syrjimättömyys ja kaikkien ihmisten hyväksyminen (*inclusivity*) mahdollistaa oikeudenmukaiset suhteet ihmisyhteisössä ja luomakunnassa. Se tarkoittaa, että ihmisten ja luomakunnan keskinäinen suhde tunnustetaan, ja jokaisen ihmisen pyhiä arvoja kunnioitetaan ja suojellaan. Se edistää jokaisen ihmisen mahdollisuutta tulla täydesti osalliseksi yhteisön elämästä. Kaste Kristukseen tuo mukanaan elinaikaisen sitoumuksen todistaa tästä toivosta. Tämä tapahtuu, kun ylitämme erottavat esteet ja löydämme yhteisen identiteetin Jumalan kaikkivaltiuuden alaisuudessa (Gal. 3:27-28). Jumalan silmissä kenenkään ihmisen minkäänlainen syrjintä ei ole hyväksyttävää.

47. Jeesus lupaa, että viimeiset tulevat ensimmäisiksi (Matt. 20:16). Kirkko osoittaa sitoutumista Jumalan valtakunnan arvoihin sikäli kuin se osoittaa radikaalia vieraanvaraisuutta yhteiskunnasta vieraantuneille (Jes. 58:7). Kirkko tekee Jumalan valtakunnalle tilaa läpäistä ihmisen olemassaolo sikäli kuin se sanoutuu irti itsekeskeisestä elämäntavasta. Kirkko todistaa Jumalan valtakunnan toteutumisesta tässä maailmassa sikäli kuin se kieltäytyy kaikesta fyysisestä, psyykkisestä ja hengellisestä väkivallasta niin henkilökohtaisella tasolla kuin taloudellisten, poliittisten ja sosiaalisten järjestelmien tasolla.

48. Tosiasiassa kuitenkin lähetys, raha ja poliittinen valta ovat strategisia kumppaneita. Vaikka teologisesti ja missiologisesti puhumme paljon kirkon lähetystyön solidaarisuudesta köyhille, käytännössä lähetystyö on joskus paljon kiinnostuneempi olemaan läsnä vallan keskiöissä, syömään rikkaiden kanssa ja lobbaamaan rahaa ylläpitääkseen kirkollista byrokratiaa. Tämä haastaa erityisesti pohtimaan, mikä on evankeliumin ilosanoma etuoikeutetuille ja vallassa oleville.

49. Kirkko on kutsuttu tekemään todeksi Jumalan Jeesuksessa Kristuksessa ilmoittama pyhä ja elämää ylläpitävä suunnitelma maailmaa varten. Tämä tarkoittaa yhteisöä tuhoavien arvojen ja käytäntöjen hylkäämistä. Kristittyjä kutsutaan tunnistamaan kaikenlaisen syrjinnän syntyisyys ja muuttamaan epäoikeudenmukaiset rakenteet. Tämä kutsu asettaa tietynlaisia odotuksia kirkolle. Kirkko ei voi suojella minkäänlaisia epäoikeudenmukaisia voimia omissa riveissään. Kirkon tulee toimia vastakulttuurisena yhteisönä. Liiton yhteisölle annettua raamatullista toimeksiantoa kuvaa molemmissa testamenteissa sanonta: "Niin ei saa olla teidän keskuudessanne" (Matt. 20:26).

Lähetys parantamisena ja eheytenä

50. Toiminta yksilöiden ja yhteisöjen parantamiseksi ja rikkinäisyyden korjaamiseksi on keskeinen osa lähetystä. Parantaminen ei ollut ainoastaan keskeinen osa Jeesuksen omaa työtä vaan osa hänen seuraajiensa saamaa kutsua hänen työnsä jatkamiseksi (Matt. 10:1). Parantaminen on myös yksi Pyhän Hengen lahjoista (1. Kor 12:9; Apt. 3). Henki antaa kirkolle voimaa toteuttaa elämää vaalivaa työtä, johon kuuluvat yhtäältä rukous, sielunhoito ja kärsimyksen perimmäisten syiden profeettallinen paljastaminen, ja toisaalta ammatillinen terveydenhuolto, epäoikeudenmukaisuutta ylläpitävien rakenteiden muuttaminen ja tieteellisen tutkimuksen edistäminen.

51. Terveys ei ole ainoastaan fyysistä ja/tai henkistä hyvinvointia eikä paraneminen ole ensisijaisesti lääketieteellistä parantumista. Tällainen käsitys terveydestä on linjassa kirkon raamatullis-teologisen tradition kanssa. Siinä ihminen nähdään moniulotteisena kokonaisuutena, jossa ruumis, sielu ja henki ovat toisiinsa liittyviä ja toisistaan riippuvaisia. Eheään persoonaan kuuluu sosiaalisia, poliittisia ja ekologisia ulottuvuuksia. Tästä eheyden näkökulmasta katsottuna terveys on sekä Jumalan aikojen lopussa toteutuvaan lupaukseen liittyvä seikka että todellinen mahdollisuus myös tässä hetkessä.⁷ Eheys ei ole muuttumaton harmoninen tasapaino, vaan elämää yhteisössä Jumalan, ihmisten ja luomakunnan kanssa. Yksilökeskeisyys ja epäoikeudenmukaisuus ehkäisevät yhteisön rakentumista ja eheyttä. Lääketieteellisin perustein tai vammaisuuden pohjalta tapahtuva syrjintä – myös HIViin ja AIDSiin perustuva – on vastoin Jeesuksen Kristuksen opetuksia. Siinä vaiheessa, kun kaikki yksilöllisen ja yhteisöllisen elämämme poissuljetut osat on otettu mukaan ja kun unohdetut ja syrjäytyneet ihmiset tuodaan rakkaudessa yhteen, voimme havaita Jumalan valtakunnan merkkejä maan päällä.

52. Vammaisuutta ja sairautta on totuttu yhteiskunnissa pitämään joko synnin ilmentymänä tai ratkaisua vaativana lääketieteellisenä ongelmana. Lääketieteellinen malli on korostanut yksilön oletetun "puutteellisuuden" korjaamista tai parantamista. Monet syrjäytyneet eivät kuitenkaan ymmärrä itseään "puutteellisina" tai "sairaina". Raamatussa kerrotaan useista tapauksista, joissa Jeesus paransi ihmisiä erilaisista vaivoista. Yhtä tärkeää kuin vaivojen parantaminen oli kuitenkin ihmisten palauttaminen heille kuuluvalla paikallaan osana yhteisöä. Parantumisessa on enemmänkin kysymys eheytymisestä kuin jonkin vialliseksi mielletyn korjaamisesta. Eheäksi tuleminen edellyttää, että se, mikä on joutunut erilleen, palaa jälleen yhteen. Paluu Raamatun näkemykseen edellyttää, että emme takerru vain ajatukseen lääkitsemisestä. Lähetystyön tulee edistää vammaisten ja sairaiden täyttä osallistumista kirkon ja yhteiskunnan elämään.

⁷ *Healing and Wholeness: The Churches' Role in Health*, Geneva, WCC, 1990, s. 6.

53. Kristillisen lääkärilähetyksen tavoitteena on, että kaikilla ihmisillä ympäri maailmaa olisi yhtäläinen mahdollisuus päästä laadukkaan terveydenhuollon piiriin. Kirkkoilla voi olla ja on monia tapoja toimia kokonaisvaltaisella tavalla ihmisen terveyden ja terveydenhuollon hyväksi. Kirkot ylläpitävät tai tukevat lääkäriasemia ja lähetyssairaaloita, tarjoavat erilaisia mielenterveyden tukipalveluita, ylläpitävät tukiryhmiä ja terveydenhuollon ohjelmia ja voivat järjestää ryhmiä, jotka tekevät tervehdyskäyntejä sairaiden seurakuntalaisten luo. Parantamisprosessiin voi kuulua rukous sairaan kanssa ja hänen puolestaan, synnintunnustus ja synninpäästö, käten päälle paneminen, öljyllä voitelu ja karismaattisten lahjojen käyttäminen (1. Kor. 12). On kuitenkin otettava huomioon, että epäasianmukaiset kristillisen jumalanpalveluksen muodot, esimerkiksi voitonriemuiset parantamiskokoukset, joissa parantajaa ihannoidaan Jumalan kustannuksella ja joissa herätetään vääriä odotuksia, voivat haavoittaa ihmisiä syvästi. Tämä ei tarkoita, etteikö Jumala joissain tapauksissa voisi puuttua tilanteeseen ja ihmeen kautta parantaa ihmisiä.

54. Epätäydellisten ihmisten yhteisönä, joka osana koko luomakuntaa vaikeroi tuskissa ja kaipaa vapautusta, kristillinen yhteisö voi olla merkinä toivosta ja ilmentää Jumalan valtakuntaa maan päällä (Room. 8:22–24). Pyhä Henki toimii oikeudenmukaisuuden ja parantumisen puolesta monin tavoin. Pyhä Henki on erityisesti läsnä yhteisössä, joka on kutsuttu olemaan Kristuksen lähetystehtävän ruumiillistuma.

YHTEISÖN HENKI: LIIKKEELLÄ OLEVA KIRKKO

Jumalan lähetykset (*missio Dei*) ja kirkon elämä

55. Kirkon elämä saa alkunsa Kolmiyhteisen Jumalan rakkaudesta. ”Jumala on rakkaus.” (1. Joh. 4:8). Lähetykset vastausta Jumalan luomisesta ja lunastuksesta ilmenevään rakkauden kutsuun. ”Kristuksen rakkaus pakottaa meitä” (*Caritas Christi urget nos*). Tämä yhteenkuuluvuus (*koinonia*) avaa sydämemme niin, että liitymme Jumalan rakkauden liikkeeseen yhdessä veljämme ja sisariemme kanssa (2. Kor 5:18–21). Eläen Jumalan rakkaudessa kirkko on kutsuttu tulemaan ilosanomaksi kaikille. Kolmiyhteisen Jumalan ylitsevuotavasti jakama rakkaus on kaiken lähetyksen ja evankelioimisen lähde.

56. Pyhässä Hengessä ilmenevä Jumalan rakkaus on innoittava lahja koko ihmiskunnalle ”kaikkina aikoina ja kaikkialla”,⁸ kaikille kulttuureille ja kaikissa tilanteissa. Jeesuksessa Kristuksessa, ristiinnaulitussa ja ylösnousseessa Herrassa ilmi tullut Pyhän Hengen väkevä läsnäolo johdattaa meidät siihen elämän täyteyteen, jonka Jumala on lahjoittanut meille jokaiselle. Jumala on läsnä kirkossaan Kristuksen kautta Pyhässä Hengessä. Jumala paljastaa meille suunnitelmansa maailmaa varten sekä vahvistaa ja mahdollistaa kirkon jäsenten osallistumisen suunnitelmansa toteuttamiseen.

57. Historiallisesti kirkko ei ole ollut olemassa aina. Teologisesti ja empiirisesti se syntyi lähetystä varten. Kirkon ja lähetyksen alkuperää ja tarkoitusta ei voi erottaa toisistaan. Kirkon tarkoitus on toteuttaa Jumalan lähetyksen tavoite. Kirkon ja lähetyksen välinen suhde on hyvin läheinen sillä sama Kristuksen Henki, joka voimaannuttaa kirkon lähetyksen, on kirkon elämä. Samalla kun Jeesus Kristus lähetti kirkon maailmaan, hän puhalsi kirkkoon Pyhän Hengen (Joh. 20:19–23). Kirkon olemassaolo toteutuu lähetyksessä niin kuin tuli palamisessa. Jos kirkko ei tee lähetystyötä, se lakkaa olemasta kirkko.

58. Jumalan lähetyksen ottaminen lähtökohdaksi johtaa tarkastelemaan kirkkoa ”alhaalta käsin”. Tästä näkökulmasta kirkolla ei ole lähetystä vaan lähetyksellä on kirkko. Lähetyksessä ei ole kysymys kirkkojen laajenemisesta, vaan siitä, että kirkko on Jumalan lahjoittaman pelastuksen ruumiillistuma tässä maailmassa. Tästä

8 Kaste, ehtoollinen ja virka, Faith and Order asiakirja n:o 111, 1983, § 19.

seuraa dynaaminen käsitys kirkon apostolisuudesta: apostolisuus ei ole ainoastaan kirkon uskon turvaamista ajasta aikaan vaan myös osallisuutta apostolaattiin. Niinpä kirkkojen tulee pääasiallisesti ja ennen kaikkea olla missionaarisia kirkkoja.

Jumalan lähetys ja kirkon ykseys

59. Uskon eläminen todeksi yhteisössä on keskeinen tapa osallistua lähetykseen. Kasteessa meistä tulee sisaria ja veljiä, ja me kuulumme yhteen Kristuksessa (Hepr. 10:25). Kirkko on kutsuttu olemaan syrjintää kaihtava yhteisö, joka toivottaa kaikki tervetulleeksi yhteyteensä. Kirkko on sanojen, tekojen ja koko olemuksensa kautta esimakua ja näkyvä todistus tulevasta Jumalan valtakunnasta. Kirkko muodostuu siitä, että kaikki uskovat *tulevat yhteen* ja heidät *lähetetään* rauhassa.

60. Lähetys ja ykseys kuuluvat yhteen sekä teologisesti että käytännössä. Tässä suhteessa vuonna 1961 tapahtunut Kansainvälisen lähetysneuvoston ja Kirkkojen maailmanneuvoston yhdentyminen oli merkittävä askel. Tämä historiallinen kokemus rohkaisee meitä uskomaan, että lähetys ja kirkko voivat yhdistyä. Tämä tavoite ei kuitenkaan ole vielä täysin toteutunut. Meidän tulee omalla vuosisadallamme edelleen jatkaa tätä matkaa uusilla tavoilla, jotta kirkosta voi tulla aidosti missionaarinen.

61. Nykypäivänä kirkot ymmärtävät, etteivät ne vielä monessakaan mielessä riittävällä tavalla ilmennä Jumalan lähetystä. Toisinaan lähetys ja kirkko erotetaan edelleen toisistaan. Jumalan lähetysten aitous ja luotettava toteutuminen kärsivät tässä maailmassa, kun lähetyksestä puuttuu täysi ja todellinen ykseys. Meidän Herramme rukoili "että he kaikki olisivat yhtä... jotta maailma uskoisi" (Joh. 17:21). Lähetys ja ykseys punoutuvat yhteen. Tämän johdosta on syytä laajentaa kirkkoa ja ykseyttä koskevat pohdintamme avaramman ykseyden ymmärtämiseen, jossa on kyse ihmiskunnan ykseydestä ja jopa koko Jumalan luomakunnan kosmisesta ykseydestä.

62. Jotkut kirkot ja kristilliset liikkeet ovat ottaneet vaikutteita vapaan markkinatalouden äärimmäisistä kilpailuhenkisyydestä ja haluavat menestyä toisten kustannuksella. Ääritapauksissa ne painostavat kristittyjä jättämään kirkkonsa ja liittymään toiseen kirkkoon. Määrällisen kasvun tavoittelemisen keinoja kaihtamatta ei sovi Kristuksen opetuslapsille, joiden tulee osoittaa kunnioitusta toisia kohtaan. Jeesus on meidän Kristuksemme, ei vallan tai rahan avulla vaan itsensä tyhjentämisen (*kenosis*) ja ristinkuoleman kautta. Tämä nöyrä käsitys lähetyksestä ei pelkästään muokkaa toimintatapojamme; se on Kristus-uskomme syvin olemus ja sen ydin. Kirkko on Jumalan lähetysten palvelija, ei sen herra. Missionaarinen kirkko kirkastaa Jumalaa itsensä antavalla rakkaudella.

63. Monimuotoisten kristillisten yhteisöjen kutsumus on tunnistaa ja harjoittaa erilaisia todistamisen tapoja kumppanuuden ja yhteistyön hengessä. Tähän kuuluu myös toisia kunnioittava ja vastuullinen tapa evankeloida. Yhteinen todistus on se, jonka "kirkot, vaikkakin erossa toisistaan, antavat yhdessä erityisesti yhteisen toiminnan kautta, ilmentäen niitä totuuden ja elämän pyhiä lahjoja, jotka ne jo jakavat ja yhteisesti kokevat".⁹

64. Kirkon missionaarinen olemus tarkoittaa, että on oltava tapa, jolla kirkkojen ja kristillisten liikkeiden on voitava liittyä läheisemmin toisiinsa. Kansainvälisen lähetysneuvoston ja Kirkkojen maailmanneuvoston yhdistyminen loi uudet puitteet, joissa tarkastella kirkon ykseyttä ja lähetystä. Siinä missä ykseyttä koskevat keskustelut ovat keskittyneet rakenteellisiin kysymyksiin, lähetysjärjestöt voivat edustaa lähetysten joustavuutta ja paikallisuutta. Kristilliset liikkeet voivat tulla vastuullisemmiksi ja löytää toiminnalleen suunnan ankkuroi-

⁹ Thomas F. Best, Günther Gassmann (eds.), *On the Way to Fuller Koinonia: Official Report of the Fifth World Conference on Faith and Order, Santiago de Compostela 1993*, Faith and Order Paper no. 166, Geneva, WCC, 1994, s. 254.

tumalla kirkkoihin. Samalla ne voivat auttaa kirkkoja olemaan unohtamatta omaa dynaamista ja apostolista luonnettaan.

65. Maailmanlähetyksen ja evankelioimisen komissio (CWME), Edinburghin vuoden 1910 yhteistyön ja ykseyden aloitteiden perillinen, tarjoaa kirkkoille ja lähetysjärjestöille rakenteen, jonka kautta ne voivat etsiä tapoja ilmaista ja vahvistaa ykseyttä lähetyksessä. Kiinteänä osana Kirkkojen maailmanneuvostoa CWME:n on ollut mahdollista kohdata ja ottaa vastaan uutta ymmärrystä lähetyksestä ja ykseydestä ympäri maailman niin katolisilta, ortodokseilta, anglikaaneilta, protestanteilta, evankelikaalisilta, helluntailaisilta kuin alkuperäiskansojen kirkoilta (*indigenous churches*). KMN:n yhteydessä toimiminen on edistänyt yhteistyötä erityisesti roomalais-katolisen kirkon kanssa. Tämän lisäksi lisääntynyt yhteistyö evankelikaalien, erityisesti Lausannen maailmanlähetyksen liikkeen sekä Maailman evankelisen allianssin kanssa on mittavassa määrin rikastuttanut ykseyttä ja lähetystä koskevaa ekumeenista teologista työskentelyä. Me kaikki jaamme yhteisen huolen siitä, että koko kirkon tulisi todistaa koko evankeliumista koko maailmalle.¹⁰

66. Pyhä Henki, ykseyden Henki, yhdistää ihmisiä ja myös kirkkoja toteuttamaan ykseyttä moninaisuudessa ennakkoivasti ja rakentavasti. Henki luo dynaamisen tilan ja antaa tarvittavat välineet niin, että eroavaisuuksia voidaan tarkastella turvallisessa, myönteisessä ja kannustavassa ympäristössä. Näin kirkko voi kasvaa syrjintää kaihtavaksi ja keskinäisesti vastuulliseksi yhteisöksi.

Jumala voimaannuttaa kirkon lähetystä varten

67. Kristuksen kautta Pyhässä Hengessä Jumala on läsnä kirkossa, innostaa sen jäseniä toimimaan ja antaa heille voimaa. Näin lähetyksestä tulee kristityille hellittämätön sisäinen pakko (1. Kor. 9:16), jopa aidon kristillisen elämän koetinkivi ja mitta. Kristityn elämä on juurtunut Kristuksen rakkauden syvällekäyvään vaatimukseen kutsua muita siihen yltäkylläiseen elämään, jonka Jeesus toi. Jumalan lähetykseen osallistumisen tulisi näin ollen olla ominaista kaikille kristityille ja kaikille kirkkoille, ei ainoastaan joidenkin yksilöiden tai erityisten ryhmien tehtävä.¹¹

68. Meidän kykymme puhua kuin yhdestä suusta ja, kun mahdollista, todistaa yhdessä ja kertoa meissä olevasta toivosta (1. Piet. 3:15) tekee Jumalan ihmiskuntaa ja koko luomakuntaa koskevasta yltäkylläisen rakkauden viestistä uskottavan. Siksi kirkot ovat tuottaneet monia yhteisiä julistuksia, joista joidenkin seurauksena kirkkoja on yhdistynyt tai yhdistymässä. Kirkot ovat tuottaneet monia dialogeja, joiden tarkoituksena on palauttaa kaikkien kristittyjen ykseys yhdeksi eläväksi parantumisen ja sovituksen kokonaisuudeksi. Sillä Pyhän Hengen parantavan ja sovittavan työn uudelleen löytämisellä, joka on nykyisen lähetysteologian ytimessä, on merkittäviä ekumeenisia seurauksia.¹²

69. Tunnustamme, että ”näkyvän” ykseyden käsitteellä on suuri merkitys kirkkojen ykseyden kannalta, mutta tästä huolimatta ykseyttä ei tule etsiä ainoastaan organisaatioiden rakenteiden tasolla. Lähetysten näkökulmasta on tärkeä tunnistaa mikä edistää Jumalan lähetysten asiaa. Toisin sanoen ykseys lähetyksessä on perusta kirkkojen näkyvälle ykseydelle, ja tällä on seurauksia myös sille, kuinka kirkko rakentuu. Ykseyden tavoittelamisen tulee olla sopusoinnussa raamatullisen oikeudenmukaisuuden vaatimuksen kanssa. Kutsumuksemme

10 Kts. ”The Whole Church Taking the Whole Gospel to the Whole World: Reflections of the Lausanne Theology Working Group,” 2010.

11 *Mission and Evangelism in Unity*, CWME Study Document, 2000, § 13.

12 Kts. *Mission as Ministry of Reconciliation*, teoksessa Jacques Matthey (toim.), *You Are the Light of the World: Statements on Mission by the World Council of Churches 1980–2005*, Geneva, WCC, 2005, s. 90–162.

edistää oikeudenmukaisuutta saattaa joskus johtaa hylkäämään väärän yksimielisyyden, joka vaiettaa ja sortaa. Aitoon ykseyteen kuuluvat aina syrjinnän kaihtaminen ja toisten kunnioittaminen.

70. Nykyajan suuret maailmanlaajuiset muuttoliikkeet haastavat kirkkoja sitoutumaan ykseyteen käytännön tasolla. Meitä kehoitetaan: "Älkää unohtako osoittaa vieraanvaraisuutta, sillä jotkut ovat yösijan antaessaan tulleet majoittaneeksi enkeleitä." (Hepr. 13:2). Kirkot voivat olla maahanmuuttajayhteisöjen turvapaikkoja. Ne voivat myös pitää tavoitteenaan olla kulttuurienvälisen kohtaamisen paikkoja.¹³ Kirkkoja kutsutaan olemaan yhtä, jotta ne palvelisivat Jumalan lähetystä riippumatta etnisistä ja kulttuurisista raja-aidoista. Niiden tulee hoitaa palvelutehtäväänsä ja toteuttaa lähetystä monikulttuurisesti; tämä on konkreettinen tapa antaa yhteinen todistus monimuotoisuudessa. Siihen voi liittyä vaikuttamistyötä oikeudenmukaisten maahanmuutossäännösten ja -käytäntöjen puolesta, sekä muukalaisvihan ja rasmin vastustamista. Maahanmuuttajien joukossa naiset, lapset ja paperittomat työläiset ovat usein haavoittuvimmassa asemassa. Naiset tosin kehittävät usein myös uusimmat maahanmuuttajatyön muodot.

71. Jumalan vieraanvaraisuus kutsuu meitä ylittämään vastakkainasettelun, jossa valtakulttuurin edustajat ovat isäntiä ja maahanmuuttaja- ja vähemmistöryhmät ovat vieraita. Jumalan vieraanvaraisuuden näkökulmasta hän on isäntä, ja meitä kaikkia kutsutaan Hengessä osallistumaan nöyrinä ja omastamme jakaen Jumalan lähe-tykseen.

Paikallisseurakunnat: uusia aloitteita

72. Tavoitteleminen Hengen ykseyttä yhdessä kirkossa, ja samalla on tärkeää kunnioittaa sitä, kuinka Henki johdattaa paikallisseurakuntia vastaamaan paikallisiin tarpeisiin. Nykyajan muuttuneessa maailmassa näillä on kutsu tehdä uusia aloitteita. Esimerkiksi maailmalla pohjoisessa uusia, paikallisia lähetysten muotoja edustavat muun muassa "uudet luostariliikkeet" (*new monasticism*), "esiin nousevat kirkot" (*emerging church*) ja "uudet ilmentymät" (*fresh expressions*), jotka ovat uudelleenmäärittäneet ja elävöittäneet kirkkoja. Kontekstuaalisilla tavoilla olla kirkko voi olla erityinen merkitys nuorille. Globaalissa pohjoisessa jotkut seurakunnat kokoontuvat pubeissa, kahviloissa tai kirkoiksi muutetuissa elokuvateattereissa. Koska nuoret ovat tottuneet ajattelemaan epälineaarisesti, visuaalisesti ja kokemuksellisesti, heitä viehättää osallistua kirkon elämään internetin välityksellä.

73. Paikallisseurakuntien etuoikeutena on olla yhteisö, jossa vaikuttaa läsnäolevana ylösnoussut Kristus. Monen jäsenyys kirkossa riippuu siitä, onko heillä myönteinen vai kielteinen kokemus paikallisseurakunnasta, joka saattaa olla kompastuskivi tai muutoksen mahdollistaja.¹⁴ Siksi on tärkeää, että lähetysten Henki jatkuvasti uudistaa ja elävöittää seurakuntia. Paikallisseurakunnat ovat lähetysten eturintamassa ja lähetysten ensisijainen toimija.

74. Jumalanpalvelus ja sakramentit ovat keskeisiä muutosta luovan hengellisyyden ja lähetysten syntymisessä. Kontekstuaalinen Raamatun lukeminen luo edellytykset sille, että paikallisseurakunta on Jumalan oikeudenmukaisuuden ja rakkauden viestinviejiä ja todistajia. Pyhäkössä tapahtuva jumalanpalveluksemme voi olla täysin vilpitöntä vain, jos toteutamme Jumalan lähetystä yhteisössämme ja jokapäiväisessä elämässämme. Jumalan lähetysten takia paikallisseurakunnat lähtevät liikkeelle, ulos mukavuusalueiltaan, yli rajojen.

13 "Report of WCC Consultation on Mission and Ecclesiology of the Migrant Churches, Utrecht, the Netherlands, 16-21 November 2010," *International Review of Mission*, 100.1., 2011, s. 104-107.

14 Christopher Duraingh (toim.), *Called to One Hope: The Gospel in Diverse Cultures*, Geneva, WCC, 1998, s. 54.

75. Paikallisseurakunnilla on vahvempi avainasema kuin koskaan, kun on ylitettävä kulttuurisia ja rodullisia raja-aitoja, ja ne voivat vahvistaa ymmärrystä siitä, että kulttuurien erilaisuus on Hengen lahja. Maahanmuuttoa ei tarvitse pitää ongelmana, vaan pikemminkin kirkkojen mahdollisuutena löytää itsensä uudelleen tuoreella tavalla. Se luo tilaisuuksia perustaa kansainvälisiä ja monikulttuurisia seurakuntia paikallistasolla. Kaikilla kirkkoilla on mahdollisuus tarjota kokoustiloja eri kulttuureista kotoisin oleville yhteisöille, ja ne saavat näin innostavia mahdollisuuksia toteuttaa nykyaista, kontekstuaalista ja monikulttuurista lähetystä.

76. Paikallisseurakunnilla on paremmat mahdollisuudet kehittää kansainvälisiä yhteyksiään kuin koskaan aikaisemmin. Erilaisten tilanteiden keskellä elävät kirkot solmivat pitkienkin matkojen päästä kiinnostavia ja muutosta luovia yhteyksiä. Nämä tarjoavat uudenlaisia mahdollisuuksia, mutta niihin sisältyy myös sudenkuoppia. Suosituksi tulleet lyhytaikaiset ”lähetysmatkat” voivat luoda kumppanuutta kirkkojen välille eri puolilla maailmaa, mutta niistä voi tulla köyhille seurakunnille kohtuuton rasite ja ne voivat jättää kohdemaassa olevat kirkot kokonaan huomiotta. Asianmukaista varovaisuutta edellyttävien vaaratekijöiden ohella nämä matkaajat altistuvat myös erilaisille kulttuureille ja sosioekonomisille ympäristöille, mikä voi saada aikaan pitkäaikaisia muutoksia heidän palattuun takaisin omaan yhteisönsä. Haasteena on löytää tapoja käyttää hengellisiä lahjoja, jotka rakentavat koko kirkkoa kaikilta osin (1. Kor. 12–14).

77. Oikeudenmukaisuuden edistämiseksi tehtävä vaikuttamistyö on vietävä kokousten ja toimistojen talolta osaksi paikallisseurakuntien elämää ja todistusta. Esimerkiksi KMN:n Väkivallan vastainen vuosikymmen (2001–2011) päättyi kansainvälisessä ekumeenisessa rauhankokouksessa esitettyyn vetoomukseen, että ”kirkkojen tulee auttaa tunnistamaan ne arkipäivän valinnat, joiden kautta ihmisoikeuksia, sukupuoltenvälistä oikeudenmukaisuutta, ilmasto-oikeudenmukaisuutta, ykseyttä ja rauhaa joko poljetaan tai edistetään”.¹⁵ Paikallisseurakunnat ovat juurtuneet jokapäiväiseen elämään, ja siksi niillä on sekä oikeutus että motivaatio taistella oikeudenmukaisuuden ja rauhan puolesta.

78. Kirkko on kutsuttu palvelemaan (*diakonia*) kaikissa maailmanpolitiikan ja -talouden ympäristöissä. Palveleminen tarkoittaa Jumalan kansan uskon ja toivon elämistä todeksi ja todistamista siitä, mitä Jumala on tehnyt Jeesusuksessa Kristuksessa. Palvelemisen kautta kirkko osallistuu Jumalan lähetykseen ja seuraa Palvelevan Herransa tietä. Kirkko on kutsuttu olemaan diakoninen yhteisö, joka todistaa siitä, että palvelemisen voima on suurempi kuin mikään ylivalta. Näin se mahdollistaa ja hoivaa elämän edellytyksiä ja todistaa muutosta luovasta Jumalan armosta, kun se tekee palvelemisen tekoja, jotka pitävät esillä lupasta Jumalan valtakunnasta.¹⁶

79. Kun kirkko tunnistaa entistä syvemmin identiteettinsä lähetettynä yhteisönä, sen ulospäin suuntautunut luonne tulee esiin evankelioimisena.

HELLUNTAIN HENKI: ILOSANOMA KAIKILLE

Kutsu julistaa evankeliumia

80. Todistus (*martyria*) saa näkyvän muotonsa evankelioinnissa, eli koko evankeliumin viestittämisessä koko ihmiskunnalle koko maailmassa.¹⁷ Evankelioinnin tavoite on maailman pelastus ja Kolmiyhteisen Jumalan

15 *Glory to God and Peace on Earth: The Message of the International Ecumenical Peace Convocation*, WCC, Kingston, Jamaica, 17–25 May 2011, s. 2.

16 ”*Diakonia in the Twenty First Century: Theological Perspectives*,” WCC Conference on Theology of *Diakonia* in the 21st Century, Colombo, Sri Lanka, 2–6 June 2012, s. 2.

17 *Minutes and Reports of the Fourth Meeting of the Central Committee*, WCC, Rolle, Switzerland, 1951, s. 66.

kunnia. Evankeliointi on lähetystyön muoto, jossa Jeesuksen Kristuksen inkarnaatio, kärsimys ja ylösnousemus ovat yksiselitteisen peittelemättömästi esillä, eikä Jumalan pelastavalle armolle aseteta mitään rajoituksia. Sen tavoitteena on jakaa ilosanoma kaikille niille, jotka eivät ole vielä sitä kuulleet, ja kutsua heitä kokemaan elämä Kristuksessa.

81. "Evankeliointi on Jumalan rakkaudesta täyttyneiden sydänten liikettä. Se yhtyy Jumalan rakkauteen niitä kohtaan, jotka eivät vielä tunne häntä".¹⁸ Helluntaina opetuslapset eivät voineet pidättäytyä julistamasta Jumalan suuria tekoja (Apt. 2:4; 4:20). Evankeliointi ei sulje pois muita lähetyksen muotoja, mutta se keskittyy erityisesti ja tarkoituksellisesti evankeliumin esittämiseen niin, että siihen kuuluu "kutsu henkilökohtaiseen kääntymykseen, uuteen elämään Kristuksessa ja opetuslapseuteen".¹⁹ Vaikkakin Pyhä Henki kutsuu joitakin ihmisiä olemaan evankelistoja (Ef. 4:11), meitä kaikkia kutsutaan kertomaan siitä toivosta, joka on meissä (1. Piet. 3:15). Sekä yksilöitä että koko kirkkoa kutsutaan evankelioimaan (Mark. 16:15; 1. Piet. 2:9).

82. Nykyajalle on tyypillistä, että uskonnolliset identiteetit ja vakaumukset korostuvat sellaisissa yhteyksissä, joissa Jumalan nimessä näytetään enemmänkin rikkovan ja vahingoittavan kuin parantavan ja hoitavan yhteisöjä. Tällaisessa tilanteessa on tärkeää todeta, että proselytismi ei ole sallittu tapa evankelioida.²⁰ Pyhä Henki toimii yhdessä ihmisten julistuksen ja hyvän sanoman toteuttamisen kanssa (vrt. Room. 10:14–15; 2. Kor. 4:2–6), mutta vain Jumalan Henki voi luoda uutta elämää ja saada aikaan uudestisyntymisen (Joh. 3:5–8; 1. Tess. 1:4–6). Me tunnustamme, että ajoittain evankelioiminen on ollut vääristynyttä ja se on menettänyt uskottavuutensa, koska jotkut kristityt ovat väkivalloin ja väärinkäyttäen valtaa pakottaneet "kääntymykseen". Joskus pakkokäännytyksiä koskevat syytökset ovat kuitenkin nousseet valtaapitävien ryhmittymien halusta estää syrjäytettyjen vapautuminen epäinhimillisistä olosuhteista ja alistetuista identiteeteistä.

83. Evankeliointi tarkoittaa oman uskon ja vakaumuksen jakamista toisten ihmisten kanssa ja heidän kutsumistaan opetuslapseuteen riippumatta siitä, edustavatko he muita uskonnollisia perinteitä vai eivät. Tällaisen jakamisen tulee tapahtua sekä vakuuttavasti että nöyrästi, ja sen tulee ilmentää rakkauttamme maailmaa kohtaan. Jos väitämme rakastavamme Jumalaa ja lähimmäisiämme, mutta emme jaa toisille evankeliumin hyvää sanomaa johdonmukaisesti ja hellittämättömästi, me petämme itseämme emmekä ole rehellisiä rakkaudessaamme Jumalaa ja ihmisiä kohtaan. Meillä ei ole mitään parempaa annettavaa toisille ihmisille kuin Jumalan Kristuksessa ilmenevän rakkauden, armon ja hyvyyden jakaminen, ja heidän tutustuttamisensa siihen.

84. Evankeliointi johtaa katumukseen, uskoon ja kasteeseen. Totuuden kuuleminen synnin ja pahuuden edessä vaatii vastausta – joko myönteistä tai kielteistä (Joh. 4:28–29; vrt. Mark. 10:22). Evankeliointi kehottaa kääntymykseen, joka saa aikaan muutoksen asenteissa, arvoissa ja tavoitteissa. Sen seurauksena on kadotettujen pelastus, sairaiden paraneminen ja sorrettujen ja koko luomakunnan vapauttaminen.

85. Evankeliointi ei sulje pois muita lähetyksen muotoja, mutta se keskittyy erityisesti ja tarkoituksellisesti evankeliumin esittämiseen niin, että siihen kuuluu "kutsu henkilökohtaiseen kääntymykseen, uuteen elämään Kristuksessa ja opetuslapseuteen".²¹ Eri kirkoissa on erilaisia käsityksiä siitä, miten Henki kutsuu meitä evan-

18 The Lausanne Movement, *The Cape Town Commitment*, 2010, Part I, 7(b).

19 Kts. Congregation for the Doctrine of the Faith, *Doctrinal Note on Some Aspects of Evangelization*, No. 12, 2007, s. 489–504.

20 *Towards Common Witness: A Call to Adopt Responsible Relationships in Mission and to Renounce Proselytism*, WCC Central Committee, 1997.

21 On huomioitava, että jotkut kirkot ymmärtävät evankelioinnin yllä esitetystä poikkeavalla tavalla. Roomalais-katolisen kirkossa "evankeliointi" suuntautuu niitä kohden, jotka eivät vielä tunne Kristusta (*missio ad gentes* (lat.), pakanalähetys). Sanaa käytetään myös laajemmassa merkityksessä kuvaamaan normaalia kirkon pastoraalista työtä, kun taas käsitettä "uusi evankeliointi" käytetään viittaamaan sitä etsivää pastoraalista työtä, joka suuntautuu kohti niitä, jotka ovat lakanneet harjoittamasta kristillistä uskoa. Vrt. *Doctrinal Note on Some Aspects of Evangelization*.

kelioimaan omissa tilanteissamme. Joillekin evankeliointi merkitsee ennen kaikkea ihmisten johtamista henkilökohtaiseen kääntymykseen Jeesuksen Kristuksen kautta; toisille se merkitsee solidaarisuutta ja kristillisen todistuksen antamista sorrettujen kansanryhmien rinnalla, toiset taas mieltävät evankelioinnin osaksi Jumalan lähetystä. Eri kristilliset perinteet ilmaisevat lähetysten ja evankelioimisen eri osatekijöitä eri tavoin. Voimme kuitenkin yhdessä todeta, että Henki kutsuu meitä kaikkia sellaiseen ymmärrykseen evankelioinnista, joka perustuu paikallis seurakunnan elämään, jossa jumalanpalvelus (*liturgia*) kuuluu erottamattomasti yhteen todistuksen (*martyria*), palvelun (*diakonia*) ja keskinäisen yhteyden (*koinonia*) kanssa.

Evankelioiminen Kristuksen esikuvan mukaan

86. Evankeliointi on hyvän sanoman jakamista sekä sanoin että teoin. Evankeliointi suullisena julistamisena eli evankeliumin saarnaamisena (*kerygma*) on syvästi raamatullista. Jos puheemme on ristiriidassa tekojemme kanssa, meidän evankelointimme ei ole aitoa. Suullinen julistaminen ja näkyvät teot todistavat yhdessä Jumalan ilmoituksesta Jeesuksessa Kristuksessa ja hänen tarkoituksistaan. Evankeliointi liittyy läheisesti ykseyteen: rakkaus toinen toisiamme kohtaan ilmentää julistamaamme evankeliumia (Joh. 13:34–35) kun taas epäsopu on evankeliumille häpeäksi (1. Kor. 1).

87. Sekä historiasta että nykypäivästä löytyy esimerkkejä kristittyjen uskollisesta ja nöyrästä palvelusta omissa paikallisyhteisöissään. Henki on heidän kanssaan saanut aikaan elämän täyteyttä. Myös monet kristityt, jotka ovat eläneet ja tehneet työtä lähetystyöntekijöinä kaukana omasta kulttuuristaan, ovat toimineet nöyrästi vastavuoroisuuden ja kunnioituksen hengessä. Jumalan Henki on saanut näitä yhteisöjä liikkeelle edesautta-
maan muutoksen tapahtumista.

88. Valitettavasti evankelointia on joskus toteutettu sellaisin tavoin, jotka ovat ennemminkin pettäneet evankeliumin kuin auttaneet sen lihaksitulemista. Missä tällaista on tapahtunut, on syytä katumukseen. Lähetykseen Kristuksen esikuvan mukaan kuuluu toisten ihmisarvon ja oikeuksien vahvistaminen. Meitä kutsutaan palvelemaan toisia niin kuin Kristus palveli (vrt. Mark. 10:45; Matt. 25:45), ilman minkäänlaista hyväksikäyttöä tai houkuttelua.²² Yksilöllisyyttä liiaksi korostavassa kontekstissa on mahdollista sekoittaa evankeliointi "tuotteen" ostamiseen ja myymiseen, jolloin *me* päätämme, mitkä osat kristillisestä elämästä haluamme poimia itsellemme. Henki hylkää ajatuksen, jonka mukaan Jeesuksen ilosanoma kaikille nähdään kapitalistisena kulu-
tustuotteena. Henki kutsuu meitä kääntymykseen ja muutokseen henkilökohtaisella tasolla, mikä johtaa meitä julistamaan elämän täyteyttä kaikille.

89. Totuudenmukainen evankeliointi perustuu nöyryyteen ja kaikkien kunnioittamiseen, ja se kukoistaa dialogissa. Se edistää sanoin ja teoin evankeliumin viestiä parannuksesta ja sovitukselta. "Ei ole olemassa evankelointia ilman solidaarisuutta; ei ole olemassa kristillistä solidaarisuutta, johon ei sisälly Jumalan tulevan valtakunnan viestin jakaminen."²³ Näin ollen evankeliointi johtaa kehittämään henkilökohtaisia ja yhteisöjen välisiä suhteita. Tällaisia aitoja suhteita voidaan usein parhaiten hoitaa paikallisissa uskonyhteisöissä ja paikallisten kulttuurikontekstien pohjalta. Kristillinen todistus toteutuu yhtä paljon läsnäolomme kuin sanojemme kautta. Jos uskon julkinen todistaminen ei ole oman hengen uhalla mahdollista, evankeliumin yksinkertainen todeksi eläminen voi olla voimallinen todistus.

22 World Council of Churches, Pontifical Council for Interreligious Dialogue, World Evangelical Alliance, Christian Witness in a Multi-Religious World: Recommendations for Conduct, 2011. Suomeksi: Kristillinen todistus moniuskontoisessa maailmassa: suosituksia menettelytavoiksi, 2012.

23 The San Antonio Report, s. 26; Mission and Evangelism: An Ecumenical Affirmation, § 34; Called to One Hope, s. 38.

90. Aito evankeliointi edellyttää tietoisuutta eri uskonnollisia vakaumuksia edustavien ihmisten ja yhteisöjen välisistä jännitteistä ja erilaisista kristillistä todistusta koskevista tulkinnoista. Sen tulee aina noudattaa elämää ylläpitäviä arvoja siten kuin on todettu yhteisessä julistuksessa ”Kristillinen todistus moniuskontoisessa maailmassa: suosituksia menettelytavoiksi”:

- a. Luovutaan kaikesta väkivallasta, niin psykologisesta kuin sosiaalisesta, ja kaikesta syrjinnästä sekä uskonnollisen tai maallisen vallan harjoittamasta alistamisesta, ja vallan väärinkäytöstä.
- b. Vahvistetaan uskonnonvapautta harjoittaa ja tunnustaa uskoa ilman pelkoa kostotoimista ja/tai pelottelusta. Tähän liittyy vastavuoroinen kunnioitus ja solidaarisuus, jotka edistävät oikeudenmukaisuutta, rauhaa ja yhteistä hyvää kaikille.
- c. Kunnioitetaan kaikkia ihmisiä ja ihmisten kulttuureita ja tunnustetaan oman kulttuurimme osatekijät – esimerkiksi patriarkalisuus, rasismi, kastijako jne. – joita pitää evankeliumin näkökulmasta vastustaa.
- d. Pidättäydytään väärästä todistuksesta ja kuullaan toisia, jotta ymmärtäisimme ja kunnioittaisimme toisiamme.
- e. Taataan se, että yksilöillä ja yhteisöillä on vapaus käyttää harkintaansa osana päätöksentekoa.
- f. Rakennetaan yhteyksiä eri uskontoihin kuuluvien uskovien sekä uskonottomien kanssa syvemmän keskinäisen ymmärryksen, sovinnon ja yhteisen hyvän edistämiseksi.²⁴

91. Elämme maailmassa, johon vaikuttavat voimakkaasti individualismi, sekularismi, materialismi ja muut Jumalan valtakunnalle vieraat ideologiat. Vaikka evankeliumi on pohjimmiltaan ilosanoma kaikille, se ei ole hyvä uutinen valheellisuutta, epäoikeudenmukaisuutta ja sortoa edistäville voimille. Tässä mielessä evankeliointi on myös profeettallinen kutsumus, mikä tarkoittaa totuuden puhumista valtaapitäville toivossa ja rakkaudessa (Apt. 26:25; Kol. 1:5; Ef. 4:15). Evankeliumi vapauttaa ja muuttaa. Sen julistamiseen kuuluu yhteiskuntien muuttaminen niin, että syntyy oikeudenmukaisia ja osallistavia yhteisöjä.

92. Pahuuden ja epäoikeudenmukaisuuden vastustaminen ja profeettallisuus saattavat joskus aiheuttaa vastustusta ja väkivaltaa ja näin ollen niiden seurauksena voi olla kärsimystä, vainoa ja jopa kuolema. Todelliseen evankeliointiin kuuluu haavoittuvuus, Kristuksen esimerkin seuraaminen ristiä kantamalla ja itsensä antamalla (Fil. 2:5–11). Rooman valtakunnan aikaisten vainojen aikana marttyyrien veri oli kirkon siemen. Samoin nykypäivänä oikeudenmukaisuuden ja vanhurskauden tavoittelemisen on väkevä todistus Kristuksesta. Jeesus yhdisti itsensä kieltämisen kutsuun seurata häntä ja ikuisen pelastukseen (Mark. 8:34–38).

Evankelioiminen, uskontodialogi ja kristillinen läsnäolo

93. Nykymaailman monimuotoisuudessa ja moninaisuudessa kohtaamme monia eri uskontoja, ideologioita ja vakaumuksia edustavia ihmisiä. Me uskomme, että Elämän Henki tuo iloa ja elämän täyteyttä. Näin ollen Jumalan Henki voidaan kohdata kaikissa kulttuureissa, jotka vahvistavat elämää. Pyhä Henki toimii salatuilla tavoilla, emmekä me täysin ymmärrä, miten Henki toimii toisissa uskonnollisissa perinteissä. Me tunnustamme,

²⁴ Kristillinen todistus moniuskontoisessa maailmassa: suosituksia menettelytavoiksi, 2012.

että monissa elämää luovissa hengellisyyden muodoissa on sisäistä arvoa ja viisautta. Tästä syystä todellinen lähetys ottaa "toisen" lähetystyön kumppaniksi, ei sen "kohteeksi".

94. Dialogin avulla voimme vahvistaa yhteistä elämäämme ja tavoitteitamme, kun toimimme elämän ja luomakunnan eheyden hyväksi. Uskonnon tasolla dialogin käyminen on mahdollista ainoastaan, jos odotamme kohtaavamme siinä Jumalan, joka on jo käynyt edellämme ja ollut läsnä ihmisten elämässä heidän elämäntilanteessaan.²⁵ Jumala on läsnä ennen meitä (Apt. 17), eikä meidän tehtävämme ole tuoda Jumalaa mukanamme vaan todistaa Jumalasta, joka on jo läsnä. Dialogi mahdollistaa rehellisen kohtaamisen, jossa jokainen osapuoli tuo vuoropuheluun itsensä kokonaan avoimella, kärsivällisellä ja kunnioittavalla tavalla.

95. Evankelioiminen ja dialogi eivät ole sama asia, mutta ne liittyvät toisiinsa. Vaikka kristityt toivovat ja rukoilevat, että kaikki ihmiset saavat elävän kokemuksen Kolmiyhteisestä Jumalasta, evankelioiminen ei ole dialogin tarkoitus. Jeesuksen Kristuksen hyvän sanoman jakamisella on kuitenkin oikeutettu paikkansa, koska dialogin tarkoituksena on myös olla "vakaumusten vastavuoroista kohtaamista". Lisäksi todellinen evankelioiminen tapahtuu elämän ja toiminnan vuoropuhelussa ja "dialogin hengessä", "kunnioituksen ja ystävyyden hengessä".²⁶ Evankelioiminen ei tarkoita ainoastaan syvimpien vakaumustemme julistamista vaan myös sitä, että tulemme itse haastetuiksi ja rikastumme kuuntelemalla toisia (Apt. 10).

96. Erityisen tärkeää on käydä vuoropuhelua eri uskontoja edustavien ihmisten kesken, ei ainoastaan moniuskontoisessa ympäristössä vaan myös siellä missä on yksi enemmistöuskonto. On välttämätöntä suojella vähemmistöryhmien oikeuksia ja uskonnonvapautta, niin että kaikki voivat osallistua yhteisen hyvän edistämiseen. Kaikki ihmiset on luotu Jumalan kuvaksi ja kaltaiseksi ja tästä syystä kaikilla ihmisillä on yhtäläinen ihmisarvo (1. Moos. 1:26). Tästä syystä myös uskonnonvapautta tulee puolustaa. Kaikkien uskontojen edustajille kuuluvat yhtäläiset oikeudet ja velvollisuudet.²⁷

Evankelioiminen ja kulttuuri

97. Evankeliumi juurtuu eri ympäristöihin, kun osallistutaan paikalliseen kulttuuriseen, poliittiseen ja uskonnolliseen elämään. Ihmisten ja heidän kulttuuristen ja symbolisten elämänpiiriensä kunnioittaminen on välttämätöntä, jotta evankeliumi voisi juurtua kulloiseenkin todellisuuteen. Tämän täytyy alkaa osallistumisella ja vuoropuhelulla, jotta voidaan ymmärtää, millä tavoin Kristus jo on läsnä ja missä Jumalan Henki jo toimii.

98. Lähetystyön historiassa vallinnut yhteys lähetyksen ja siirtomaavaltojen välillä on johtanut olettamukseen, että sitoutumista evankeliumiin tulisi arvioida länsimaisen kristillisyyden muotojen kautta. Kun taloudellisessa tai kulttuurisessa valta-asemassa olevat tahot evankelioivat, evankeliumin ilosanoma voi vääristyä. Siksi etuoikeutettujen tulee pyrkiä kumppanuuteen köyhien, osattomien ja vähemmistöjen kanssa ja omaksua vaikutteita heidän teologiastaan ja näkemyksistään.

99. Yhdenmukaisuuden pakko ylenkatsoo jokaisen Jumalan kuvaksi luodun yksilön ainutkertaisuutta. Babylonin torni yritti pakottaa yhdenmukaisuuteen, mutta opetuslasten saarna helluntaipäivänä johti ykseyteen. Siinä jokaisen yksilön erityislaatuista ja yhteisöjen identiteettiä kunnioitettiin eivätkä ne hävinneet – jokainen kuuli evankeliumin ilosanoman omalla kielellään.

²⁵ Kts. *Baar Statement: Theological Perspectives on Plurality*, WCC, 1990.

²⁶ PCID, *Dialogue and Proclamation*, 1991, § 9.

²⁷ *Kristillinen todistus moniuskontoisessa maailmassa: suosituksia menettelytavoiksi*, 2012.

100. Jeesus kutsuu meitä laajentamaan näkökulmaamme *omasta* valtakunnastamme, *omasta* vapautuksestamme ja *omasta* itsenäisyydestämme (Apt. 1:6). Hän avaa meille suuremman näyn ja antaa meille Pyhän Hengen voiman mennä ”maan ääriin”, jotta todistamme kaikkina aikoina ja kaikissa paikoissa Jumalan oikeudenmukaisuudesta, vapaudesta ja rauhasta. Meidän kutsumuksemme on johtaa kaikki Jeesuksen luo, ei meidän luoksemme tai omiin instituutioihimme. Meidän tulee edistää muiden etua, ei vain omaamme (vrt. Fil. 2:3–4). Raamatun kirjoitusten monimuotoisuutta ei voi täysin ymmärtää vain yhdestä kulttuurisesta näkökulmasta. Kulttuurien moninaisuus on Hengen lahja, jonka kautta voimme syventää ymmärrystämme uskostamme ja toisistamme. Monikulttuuriset uskonyhteisöt, joissa eri kulttuureita edustavat yhteisöt viettävät jumalanpalvelusta yhdessä, ovat yksi tapa mahdollistaa kulttuurien aito kohtaaminen. Monikulttuurisissa uskonyhteisöissä kulttuurit voivat rikastaa evankeliumia. Samalla evankeliumi arvostelee käsitystä kulttuurisesta ylemmyydestä. Niinpä, ”jotta evankeliumi voi olla hedelmällinen, sen tulee olla sekä uskollinen itselleen että inkarnoitunut ja juurtunut tiettyyn kulttuuriin. ... Meidän tulee jatkuvasti pyytää Pyhän Hengen viisautta, jotta voisimme paremmin havaita, miten evankeliumi kyseenalaistaa, vahvistaa tai muuttaa tiettyä kulttuuria”²⁸ elämän parhaaksi.

ELÄMÄN JUHLA: KYMMENEN TEESIÄ LÄHETYKSESTÄ JA EVANKELIOIMISESTA

101. Me olemme Kolmiyhteisen Jumalan palvelijoita. Jumala on antanut meille tehtävän, mission, julistaa hyvää sanomaa koko ihmiskunnalle ja luomakunnalle, erityisesti sorretuille ja kärsiville, jotka kaipaavat elämän täyteyttä. Lähetys – yhteisenä todistuksena Kristuksesta – on kutsu tulla ”aterialle Jumalan valtakunnassa” (Luuk. 14:15). Kirkon tehtävä on valmistaa pidot ja kutsua kaikki elämän juhliin. Juhlissa riemuitaan luomakunnasta ja Jumalan rakkauden ylitsevuotavasta runsaudesta; rakkauden, joka on elämän yltäkylläisyyden lähde. Nämä juhlat ilmentävät lähetysten päämäärää, koko luomakunnan vapautusta ja sovitusta. Ymmärrämme Pyhän Hengen lähetysten uudella tavalla ja vastauksena asiakirjan alussa esittämiimme kysymyksiin me esitämme seuraavat teesit:

102. **Jumalan lähetysten tarkoitus on yltäkylläinen elämä (Joh. 10:10), ja sen tulee olla lähetystyön kriteeri.** Meitä kutsutaan tunnistamaan Jumalan Henki siellä missä on elämän täyteyttä, erityisesti mitä tulee sorrettujen kansojen vapautukseen, rikkinaisten yhteisöjen parantumiseen ja sovintoon, ja koko luomakunnan eheytymiseen. Meitä kehoitetaan arvostamaan elämää ylläpitävien henkien läsnäoloa eri kulttuureissa ja osoittamaan solidaarisuutta kaikkia niitä kohtaan, jotka toimivat elämän ylläpitämiseksi ja suojelemiseksi. Me myös tunnistamme pahat henget ja vastustamme niitä siellä, missä kuoleman ja elämän kieltämisen voimat vaikuttavat.

103. **Lähetys alkaa Jumalan luomisteosta ja jatkuu uudessa luomisessa, joka tapahtuu Pyhän Hengen eläväksi tekevässä voimassa.** Pyhä Henki, joka vuodatettiin tulisten kielten muodossa helluntaina, täyttää sydämemme ja tekee meistä Kristuksen kirkon. Sama Henki, joka oli Kristuksessa Jeesuksessa, innoittaa meitä elämään itsemme antaen ja ristiä kantaen. Sama Henki kulkee Jumalan kansan kanssa, kun pyrimme todistamaan Jumalan rakkaudesta sanoin ja teoin. Totuuden Henki johtaa koko totuuteen ja vahvistaa meitä vastustamaan demonisia voimia ja puhumaan totuutta rakkaudessa. Sovitettuna yhteisönä me jaamme toisten kanssa elävää vettä ja pyydämme, että ykseyden Henki parantaa, sovittaa ja uudistaa koko luomakunnan.

104. **Hengellisyys on lähetysten voiman lähde ja lähetys Pyhässä Hengessä luo muutosta.** Tästä syystä pyrimme etsimään uutta ymmärrystä lähetysten, hengellisyyden ja luomakunnan suhteista. Lähetysten hengellisyys, joka saa voimansa liturgiasta ja jumalanpalveluksesta, yhdistää meidät uudelleen toisiimme ja

²⁸ *Called to One Hope*, s. 21–22; 24.

muuhun luomakuntaan. Ymmärrämme, että kun osallistumme lähetykseen, olemassaolomme luomakunnassa ja elämämme Hengessä kuuluvat yhteen ja muuttavat toinen toisiaan. Luomisesta alkava lähetys kutsuu meitä viettämään elämän juhlaa täyteydessään Jumalan lahjana.

105. Jumalan Hengen tehtävä on uudistaa koko luomakunta. ”Herran on maa ja kaikki mitä siinä on” (Ps. 24:1). Elämän Jumala suojelee ja rakastaa luontoa ja pitää siitä huolen. Ihmiskunta ei ole maan omistaja vaan vastuullinen luomakunnan eheydestä. Jatkuvaan luonnon tuhoamiseen johtavan ylenpalttisen ahneuden ja rajattoman kuluttamisen on loputtava. Jumalan rakkaus ei julista ihmisen pelastusta erillisenä koko luomakunnan uudistamisesta. Meitä kutsutaan osallistumaan Jumalan lähetykseen, joka on yli ihmiskeskeisten päämääriemme. Jumalan lähetys kohdistuu koko elämään. Meidän tulee hyväksyä tämä ajatus ja palvella Jumalan lähetystä uusilla lähetyksen muodoilla. Me rukoilemme katumusta ja anteeksiantamusta, mutta me myös vaadimme väliöntä toimintaa. Luominen on lähetyksen ytimessä.

106. Globaalista etelästä ja idästä nousee tänä päivänä moniulotteisia ja monimuotoisia lähetysliikkeitä. Kristinuskon painopisteen siirtyminen globaaliin etelään ja itään haastaa meitä tutkimaan lähetysteologian ilmentymiä, joiden juuret ovat näissä konteksteissa, kulttuureissa ja hengellisyyden muodoissa. Meidän tulee kehittää edelleen vastavuoroisuutta ja kumppanuutta sekä todistaa, että lähetys ja ekumeeninen liike kuuluvat yhteen. Lähetystyön käytäntöjen tulee osoittaa solidaarisuutta kärsiviä kansoja kohtaan ja olla sopusoinnussa luonnon kanssa. Evankelioiminen tapahtuu itsensä antavalla nöyryydellä, toisia kunnioittaen ja vuoropuhelussa toisista kulttuureista ja uskonnoista tulevien ihmisten kanssa. Lähetyksen tulee myös haastaa sortavat ja epäinhimillistävät rakenteet ja kulttuurit, jotka ovat ristiriidassa Jumalan valtakunnan arvojen kanssa.

107. Lähetyksen toimijoita ovat vallan ja voiman keskuksista syrjässä elävät ihmiset. Heillä on profeetallinen tehtävä, joka julistaa kaikille kuuluvaa yltäkylläistä elämää. Yhteiskunnan syrjäytetyt ihmiset ovat Jumalan lähetyksen ensisijaisia kumppaneita. Syrjäytyneillä, sorretuilla ja kärsivillä on erityinen lahja tunnistaa mikä on hyvä uutinen heille ja mikä taas on huono uutinen heidän uhanalaisen elämänsä kannalta. Jotta voisimme sitoutua elämään ylläpitävään Jumalan lähetykseen, meidän tulee kuunnella ääniä yhteiskunnan reuna-alueilta, niin että kuulemme mitkä asiat ylläpitävät elämää ja mitkä tuhoavat sitä. Meidän on muutettava lähetysten suuntaa niin, että se on sopusoinnussa syrjäytettyjen ihmisten toiminnan kanssa. Oikeudenmukaisuus, solidaarisuus ja osallisuus ovat sen lähetyksen keskeisiä käsitteitä, joka tapahtuu reuna-alueilta keskukseen.

108. Jumalan armotalous perustuu kaikkiin kohdistuvan rakkauden ja oikeudenmukaisuuden arvoihin, ja muutosta luova lähetys vastustaa vapaaseen markkinatalouteen liittyvää epäjumalanpalvelusta. Globaali talous on vaihtanut elämän Jumalan mammonaan, vapaiden markkinoiden kapitalistiseen jumalaan. Se esittää, että maailma pelastuu kartuttamalla kohtuuttomia rikkauksia ja turhaa varallisuutta. Lähetyksen tulee olla vastakulttuuri, joka tarjoaa vaihtoehtoja tällaiselle jumalattomalle näylle, sillä lähetys kuuluu elämän, oikeudenmukaisuuden ja rauhan Jumalalle eikä tuolle epäjumalalle, joka tuo kurjuutta ja kärsimystä sekä ihmisille että luonnolle. Lähetyksen tulee siis tuomita ahneuden talousjärjestelmä ja liittyä jumalalliseen rakkauden, jakamisen ja oikeudenmukaisuuden armotalouteen.

109. Jeesuksen Kristuksen evankeliumi on ilosanoma kaikkina aikoina ja kaikissa paikoissa. Sitä tulee julistaa rakkauden ja nöyryyden Hengessä. Me todistamme, että inkarnaatiolle, ristille ja ylösnousemukselle kuuluu keskeinen paikka julistuksessamme ja tavassa, jolla evankelioimme. Evankelioimisen tulee aina kiinnittää ihmisten huomio Jeesukseen ja Jumalan valtakuntaan eikä instituutioihin. Evankelioiminen kuuluu kirkon olemukseen. Kirkon profeetallinen ääni ei saa vaieta aikoina, jotka vaativat kuuluvaa ääntä. Kirkko on kutsuttu uudistamaan evankelioimisen muotoja, niin että se voi viestiä hyvää sanomaa varmana, innostuneena ja vakuuttuneena.

110. Elämää vahvistava vuoropuhelu ja yhteistyö ovat olennainen osa lähetystä ja evankelioimista. Aito evankelioiminen kunnioittaa kaikkien Jumalan kuvaksi luotujen ihmisten uskonnon ja vakaumuksen va-

pautta. Väkivalloin tapahtuva proselytismi, taloudelliset houkuttimet ja vallan väärinkäyttö ovat vastoin evankeliumin sanomaa. Evankelioissa on tärkeää luoda kunnioittava ja luottamuksellinen suhde toisella tavalla uskovien kanssa. Arvostamme kaikkia inhimillisiä kulttuureita ja ymmärrämme, että evankeliumi kuuluu kaikille eikä mikään ryhmä voi sitä yksin omistaa. Ymmärrämme, ettei tehtävämme ole tuoda Jumalaa mukamme vaan todistaa jo läsnä olevasta Jumalasta (Apt. 17:23–28). Pyhän Hengen kanssa me pystymme ylittämään kulttuurisia ja uskonnollisia raja-aitoja ja tekemään yhdessä työtä edistääksemme Elämää.

111. Jumala ohjaa ja vahvistaa kirkkoa lähetystehtävässä. Kirkko on Jumalan kansa, Kristuksen ruumis ja Pyhän Hengen temppeli, ja siksi se toteuttaa Jumalan lähetystä voimallisesti. Tämä myös muuttaa kirkkoa, ja seurauksena on syntynyt erilaisia yhteisen todistuksen muotoja, jotka heijastelevat maailmanlaajuisen kristinuskon monimuotoisuutta. Näin ollen kirkkojen tulee olla liikkeellä, toteuttaa lähetystä yhdessä ja jatkaa apostolien lähetystehtävää. Käytännössä tämä tarkoittaa, että kirkon ja lähettyksen tulee olla yhtä ja erilaisten kirkollisten ja lähetystyön toimijoiden tulee työskennellä yhdessä Elämän puolesta.

112. Kolmiyhteinen Jumala kutsuu koko luomakuntaa elämän juhlaan Jeesuksen Kristuksen kautta, joka tuli "antamaan elämän, yltäkylläisen elämän" (Joh. 10:10) ja Pyhän Hengen kautta, joka vahvistaa Jumalan valtakunnan näyn: "Katso, minä luon uuden taivaan ja uuden maan." (Jes. 65:17). Nöyrinä ja toiveikkaina me sitoudumme Jumalan lähetykseen, Hänen, joka luo kaiken uudeksi ja joka sovittaa kaiken. Me rukoilemme: "Elämän Jumala, johda meidät oikeudenmukaisuuteen ja rauhaan!"

Suomennos: Kirkon lähetystyön keskus ja Suomen Ekumeeninen Neuvosto

KIRKKOJEN MAAILMANNEUVOSTON UUDET EKUMEENISET PERUSASIAKIRJAT

Together towards Life -lähetysasiakirja ja kristinuskon globaali tilanne¹

Kirkkojen maailmanneuvoston (KMN) uusi lähetysasiakirja *Together towards Life* nousee pitkäaikaisen ekumeenisen lähetyskeskustelun pohjalta ja heijastelee laajaa missiologista konsensusta. Ekumeenista keskustelua on voitu monilla alueilla syyttää viime aikoina pysähtyneeksi ja ekumeenisen liikkeen saavutuksia vaatimattomiksi. Monilla aloilla ekumeeninen keskustelu on polkenut paikallaan ja kirkkojen viimeaikainen kehitys tuonut pikemminkin näköpiiriin yhteyden ja kirkkojen yhteistoiminnan sijasta ennennäkemättömän hajaantumisen uhan. Pirstaloitumisen uhka johtuu ennen muuta kristinuskon leviämisen tavasta. Kansanherätykset ovat temmanneet suuria joukkoja mukaansa Afrikassa ja Aasiassa. Opetuksen puuttuessa uusien kristittyjen uskonnäkemys on jäänyt usein pinnalliseksi. Lisäksi seurakuntien ja kristillisten yhteisöjen johtajiksi joutuvat usein kokemattomat ja jopa vastakäänntyneet kristityt.

Tätä taustaa vasten on ilahduttavaa, että ekumeenisen keskustelun ytimessä on kuitenkin saavutettu merkittävä teologinen konsensus, joka ulottuu roomalaiskatolisista ja ortodokseista helluntalaisiin asti. KMN:n uudessa lähetysasiakirjassa näkyy hyvin myös Lausanne-liikkeen vaikutus.

Together towards Life on ensimmäinen merkittävä ekumeeninen asiakirja, jossa on tarkasteltu laajemmin kristinuskon väestöllisen painopisteen siirtymistä etelään ja itään ja pohdittu sen aikaansaamia muutoksia kirkkojen välisissä suhteissa. Missiologinen keskustelu ja tutkimus saavat koko ajan arvokasta tietoa ja aineistoa eri puolilta maailmaa siitä, minkälaisia uskonnollisia ja kulttuurisia trendejä on näköpiirissä. Lisäksi missiologiassa monitieteellisenä tutkimuksena on monia etuja sen arvioinnissa, mihin aatteelliseen suuntaan maailma on menossa. Sen vuoksi missiologisessa keskustelussa on pystytty muita tieteitä ja tiedotusvälineitä paremmin analysoimaan ja jopa ennakoimaan kristinuskon kehitystä. Vastoin kaikkia sosiologien sekularismiteorioita ja teologien selvityksiä kaksi missiologia, roomalaiskatolinen **Walbert Bülmann** ja skottiprofessori **Andrew F. Walls**, ennakoivat jo 1970-luvun lopulla, että kristinusko tulee lähtemään voimakkaaseen kasvuun länsimaiden ulkopuolella, erityisesti Afrikassa.

KMN:n uuden lähetysasiakirjan ymmärtämiseksi on välttämätöntä kiinnittää huomiota siihen, miten asiakirja tulkitsee nykyistä historiallista muutosta ja minkälaisia piirteitä siitä nostetaan tekstissä esille. Tilanteen kuvaus ja tulkinta tapahtuu kappaleissa 5 ja 6. Ensiksi huomio kiinnitetään lähetystyön maantieteelliseen tavoitteeseen, jonka mukaan evankeliumi on vietävä "maan ääriin asti". Tämä tavoite on suurelta osalta saavutettu niin, että on syntynyt globaali kirkko, joka korostaa kirkon empiiristä luonnetta maailmanlaajuisena yhteisönä. Se ei tietenkään korvaa teologisesti rikkaampia käsitteitä kirkon 'apostolisuus' ja 'katolisuus'. On syytä panna merkille myös käsite 'World Christianity'. Se ei esiinny tekstissä sattumalta, sillä siitä on tullut laajasti käytetty kompromissikäsite, jota käytetään korvaamaan poleemiseksi käsitteeksi tullutta sanaa "kristikunta" ("Christendom"). Asiakirjan tekstille on ominaista myös puhe kristittyjen enemmistöstä ("majority of Christians") globaalissa etelässä ja idässä. Lähetystyö jatkuu niin, että sille on ominaista moniulotteisuus. Mitä se tarkoittaa?

1 Puheenvuoro Kirkkohallituksen ulkoasiain osaston KMN-seminaarissa 20.5.2013. Tekstiä on toimitettu.

Kristinuskon leviäminen on aikaisemmin tapahtunut keskuksista ja tukialueilta muualle. Jerusalemin äiti-seurakunnan jälkeen kristinuskon sydänalueet ovat usein vaihtuneet. Länsimaisen kulttuurin pitkä valtakausi loins. kristikunnan, jonka piirissä kristinuskon arvostetuiksi keskuksiksi tulivat monet Euroopan ja myöhemmin Pohjois-Amerikan kirkolliset keskuksat ja yliopistokaupungit. Sieltä lähetystyö suuntautui muualle niin, että lähetystyön kohteena olivat uskoa vailla olevat ihmiset.² Kristikunnan valtakausi ja länsimaisen kulttuurin hege-monian aika on lopullisesti ohi. Kristinuskko on levinnyt kaikkialle maailmassa, mutta sillä ei ole enää olemassa mitään ehdotonta keskusta.

Selvää kuitenkin on, että kristinuskon painopiste on monella mittarilla mitattuna etelässä ja idässä. Andrew Walls on väittänyt, että se, mitä tapahtuu nyt Afrikassa, tulee vaikuttamaan merkittävästi koko muun maailman uskonnolliseen kehitykseen.

Keskustelussa lähetystyön suunnasta tuli pari-kolme vuosikymmentä sitten käyttöön termi 'lähetysten kah-densuuntainen, päinvastainen liikenne' ("reverse mission"). Sillä tarkoitettiin lähetysalueilta tulevaa palautetta ja uusia vaikutteita, joita saatiin sekä omien kotimaahan palaavien työntekijöiden että lähetystyön tuloksena syn-tyneiden kirkkojen edustajien kautta. Tämä toive on toteutunut, mutta aivan toisin kuin yleisesti on odotettu. Hyvä esimerkki löytyy Skotlannista, jonka lähetystyö on hiipunut, mutta jonka lähetystyön tuloksena Afrikkaan ja Aasiaan on syntynyt viisi suurempaa kirkkoa kuin mitä Skotlannin kirkko itse on. Nämä kirkot vaikuttavat nyt merkittävästi Skotlannin kirkon elämään.

Lähetysten uutta tilannetta luonnehditaan KMN:n lähetysasiakirjassa ilmaisulla "marginaalista lähtävä lähe-ty", "mission from the margins"³ (38). Tällä ilmaisulla korostetaan sitä, miten lähetyksessä usein roolit vaihtuvat ja Jumala näyttää toimivan päinvastoin kuin on oletettu. Käsitteet 'periferia' ja 'marginaaliin jääneet' muistutta-vat länsimaisen ja etelän kristillisyyden eroista. Suurimpia eroja liittyy kysymykseen vallankäytöstä ja voimas-ta. Vanha kristikunta oli monessa mielessä merkittävä vallankäyttäjä. Vaikka lähetysrakkaus virisi Euroopan kirkkoissa esim. 1800-luvulla monenlaisen puutteen ja köyhyyden keskellä, länsimaisia lähetystyöntekijöitä on pidetty vahvemman kulttuurin ja vallan edustajina. Afrikkalaiselle ja aasialaiselle (paitsi Filippiineillä) kristilli-syydelle on puolestaan ominaista se, että kristityt elävät yleensä vähemmistönä enemmistökulttuurin ja -uskon-non keskellä. Oma merkityksensä on myös sillä, että kristinuskon leviäminen on tapahtunut näillä alueilla usein kansanliikkeiden kautta. Jumala on toiminut heikkojen ja voimattomien kautta.

Vaikka puhe periferiassa ja marginaalissa elävistä viittaa aineelliseen köyhyyteen, se tarkoittaa ennen muuta entisten kristinuskon reuna-alueiden ja niiden ihmisten nousemista keskeisiksi vaikuttajiksi.⁴ Kappaleessa 6 todetaan: "Nyt yhteiskunnassa reuna-alueilla olevat ovat itse nousseet keskeisiksi lähetystehtävän toteuttajiksi. He vahvistavat ymmärrystämme lähetyksestä muutosvoimana."⁵

Aikaisempaa selvemmin on viime aikoina tiedostettu se, että kirkko on olemukseltaan missionaarinen ja että lähetys jatkuu myös meidän osaltamme. Päävastuu maailmanlähetyksestä on kuitenkin siirtynyt niille, jot-ka tähän asti ovat eläneet "marginaalissa" maan ääriässä, mutta nyt ovat kymmenin tuhansin liikkeellä maailmalla Kristuksen todistajina. Etelän ja idän kirkkojen lähettämien työntekijöiden määrä on hämmäntävän suuri kuten Etelä-Koreasta (yli 20000) ja Nigeriasta (4000). Etelä-Korean kirkkojen lähetysinto on herättänyt paljon kan-sainvälistä keskustelua. Entistä enemmän on alettu puhua myös Kiinan ja Intian kirkkojen strategisesta merki-tyksestä. Kiinan (n. 90 miljoonaa) ja Intian (n. 60 miljoonaa) kristittyjen määrät ovat niin suuria, että ne tulevat vaikuttamaan omalla painollaan, ja niiden eri puolille maailmaa levittäytynyt diaspora tekee niistä jo nyt eku-meenisesti merkittäviä.

Kolmannen maailman kirkkojen monimuotoisesta lähetyksestä KMN:n asiakirja nostaa esille erityisesti kan-sainvälisen muuttoliikkeen vaikutuksen. "Marginaalisista" Aasiasta, Afrikasta ja Latinalaisesta Amerikasta kris-tinuskko tulee Eurooppaan takaisin merkittävältä osalta maahanmuuttajien kautta. Euroopan nopeimmin kas-

2 Ks. asiakirjan kappale 6: "...from the centre to the periphery, and from the privileged to the marginalized of society".

3 Suomeennettu ilmaisulla "Lähetys syrjäytettyjen lähtökohdista".

4 Näin esimerkiksi Philip L. Wickeri artikkelissaan "Mission from the Margins: the Missio Dei in the Crisis of World Christianity". *International Review of Mission*, Vol. 93, No. 369, April 2004, 182-198.

5 "Now people at the margins are claiming their key role as agents of mission and affirming mission as transformation."

vavat kristilliset seurakunnat ovat afrikkalaisperäisiä. Kappaleessa 40 todetaan: "Lähetyksen tehtävänä ei ole vain siirtää reuna-alueille syrjäytettyjä vallan keskusta vaan myös vastustaa niitä, jotka pysyvät keskustassa syydämällä muut reunoilta. Kirkkoja kutsutaan *muuttamaan* valtarakenteita."⁶

KMN:n uutta lähetyksiäkirjaa lukiessa mieleen tulee monta kertaa Edinburghin vuoden 1910 tunnelmat kristinuskon jatkuvasta voittokulusta. Maailmanlähetyksen piirissä historian kokemuksista on kuitenkin opittu. Triumfalismiin ei ole aihetta. Jeesuksen oma esimerkki itsensä alttiiksi antavasta rakkaudesta ja itsensätyhjentämisestä on lähetykselle velvoittava esikuva. Asiakirja varoittaa tekemästä evankeliumista ihmiskeskeistä myytävää tuotetta ja torjuu sen, että evankelioimisen tuloksia pyrittäisiin määrällisesti arvioimaan. Ihmiskeskeisyyteen joutumista estävät lähetyksen trinitaarinen perustelu ja lähetyksen ymmärtäminen Jumalan lähetyksenä (*Missio Dei*).

Missio Dei vapauttaa ihmiskeskeisestä lähetyssajattelusta ja auttaa paremmin ymmärtämään sitä, miten Jumalan pelastussuunnitelma, luominen ja uusi luominen liittyvät toisiinsa. Kolmiyhteinen Jumala ei ole hylännyt ihmistä eikä muutakaan luomakuntaa. Paavalin mukaan koko luomakunta kärsii synnin tähden ja on joutunut turmeluksen orjuuteen (Room. 8:19–23). Koko luomakunta odottaa Jumalan valtakunnan tulemistä ja vapautusta katoavaisuuden alaisuudesta. Viime aikoina on missiologisessa keskustelussa puhuttu paljon uskon täyteydestä Kristuksessa ja tulevasta täytyttyyksestä vahvoin eskatologisin äänenpainoin. Tässä maailmassa pahuuden voimilla on suuri valta, mutta tämä maailma on edelleen Jumalan maailma. Jumala luo vielä uuden taivaan ja maan.

Kristityn vastuu luonnosta ja luomakunnasta on lähetyksiäkirjassa vahvasti esillä. Teologisesta yhteisymmärryksestä puhuu se, että esim. Lausanne-liikkeen keskeinen teologinen vaikuttaja **Christopher J. H. Wright** on käsitellyt kirjassaan *The Mission of God* (2006) laajasti juuri kristityn vastuuta luomakunnan kohtalosta.⁷ Luomisen alkuperäisen tarkoituksen pohtimiseen kehottaa asiakirjan nimeksi valittu teema "Yhdessä kohti elämää". Pääteema nousee Kristuksen täyteyden ajatuksesta heti kappaleessa 1: "Jeesuksen Kristuksen perimmäinen tahto ja tehtävä on vahvistaa ja uudistaa elämä sen täyteydessä (Joh. 10:10)."⁸ Hyvin mielenkiintoista on elämä-motiivin nouseminen uudelleen keskusteluun. **Seppo A. Teinonen** tulkitsi väitöskirjassaan lähetysteologian isän **Gustav Warneckin** teologian hyvin pitkälle elämä-motiivista käsin.⁹ Elämä-motiiviin kiinnitti myös **Kalevi Toiviainen** huomiota **August Tholuckia** koskevassa väitöskirjassaan.¹⁰ Itse olen viitannut väitöskirjassani siihen, miten 1900-luvun alun lähetysteologiassa elämä-motiivi oli keskeisenä argumenttina uskon merkitystä selitettäessä.¹¹

KMN:n lähetyksiäkirjalle on ominaista vahva pneumatologinen ote. Pyhän Hengen roolia lähetyksen johtajana, edelläkulkijana ja voiman antajana on viime aikoina korostettu kansainvälisessä lähetykseskustelussa. Siihen ovat vaikuttaneet monet **Lesslie Newbiginin** kirjoitukset sekä englantilaisen piispan ja lähetysohjohtajan, **John V. Taylorin**, teokset Pyhästä Hengestä.¹² Lähetyksiäkirjan kirjoittamisessa on ollut tuntuva apu myös **Kirsteen Kimin** teoksella *The Holy Spirit in the World* (2007), johon on koottu viimeaikainen ekumeeninen keskustelu Pyhästä Hengestä.

6 "The aim of mission is not simply to move people from the margins to centres of power but to confront those who remain the centre by keeping people on the margins. Instead, churches are called to transform power structures".

7 Ks. Risto A. Ahonen, *Maailmanlähetyksen tienhaarassa. Siirtymävaiheen missiologiaa kysymyksiä*. Helsinki: Suomen Lähetysseura 2012, s. 165–179.

8 "Affirming life in all its fullness is Jesus Christ's ultimate concern and mission (John 10:10)."

9 Seppo A. Teinonen, *Gustav Warneckin varhaisen lähetysteorian teologiset perusteet*. Helsinki: Suomalaisen teologisen kirjallisuusseuran julkaisuja 1959.

10 Kalevi Toiviainen, *August Tholuckin teologinen antropologia*. Helsinki: Suomalaisen teologisen kirjallisuusseuran julkaisuja 1968.

11 Risto A. Ahonen, *Kristillisen lähetystyön ja amerikkalaisen imperialismien dilemma John R. Mottin ajattelussa*. Helsinki: Missiologian ja ekumeniikan seuran julkaisuja 1983, s. 52.

12 Ks. erityisesti John V Taylor, *The Go-Between God: The Holy Spirit and the Christian Mission*. London: SCM Press Ltd 1972.

Aikaisemmin lähetysteologinen keskustelu keskittyi kristologiaan pneumatologian kustannuksella. Pyhän Hengen työ nähtiin usein vain jonkinlaisena kristologian lisänä ja dogmatiikassa kristologian alalukuna. Uudessa lähetysasiakirjassa tällainen pneumatologinen vaje on hävinnyt, mutta jäin kyselemään, onko pneumatologia siinä liikaakin painottunut. Tämä kysymys herää, koska asiakirjassa ei lähemmin selitetä, miksi sovitukset on välttämätön.

Jäin asiakirjaa lukiessa miettimään Kristuksen sovitustyön merkitystä, kun mieleeni palautui eräs keskustelu, josta kuulin opiskeluaikana. Eräs toimittaja tapasi Afrikkaan menossa olevalla laivalla amerikkalaisen lähetystyöntekijän ja halusi tietää enemmän hänen työstään ja motiiveistaan. Toimittaja kertoi arvostavansa sitä, että pakanat saavat kuulla uuden vapauttavan sanoman. Siihen lähetystyöntekijä vastasi yllättävästi, että hän ei suinkaan vie afrikkalaisille mitään uutta sanomaa. Heillä on jo kaikki, mitä tarvitaan. Heiltä puuttuu vain yksi asia, tieto siitä, mitä he jo omistavat. Lähetystyöntekijä sanoi olevansa menossa välittämään afrikkalaisille tämän tiedon. Siihen toimittaja hetken mietittyään totesi, että hän ei ainakaan uhraisi elämänsä noiden vaikeiden olosuhteiden keskellä pelkän tiedon jakamiseen.

Kristillisen lähetystyön perimmäisenä sisältönä ja liikkeellepanevana voimana on ollut Kristuksen rakkaus ja hänen uhri- ja sovituskuolemansa meidän puolestamme. Siksi olisin toivonut sitä, että Vanhan Testamentin muun rikkaan aineiston ohella profeettakirjojen sanoma Jumalan pyhydestä ja Hengen puhdistavasta ja uutta luovasta vaikutuksesta olisi enemmän päässyt valottamaan sovituksen salaisuutta.

Kaiken kaikkiaan tämäkin asiakirja osoittaa, että missiologinen keskustelu kulkee usein aikaansa edellä antaen viitteitä siitä, mihin olemme menossa. Olen ollut surullinen siitä, miten kirkkomme keskustelu on luonteeltaan sisäänpäin lämpiävää. Kuvittelemme, että kirkkomme uudistus ja tulevaisuus ovat yksin meidän käsissämme. Etelän ja idän kristityt tulevat vaikuttamaan paljon enemmän kirkkomme elämään kuin nyt aavistamme. Afrikkalainen messu ja musiikki ovat hyvä esimerkki siitä, miten paljon jo tähän mennessä olemme saaneet etelän kirkoista vaikutteita. Lähetys on kaikkea muuta kuin museotavaraa. Euroopan entiset valtakirkot ovat kovaa vauhtia menossa tilanteeseen, jossa lähetyksestä on tulossa niille eloonjäämiskysymys.

KIRKKOJEN MAAILMANNEUVOSTON EKUMEENINEN LÄHETYS- JA EVANKELIOIMISASIAKIRJA

Yhdessä kohti elämää: Lähetys ja evankelioiminen muuttuvassa maailmassa¹

TAUSTAA

Vuonna 1961 tapahtui maailman ekumeenisen lähetysliikkeen kannalta yksi sen historian merkittävimmistä asioista, kun Kansainvälinen lähetysneuvosto, KLN (*International Missionary Council*)² liittyi Kirkkojen maailmanneuvostoon (KMN) KMN:n kolmannessa yleiskokouksessa New Delhissä. KLN:sta muodostettiin KMN:n Maailmanlähetyksen ja evankelioimisen komissio (*Commission on World Mission and Evangelism*, CWME). On erityisen merkittävää, että ekumeeninen liike ja lähetysliike löysivät toisensa juuri Intiassa pidetyssä yleiskokouksessa.³ Ensinnäkin, sekä luterilainen että samalla protestanttinen lähetystyö Intiassa alkoi jo v. 1706, kun saksalaiset lähetystyöntekijät Bartholomäus Ziegenbalg ja Heinrich Plütschau saapuivat Trankebariin Etelä-Intiaan noin 160 vuotta Martti Lutherin kuoleman jälkeen Tanskan kuninkaan Fredrik IV:n (1699–1730) antamalla valtakirjalla. Baptistien lähetysseuran William Carey, ”nykyaikaisen lähetystyön isä”, saapui Intiaan lähetystyöhön vasta v. 1793. Toiseksi, Etelä-Intiassa oli syntynyt vuonna 1947 Etelä-Intian kirkko (*Church of South India*) Etelä-Intian yhdistyneen kirkon (kongregationalistien, presbyterien ja reformoitujen unionikirkko), anglikaanikirkon eteläisten provinssien ja Etelä-Intian metodistikirkon yhteenliittymänä.⁴

Amsterdamissa vuonna 1948 perustetulla KMN:lla on ollut tähän mennessä vain yksi virallisesti hyväksytty lähetysasiakirja, jonka keskuskomitea hyväksyi v. 1982: *Mission and Evangelism: An Ecumenical Affirmation*.⁵ Kristinuskon tilanne ja yleinen maailman tilanne ovat muuttuneet melkoisesti sitten vuoden 1982. KMN:n Porto Alegressa v. 2006 pidetyn yleiskokouksen jälkeen CWME päätti ryhtyä laatimaan uutta ekumeenista

1 Puheenvuoro Kirkkohallituksen ulkoasiain osaston KMN-seminaarissa 20.5.2013. Laajennettu artikkeliksi.

2 Kansainvälinen lähetysneuvosto syntyi Lake Mohonkissa vuonna 1921 Edinburghin maailmanlähetyskonferenssin 1910 asettaman jatkokomitean työskentelyn tuloksena. Sen päämaja oli Lontoossa, ja sen piiriin kuuluivat kansalliset lähetysneuvostot. Esimerkiksi Suomen lähetysneuvosto perustettiin v. 1919.

3 Päätös KLN:n liittymisestä KMN:oon tehtiin Accran maailmanlähetyskonferenssissa 1958. New Delhissä 1961 pidetyn teologisesti merkittävän yleiskokouksen teemana oli ”Jeesus Kristus – maailman valo”. Paikalla oli 577 edustajaa 197 jäsenkirkosta. KMN muotoili baasiksensa uudelleen 1961 New Delhissä, jossa hyväksyttiin kolminaisuusopillinen tunnustusbaasis. Lisäksi monet ortodoksiset kirkot liittyivät KMN:oon juuri New Delhissä 1961.

4 Ks. www.csisynod.com. Vuonna 1970 syntyi myös Pohjois-Intiaan kuuden kirkon yhteenliittymänä Pohjois-Intian kirkko (*Church of North India*; www.cnisynod.org). Yhteen liittyivät seuraavat kirkot: *Church of India, Pakistan, Burma and Ceylon, United Church of Northern India, Baptist Churches in Northern India, Church of the Brethren in India, the Methodist Church (British and Australasian Conferences)* ja *Disciples of Christ*.

5 Suomennettuna nimellä ”Lähetys ja evankelioiminen - ekumeeninen julkilausuma” (Helsinki 1982). Vassiliadis (2013, 175) toteaa, että ”the 1982 mission statement is a traditional mission statement”.

lähetyksiä, joka valmistuisi esiteltäväksi KMN:n kymmenenteen yleiskokoukseen Busanissa, Etelä-Koreassa v. 2013. Tavoitteena ei ollut uudistaa tai ajanmukaistaa vuoden 1982 asiakirjaa, vaan tehdä kokonaan uusi ekumeeninen lähetyksiä, joka heijastaisi kristinuskon ja uskontojen muuttunutta tilannetta maailmassa ja samalla täydentäisi aikaisempaa asiakirjaa. Tavoitteena oli luoda myös asiakirja, joka voisi olla laajemmassa käytössä kuin pelkästään KMN:n jäsenkirkkojen. KMN edustaa tällä hetkellä n. 25 %:a maailman kristityistä. Maailman suurin kristillinen kirkko, roomalais-katolinen kirkko (n. 51 % maailman kristityistä), ei ole sen jäsen, vaikka se onkin tiiviissä yhteistyössä KMN:n kanssa. Myöskään monet ortodoksikirkot, ns. evankelikaaliset kirkot tai karismaattis-helluntalaiset kirkot eivät ole KMN:n jäsenkirkkoja.

CWME on perinteisesti järjestänyt maailmanlähetyksen konferensseja KMN:n yleiskokouksien välillä. KMN:n yhdeksäs yleiskokous ennen Busania v. 2013 pidettiin Porto Alegressä Brasiliassa v. 2006, joten normaalisti CWME:n olisi pitänyt järjestää maailmanlähetyksen konferenssi vuonna 2010 tai 2011. CWME oli kuitenkin osaltaan mukana järjestämässä Edinburghin 1910 maailmanlähetyksen konferenssin 100-vuotisjuhlakokousta Edinburghissa 2010, jossa kokouksen teemana oli lähetyksien yhteistyö. Näin ollen KMN:n keskuskomitea päätti, että CWME pitää seuraavan oman kokouksensa vasta v. 2012 Manilassa, mutta sen oli määrä olla pienempi kuin KMN:n yleiskokousten välillä normaalisti pidettävä maailmanlähetyksen konferenssi, jollainen pidettiin esimerkiksi Ateenassa 2005.⁶ Sisällöllisesti kokous olisi kuitenkin sitäkin tärkeämpi, koska tarkoituksena oli saada aikaiseksi uusi ekumeeninen yhteisymmärrys ja näky lähetyksestä ja evankelioimisesta.

Asiakirjan valmistelutyöt oli aloitettu jo vuonna 2006. Vuonna 2012 helmikuussa (1.-3.2.2012) Suomen lähetyksen neuvoston puheenjohtaja ja Suomen ev.-lut. kirkon lähetyksen keskuksen lähetysteologi osallistuivat kolmen päivän ajan Euroopan ekumeenisten lähetyksen neuvostojen puheenjohtajien kokoukseen Bosseyssä, jossa annettiin palautetta asiakirjan luonnoksesta. Kuukautta myöhemmin Manilan Pre-Assembly lähetyksen konferenssissa käsiteltävänä oli asiakirjan luonnos numero 11. Manilan lähetyksen konferenssin tehtävä oli työstää mahdollisimman valmiiksi KMN:n uusi ekumeeninen lähetyksiä. Kokouksen muiksi tavoitteiksi oli asetettu antaa uusia ajatuksia ekumeeniselle lähetyks- ja evankelioimistyölle ja tehdä lähetyksestä ja evankelioimisesta keskeisiä elementtejä KMN:n ajattelussa ja toiminnassa.⁷

ASIAKIRJAN SYNNYSTÄ JA MANILAN PRE-ASSEMBLY LÄHETYSKONFERENSSISTA V. 2012

V. 2006 neljä CWME:n työryhmää ja kolme KMN:n lähetyksien yhteistyöverkostoa ryhtyi kirjoittamistyöhön.⁸ Vuonna 2011 nämä ryhmät esittelivät luonnostekstinsä CWME:n luonnoskomitealle, joka heinäkuusta 2011 alkaen työsti versiota Manilassa pidettävään lähetyksen konferenssiin 22.-27.3.2012.⁹ Manilassa oli mukana 226

6 Seuraava CWME:n maailmanlähetyksen konferenssi pidettäneen vuonna 2018.

7 CWME:n toiminnasta vuosina 2006-2012, ks. Mor Coorilos 2012. Erityistä huomiota on kiinnitetty yhteyteen Faith and Order -komission kanssa.

8 Näitä työryhmiä ja verkostoja olivat (Pre-Assembly Mission Event 2012, 3):

a) CWME:n transformatiivisen spiritualiteetin ja lähetyksen työryhmä, joka käsitteli kahta teemaa: lähetyksen pneumatologinen perusta sekä lähetyks, luominen ja spiritualiteetti

b) CWME:n ekklesiologian ja lähetyksen työryhmä, joka käsitteli missionaarista kirkkoa ja kirkon ja lähetyksen yhteyttä

c) CWME:n evankelioimisen ja yhteyden työryhmä, joka käsitteli autenttista evankelioimista, dialogia ja profeetallisuutta

d) CWME:n terveyden ja parantamisen työryhmä, joka käsitteli teemaa "paranemista ja eheytymistä kaikille"

e) KMN:n verkosto "oikeudenmukaiset ja inklusiiviset yhteisöt", joka käsitteli lähetyksestä syrjäytyneiden/syrjäytettyjen näkökulmasta ("mission from the margins")

f) ekumeeninen verkosto monikulttuurista virkaa ja lähetyksestä varten (ENFORMM), joka käsitteli muuttoliikettä ja monikulttuurisia kirkkoja

g) Oikotie-liike, joka käsitteli talouden globalisoitumista ja ekologista oikeudenmukaisuutta.

9 Valmistunutta luonnosta esiteltiin vuoden 2012 alkupuolella monelle sidosryhmälle. Manilan kokouksessa esitelty versio ja siitä pidetyt alustukset on koottu yhteen julkaisussa *International Review of Mission*, Volume 101, Number 2, November 2012.

edustajaa ortodoksikirkoista, anglikaanikirkoista, evankelikaalisista kirkoista, helluntaikirkoista, historiallisista protestanttisista kirkoista, roomalais-katolisesta kirkosta ja myös ns. itsenäisistä tai tunnustuksettomista kirkoista.¹⁰

Viikon kestänyt kokous keskittyi hiomaan päivä päivältä osanottajille etukäteen lähetettyä luonnostekstiä, jonka työnimenä oli: *Together towards Life: Called to Live Out the Hope in Christ*. Tarkoituksena oli saada asiakirja mahdollisimman lopulliseen muotoon. Manilan kokouksen osanottajat oli jaettu 20 ryhmään (18 englanninkielistä, 1 espanjankielinen, 1 ranskan-kielinen). Ryhmät kokoontuivat aamuisin rukoushetkeen ja raamattutyöskentelyyn, minkä jälkeen loppuaamupäivä ja iltapäivät käytettiin tekstin työstämiseen. Aamupäivän hartaushetkiä elävöittivät paikalliset musiikin esittäjät ja teatteriryhmät. Työskentelyn helpottamiseksi käytettiin lyhyitä alustuksia samoin kuin johdantoja ja videoesityksiä kulloiseenkin aiheeseen. Ryhmissä keskusteltiin joko vapaasti tai annettujen kysymysten pohjalta. Iltapäivän työskentely päätettiin hartaushetkeen. KMN:n norjalainen pääsihteeri Olav Fykse Tveit oli kokouksen alkuosan paikalla. Tveit totesi avajaispuheessaan mm., että ”kirkon tehtävä on tunnistaa ja voimaannuttaa syrjäytetyt ihmiset lähetyksen tekijöinä eikä vain sen kohteina”. Kokouksen isäntänä toimi Filippiinien kirkkojen kansallinen neuvosto NCCP (*National Council of Churches in the Philippines*). *International Review of Mission* -lehden päätoimittajan Jooseop Keumin mukaan Manilan kokous oli erittäin onnistunut.¹¹

Manilassa käsitellyn asiakirjan versiossa olivat mm. seuraavat korostukset: 1) Pyhän Hengen työ kolmiyh-teisen Jumalan lähetyksessä; 2) yltäkylläinen elämä lähetyksen tavoitteena (Joh. 10:10); 3) luominen ja hengellisyys (spiritualiteetti); 4) paikallisseurakunta lähetyksen toteuttajana; 5) maahanmuuttajien, syrjäytettyjen ja globalisaation merkitys kirkoille; 6) evankelioiminen; 7) kirkon ja lähetyksen välinen suhde. Vaikka kokous oli sangen yksimielinen asiakirjan päälainjoista, yksityiskohtien käsitteleminen ja ilmaisujen kielellinen hiominen vei paljon aikaa sekä ryhmissä että istunnoissa. Käytettyjen puheenvuorojen esittäjät voi jakaa kahteen ryhmään: yhtäältä lähetystyön ruohonjuuritason tekijät, jotka korostivat käytännön näkökulmia, tarkasta muotoilusta tinkien, ja toisaalta lähetyksjärjestöjen ja/tai kirkkojen edustajat/teologit, jotka halusivat saada asioiden muotoilut teologisesti hyvin perustelluiksi ja muotoilluiksi.¹² Palautteen perusteella CWME:n oli määrä valmistella loppukevään ja kesän 2012 aikana lopullinen versio esiteltäväksi KMN:n keskuskomitealle¹³ loppukesästä 2012. KMN:n keskuskomitea kokoontui Kreetalla elo-syyskuun vaihteessa. Tekstiin oli tullut versiosta numero 11 selviä muutoksia. Keskuskomitea teki tekstiin vielä pari pientä muutosta, minkä jälkeen se hyväksyi 5.9.2012 yksimielisesti KMN:n uuden lähetyksiä asiakirjan nimeltä *Together towards Life: Mission and Evangelism in Changing Landscapes*.¹⁴ CWME aikoo tuottaa runsaasti opintomateriaalia uuden asiakirjan reseption tueksi¹⁵ ja toi-

10 Suomesta oli kirkkojen virallisia edustajia (”delegate”) kaksi henkilöä: ortodoksisen kirkkokunnan edustajana Aino Nenola ja minä evankelis-luterilaisen kirkon edustajana. Kokoukseen osallistui myös Suomen Lähetysseuran toiminnanjohtaja Seppo Rissanen nimikkeellä ”advisor”.

11 ”The Manila event was a highly successful gathering not only because of the excellent logistics and organization of programmes and spiritual life, but also for its successful work on the final draft of the new mission statement.” *International Review of Mission*, Volume 101, Number 2, November 2012, s. 244.

12 Omat huomautukseni Manilan kokouksessa kohdistuivat ennen kaikkea asiakirjaluonnoksen pneumatologiaan, jossa Pyhän Hengen työ tuntui joissain kohtaa tekstiä irronneen Kolminaisuuden yhteydestä omaksi irralliseksi toimijakseen. Toisen huomioni kohdistui Hengen toimintaan Raamatussa. Luomisesta tehtiin melkein suora hyppy helluntaihin, eli Vanhan testamentin Henkeä käsittelevät kohdat (esim. Hesekiel 37; Joel 3) oli luonnoksessa lähes täysin sivuutettu. Molemmat huomiot toi myös kokouksen palauteryhmä esiin viimeisenä päivänä, kun se esitteli raporttinsa. Monet kriittiset huomautukset koskivat myös asiakirjan heikkoa toimitustyötä, mihin saatiin selitys kokouksen aikana. Henkilön, jonka piti tehdä version 11 toimitustyö, oli sairastunut eikä ollut pystynyt tekemään tarvittavaa editointia, mm. poistamaan lukuisia toistoja, joista moni oli häiritsevä. Asiakirjan lopullisessa versiossa on enää vähän toistoa.

13 KMN:n keskuskomitean suomalaisina jäseninä olivat vv. 2006–2013 Suomen ev.-lut. kirkon Lapuan piispa Simo Peura ja Kirkon Ulkomaanavun vaikuttamistyön johtaja Aaro Rytkönen.

14 Asiakirja on luettavissa englanniksi osoitteessa: www.oikoumene.org/en/resources.

15 CWME on aloittanut asiakirjan reseptomateriaalin tekemisen. Osallistuin ensimmäiseen kokoukseen, jonka se järjesti asiasta Kochissa, Etelä-Intiassa, 28.–31.1.2013. Paikalle oli kutsuttu 15 KMN:n jäsenkirkkojen ja järjestöjen edustajaa eri puolilta maailmaa. Myös yksi roomalais-katolisen kirkon edustaja oli paikalla, vaikka roomalais-katolinen kirkko ei olekaan KMN:n jäsenkirkko. Kochin kokouksen tavoitteena oli koota yhteen ympäri maailmaa tulevia reaktioita ja kommentteja

voi jäsenkirkkojen kääntävän sen omille kielilleen mahdollisimman varhaisessa vaiheessa.¹⁶ Keskuskomitean hyväksymä asiakirja, johon ei enää tule muutoksia, saatettiin kirkkoille tiedoksi syksyllä 2012, hyvissä ajoin ennen Busanin yleiskokousta syksyllä 2013.

ASIAKIRJAN RAKENNE JA TOIMITUSTYÖ

Lopullisen asiakirjan nimi on siis *Together towards Life: Mission and Evangelism in Changing Landscapes*, suomeksi *Yhdessä kohti elämää – lähetys ja evankelioiminen muuttuvassa maailmassa*. Nimi linkittyy Busanin yleiskokouksen teemaan ”Elämän Jumala, johda meidät oikeudenmukaisuuteen ja rauhaan”, joihin sanoihin asiakirja päättyy (kappale 112).¹⁷ Asiakirja on suhteellisen lyhyt, vain 19 A4-sivua. Se on osin kirjoitettu meditatiivisella, jopa runollisella tyyllillä, ja se toistaa hiukan itseään.

Lyhyen johdannon jälkeen seuraa 112 numeroitua kappaletta,¹⁸ jaettuna viiteen jaksoon. Ensimmäisenä tulee johdanto (kappalet 1–11), joista kymmenen ensimmäistä kappaletta päättyy kukin kysymykseen, joka nousee maailmanlähetysten tämän hetken tilanteesta. Maailmassa vallitsevat individualismi, sekularismi ja materialismi, mutta samanaikaisesti suuri kiinnostus kaikkea hengellistä kohtaan, mikä tarjoaa mahdollisuuden kristilliselle lähetystyölle. Asiakirjan kappale 11 esittelee asiakirjan näkökulman, joka on korostetun pneumatologinen.¹⁹ Sitten seuraa neljä päälukua: ”Lähetysten Henki: elämän henkäys” (12–35); ”Vapauden Henki: lähetys reuna-alueilta keskukseen” (36–54); ”Yhteisön Henki – liikkeellä oleva kirkko” (55–79); ”Helluntain Henki – ilosanoma kaikille” (80–100). Viimeisenä lukuna on ”Elämän juhla: kymmenen teesiä lähetyksestä ja evankelioimisesta” (101–112), joka antaa kohta kohdalta vastaukset niihin kymmeneen kysymykseen, jotka asiakirjan alussa esitettiin. Asiakirjassa on 28 viitettä, enimmäkseen ekumeenisiin asiakirjoihin.

Vaikka asiakirjaa on toimitettu eteenpäin Manilan lähetyskonferenssin palautteen perusteella, siinä näkyy vielä tiettyä hiomattomuutta. Siitä voi mainita seuraavat esimerkit. Kappaleiden 10 ja 11 välillä ei ole mitään asiallista yhteyttä, vaan kysymysten jälkeen on haluttu perustella asiakirjan perusajatusta. Sen olisi voinut tehdä aikaisemminkin, parhaiten ingressissä, jolloin kysymyksetkin tulisivat asetetuiksi asiakirjan kokonaiskontekstiin. Häiritsevää toistoa on jäänyt kappaleisiin 60 ja 64 sekä 81 ja 85. Kappale 66 on luonteeltaan ”aasinsilta” eikä tuo varsinaisesti mitään uutta tekstiin. Kappaleessa 55 esiintyy lause *Caritas Christi urget nos* ja sen englanninno: ”God’s love invites us”, joka on viittaus 2. Kor. 5:14: ”Kristuksen rakkaus pakottaa meitä.” Paitsi että kyseessä on lapsus, joka olisi ollut helposti korjattavissa, myös raamatunjakeen olisi voinut panna näkyviin ja jättää koko latinalainen lause pois. Kappaleessa 59 ajatus kasteen ja inkluusiivisen yhteisön yhteydestä jää teologisesti epäselväksi ja irralliseksi.

KMN:n uuteen asiakirjaan. Osanottajat oli jaettu kolmeen ryhmään, joiden tarkoituksena oli työskennellä asiakirjaan liittyvän työkirjan ja erilaisten sovellusten edistämiseksi. Yhdeksi kohderyhmäksi määriteltiin paikallisseurakunnat ja ruohonjuuritason toimijat. Erilaisia strategiaa, toimintaa ja toimintaohjelmia määritteleviä ohjeistoja haluttiin saada aikaan, samoin kuin koulutusmateriaalia teologiaa opiskeleville ja lähetystyöhön aikoville. Lähetysten spiritualiteettia haluttiin korostaa.

16 Asiakirjan kääntäminen suomeksi käynnistyi joulun alla 2012 Kirkon lähetystyön keskuksen toimesta. Asiakirjan kääntämiseen osallistui myös Suomen Ekumeeninen Neuvosto. Asiakirjan suomennoos valmistui joulukuussa 2013, ja se on luettavissa myös sähköisesti osoitteessa: <http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/sp3?open&cid=Content3978A8>.

17 Busanissa 2013 pidetyn KMN:n kymmenennen yleiskokouksen teema on englanniksi: ”God of life, lead us to justice and peace.”

18 *Mission and evangelism: an ecumenical affirmation* –asiakirjassa vuodelta 1982 on vain 47 kappaletta. Vertailun vuoksi todettakoon, että Faith and Order –komission uudessa asiakirjassa *The Church: Towards a Common Vision* on 43 A4-sivua. Sekin esiteltiin kirkkoille Busanin yleiskokouksessa.

19 Asiakirja korostaa ehkä liiaksikin henkeä/Henkeä. Tähän viittasi mm. amerikkalainen missiologian professori Steve Bevans pitämässään yleisöluennossa Suomen Lähetysseurassa 15.8.2013. Vrt. Matti Revon artikkeli tässä julkaisussa.

Toisena esimerkkinä toimitustyön keskeneräisyydestä voi mainita kappaleen 103 ja sen ilmauksen: "Sovitetuna yhteisönä me jaamme toisten kanssa elävää vettä..."²⁰ Ilmaus "jaamme toisten kanssa elävää vettä" on kyllä runollista mutta teologisesti epäselvää ja epätarkkaa: keitä ovat "me" ja keitä ovat "toiset"? "Elävällä vedellä" lienee tavoiteltu Johanneksen evankeliumin ilmausta "elävä vesi" (Joh. 4:10); raamatunjakeen olisi voinut panna näkyviin. Jos sillä tarkoitetaan jotakin muuta, sen merkitys jää epäselväksi.

Kolmas esimerkki näyttää, miten väljää asiakirjassa käytetty kieli saattaa olla. Kappaleen 1 ilmaus "Jumala loi kaiken olemassa olevan (*oikoumene*) omaksi kuvakseen" ja kappaleen 4 ilmaus "... tunnistaa kuinka koko elämä - kaikki mitä on (*oikoumene*)..." käyttävät väljästi kreikan sanaa *οικουμένη*, jolla on useampia merkityksiä Raamatussa ja varhaiskristillisessä kirjallisuudessa.²¹ Erityisesti kappaleessa 1 sanojen "omaksi kuvakseen" käyttö tuo välittömästi mieleen 1. Moos. 1:26: "Tehkäämme ihminen, tehkäämme hänet kuvaksemme, kaltaiseksi..." Kappaleen 4 *oikoumene* merkitys on "koko elämä", mikä venyttää sanan semanttista merkitystä. Toisaalta, asiakirjan elämä-keskeistä Jumala-kuvaa ihmiskeskeisen kuvan sijasta voidaan pitää mielenkiintoisena teologisena näkökulmana.

Kappaleet 35, 54 ja 79 ovat siirtymäkappaleita, joiden tarkoituksena on palauttaa tekstin teema seuraavassa luvussa käsiteltävään Henkeen. Näin tapahtuukin kappaleissa 35 ja 54, mutta ei enää lyhyessä kappaleessa 79: "Kun kirkko tunnistaa entistä syvemmin identiteettinsä lähetettynä yhteisönä, sen ulospäin suuntautunut luonne tulee esiin evankelioimisessa." Tämän olisi voinut kirjoittaa esimerkiksi: "Kun kirkko, Pyhän Hengen toiminnan kautta, tunnistaa entistä syvemmin identiteettinsä lähetettynä yhteisönä, sen ulospäin suuntautunut luonne tulee näkyviin evankelioimisessa."²²

TEOLOGISTA ARVIOINTIA

Se, joka etsii *Together towards Life: Mission and Evangelism in Changing Landscapes* -asiakirjasta täysin uudenlaista ekumeenista lähetys- ja evankelioimisen teologiaa, joutuu osin pettymään. Tämä johtunee ensinnäkin asiakirjan monitahoisesta syntytavasta, johon edellä viitattiin. Kun ensin pyydetään usealta työryhmältä kultaakin pohjateksti, ja sitten ne pannaan peräkkäin, syntyy suuria sisällöllisiä ja toimituksellisia vaikeuksia yhdistää ne toisiinsa ja säilyttää silti asiakirjan yhtenäinen luonne. Jos toimitustyö jää vaillinaiseksi, kovin suurta yhtenäisyyttä lienee turha etsiä. Toiseksi, kun ekumeenisen asiakirjan kirjoittajina on monen eri kristillisen kirkon edustajia, niin teologisten näkökulmien kirjo on suuri. Tällöin usein tyydytään ilmaisemaan asiat niin väljästi, että ne varmasti sopivat kaikille, eivätkä teologiset erimielisyydet pääse näkymään tekstissä. Molemmat piirteet näkyvät asiakirjassa. Huomionarvoista on, että käsitteitä 'lähetys' ja 'evankelioiminen' ei systemaattisesti määritellä asiakirjassa.²³ Näiden välisen suhteen määrittelemättömyys häiritsee jossain määrin asiakirjan lukemista.²⁴

Together towards Life -asiakirja liittyy *missio Dei* -paradigmaan. Jumalan lähetys -käsite otettiin käyttöön 1950-luvulla, vaikka jo sitä ennen Karl Hartenstein²⁵ ja ennen kaikkea Karl Barth olivat 1930-luvulla puhuneet lähetyksestä Jumalan toimintana. Barthin vaikutus oli huipussaan Kansainvälisen lähetysneuvoston järjestämäs-

20 Teksti kuuluu englanniksi: "As a redeemed community we share with others the waters of life..."

21 Ks. esim. Griechisch-deutsches Wörterbuch. Herausgegeben von Kurt Aland und Barbara Aland. Berlin: Walter de Gruyter 1988, s.v. *οικουμένη*.

22 Professori Steve Bevansin esittämä kommentti pitämällään yleisluennolla Suomen Lähetysseurassa 15.8.2013.

23 Kappale 85 esittelee erilaisia käsityksiä evankelioimisesta. Kappale 86 alkaa toteamalla lyhyesti: "Evangelism is sharing the good news both in word and action." Ks. myös KMN:n asiakirja *"Mission and Evangelism in Unity Today"* (1998).

24 Tähän samaan asiaan kiinnitti huomiota myös Bevans pitämässään yleisluennossa Suomen Lähetysseurassa 15.8.2013.

25 Hartenstein oli merkittävä saksalainen missiologi 1900-luvun ensimmäisellä puoliskolla. Ks. esim. Schwarz 1994.

sä Willingenin maailmanlähetyskonferenssissa 1952.²⁶ Se kokoontui neljä vuotta Kirkkojen maailmanneuvoston perustamisen jälkeen ja Kiinassa käynnissä olleen länsimaisen lähetystyön alasajon aikana.²⁷ Maailman lähetystilanne oli muuttunut melkoisesti verrattuna maailmansotaa edeltäneeseen aikaan. Willingenissä alettiin hahmotella uutta mallia kirkon ja lähetysten suhteille. Kirkkoa ei voitu pitää lähetysten lähtöpisteenä eikä tavoitteena, koska Jumalan pelastava toiminta edeltää sekä kirkkoa että lähetystä.²⁸ Kirkkoa ei voi alistaa lähetykselle eikä lähetystä kirkolle. Molemmat sen sijaan sisältyvät Jumalan lähetykseen, *missio Dei*. Kirkon rooli alettiin ymmärtää lähettäjistä lähetetyksi. Lähetystä ei enää pidetty yksisuuntaisena liikkeenä pohjoisesta etelään, vaan jokaisen kirkon kaikkialla maailmassa ymmärrettiin olevan lähetystilanteessa. Jumalan lähetys -käsite vakiinnutti paikkansa missiologiassa siirtomaakauden päättyessä, ja se esiintyy myös vuoden 1982 ekumeenisessa lähetysasiakirjassa.²⁹ Uusi lähetysasiakirja toteaa: "Lähetys saa alkunsa Kolmiyhteisen Jumalan ytimeästä." (kappale 2).³⁰ Ajatus siitä, että Jumala on lähetysten subjekti, ei ole uusi, mutta tarpeellinen korostus.

Ekumeenisissa asiakirjoissa näkyvät kulloisenkin ajan teologiset korostukset. Tämän asiakirjan oikean tulokannan avaimen antaa kappale 11: "Tämä julkilausuma korostaa joitakin CWME:n työssä muotoutuneita keskeisiä ajatuksia Pyhän Hengen työstä osana Kolmiyhteisen Jumalan lähetystä (*missio Dei*)."³¹ Asiakirjan synty liittyy 1900-luvulla syntyneen modernin helluntailiikkeen ja karismaattisen liikkeen nousuun ja sitä myötä globaalin kristinuskon muutoksiin, ja niiden myötä syntyneeseen tarpeeseen tarkastella lähetystä erityisesti kolmannen uskonkappaleen näkökulmasta. Ovathan helluntailaiset ja karismaattiset kirkot tällä hetkellä maailman nopeimmin kasvavia kirkkoja. Myöskin Vatikaanin II kirkolliskokouksen teologiset linjaukset voidaan nähdä asiakirjan taustavaikuttajina.

Henkeä kuvataan Nikaian-Konstantinopolin tunnustuksessa "eläväksi tekijäksi" ("vivificans", "ζωοποιόν"). Näin ollen Pyhän Hengen voimassa toimiva missionaarinen kirkko on elämää antava ja elämän puolesta toimiva. Lähetys edellyttää Pyhän Hengen toiminnan ja läsnäolon erottamista ja merkitsee osallistumista Hengen johtamaan lähetykseen. Asiakirja korostaa voimakkaasti Pyhää Henkeä, sekä tekstissä että otsikoissa (vrt. neljän pääluvun otsikot). Se linkittää missionaarisen hengellisyyden toisaalta lähetykseen "*ad intra*", "enää en elä minä, vaan Kristus elää minussa" (Gal. 2:20), toisaalta lähetykseen "*ad extra*", "rakasta Herraa, Jumalaasi, koko sydämeäsi ja koko sielustasi, koko voimallasi ja koko ymmärrykselläsi, ja lähimmäistäsi niin kuin itseäsi" (Luuk. 10:27).

Näistä lähtökohdista käsin voidaan missionaarisen hengellisyyden todeta olevan rakkaudellista. Se pohjautuu Jumalan rakkauteen ja lähtee kolmiyhteisen Jumalan ytimeästä (ks. 1. Joh. 4:16). Luomisessa ja lunastuksessa näkyy Jumalan rakkaus. Kuten rakkaus, myös hengellisyys (spiritualiteetti) on vapaaehtoista ja spontaania, siihen ei voi koskaan pakottaa ketään. Hengen aikaansaama spiritualiteetti on profeetallista. Se julistaa Jumalan valtakuntaa ja sen arvoja. Se tahtoo auttaa sorrettuja ja hoitaa heikkoja, mutta myös vastustaa pahaa ja sen voimia. Kun se etsii Jumalan valtakuntaa ja Jumalan vanhurskasta tahtoa (Matt. 6:33), se vastustaa epäoikeudenmukaisuutta, syrjintää ja sortamista. Se tekee työtä rauhan ja luomakunnan hyväksi. Se on maailmaa muuttavaa spiritualiteettia.

KLN:n ja KMN:n yhdistymisen taustalla 1961 oli teologinen näkemys siitä, että kirkko ja lähetys ovat ekumeenisen liikkeen keskiössä ja että ne kuuluvat yhteen. Kun lähetys ymmärretään kirkon olemuksen ilmaukseksi, niin kirkon ja lähetysten välillä ei voi olla eroa. Kirkko on, koska lähetys on. Kirkko on olemukseltaan missionaarinen. Asiakirja pyrkii saattamaan yhteen ekklesiologian ja missiologian. Esimerkiksi kappaleessa 111

26 Bosch 1992, 390.

27 Kun Kiinan kansantasavalta julistettiin v. 1949, maassa oli vielä yli 4000 protestanttista lähetystyöntekijää. Pian alkoi massiivinen länsimaisten lähetystyöntekijöiden evakointi, joka saatiin päätökseen vuoteen 1953 mennessä.

28 "It is not the church that has a mission of salvation to fulfil to the world; it is the mission of the Son and the Spirit through the Father that includes the church, creating a church as it goes on its way." (Moltmann 1993, 64).

29 Esimerkiksi luvun 3 nimi on: "The church and its unity in God's mission" (*Mission and evangelism* 1985, 37).

30 Vrt. Bosch 1992, 392: "Mission has its origin in the heart of God."

31 "This statement highlights some key developments in understanding the mission of the Holy Spirit within the mission of the Triune God (*missio Dei*) which have emerged through the work of CWME."

todetaan: ”Käytännössä tämä tarkoittaa, että kirkon ja lähetysten tulee olla yhtä ja erilaisten kirkollisten ja lähetystyön toimijoiden tulee työskennellä yhdessä Elämän puolesta.”³² Tämä on suora seuraus siitä, että lähetysten on ymmärretty lähtevän kolmiyhteisen Jumalan olemuksesta. Lähetys ei näin ollen ole ekklesiologian tai soteriologian jatke.

Asiakirja korostaa luomista ja luomakuntaa. Lähetys alkaa sen mukaan luomisessa. Luominen on lähetysten keskipisteenä, jolloin huomio kohdistuu kolmiyhteisen Jumalan toimintaan luomisessa. Jumala luo elämää, ja tämän elämän todetaan olevan osa Jumalan lähetystä. Luomakunnasta tulee Jumalan lähetysten toimija ja Jumalan armon ja siunauksen välikappale. Kappale 19 toteaa, että ”Jumalan työ, missio, alkoi luomisessa”.³³ Näin luominen ja luonnolle annettu tehtävä lähetyksessä ovat asiakirjan omaperäisintä ajattelua, joka on luonteeltaan panenteistista. Henki on kaikessa. Lähetysten ja luomisen suhteet voivat olla yksi tärkeä missiologian painopiste tulevana vuosina.³⁴

Voidaan kuitenkin oikeutetusti kysyä, eikö lähetystä ja evankelioimista käsittelevän asiakirjan tulisi olla selvempi ilmoitusteologiassa. Vaikka Paavali kirjoitti Roomalaiskirjeen alussa (Room. 1:19–20): ”Sen, mitä Jumalasta voidaan tietää, he kyllä voivat nähdä. Onhan Jumala ilmaissut sen heille. Hänen näkymättömät ominaisuutensa, hänen ikuinen voimansa ja jumaluutensa, ovat maailman luomisesta asti olleet nähtävissä ja havaittavissa hänen teoissaan”, hän jatkoi ilmoituskäsitystä pitemmälle (esim. Room. 3:23–24): ”Kaikki ovat tehneet syntiä ja ovat vailla Jumalan kirkkautta mutta saavat hänen armostaan lahjaksi vanhurskauden, koska Kristus Jeesus on lunastanut heidät vapaiksi.” Se, mitä Jumalasta voidaan todeta esimerkiksi luonnossa, on ns. yleistä ilmoitusta. Sen luonnetta ei muuta se, että todetaan lähetysten alkaneen luomisessa. Kukaan ei tule kristillisen kirkon jäseneksi tarkkailemalla yksistään luontoa, vaikka luomisen perusteella Jumalasta voidaan tietää jotakin. Jumalan armon ja synnistä vapautuksen saamiseen tarvitaan ns. erityinen ilmoitus, joka huipentuu Kristukseen.

Luterilaisen teologian näkökulmasta asiakirjan suurin heikkous lienee sen ohut ristin teologia ja siitä seuraava puuttuva vanhurskauttamisen näkökulma.³⁵ Esimerkiksi kappaleessa 80 puhutaan Jeesuksen inkarnaatiosta, kärsimyksestä ja ylösnousemuksesta, mutta ei sanaakaan kuolemasta ristillä. Vasta aivan lopussa, kappaleessa 109, mainitaan inkarnaatio, risti ja ylösnousemus kristillisen sanoman keskiönä. Jeesuksesta sinänsä puhutaan asiakirjasta paljonkin, mutta pikemminkin merkityksessä *Jesus exemplum* – Jeesus kristityn mallina ja esimerkkinä siitä, miten kristittyjen tulisi käyttäytyä, siis eettinen korostus (esim. kappale 45) – kuin merkityksessä *Jesus donum* – Jeesus Jumalan lahjana ihmiskunnalle ja maailman sovittajana ja lunastajana ristillä (esim. Ef. 2:16). Vasta asiakirjan jälkimmäisessä puoliskossa (esim. kappale 62) Jeesuksen elämän, kuoleman ja ylösnousemuksen merkitys alkaa tulla näkyviin. Luterilaisuus on tietenkin samaa mieltä siitä, että ulkonaisissa asioissa ihmistä voidaan kehottaa hyviin tekoihin, koska nämä ovat tietyssä määrin järjellisen ihmisen vallassa. Ihmisen vanhurskauttaminen Jumalan edessä tapahtuu kuitenkin yksin Kristuksen tähden, ja tästä ei asiakirja puhu mitään. Uskon ja etiikan epäselvä suhde on yksi asiakirjan teologisista heikkouksista.

Tähän liittyen asiakirjan toinen heikkous on sen korostunut kaksijakoisuus. Sen ensimmäisessä osassa (kappaleet 12–54) on kappaleen 11 ilmoittama vahva pneumatologinen korostus, mutta lukijalle saattaa piirtyä kuva irrallisesta ”hengestä”, jolla ei välttämättä ole tekemistä kristillisen kirkon kanssa.³⁶ Hengen työ pelkistyy jonkinlaiseksi yleiseksi hengellisyydeksi maailmassa. Hengen muuttava voima toimii kaikkialla maailmassa, myös yhteiskunnan rakenteissa. Asiakirjan toinen osa (kappaleet 55–100) korjaa kuitenkin vaikutelmaa yksittäisestä

32 ”Practically, this means that church and mission should be united, and different ecclesial and missional bodies need to work together for the sake of Life.”

33 ”God’s mission begins with the act of creation.”

34 Jo 1980-luvun teologiassa kiinnitettiin huomiota luomisen ja ekologian kysymyksiin. Ks. esim. Jürgen Moltmann, *God in creation: an ecological doctrine of creation*. London: SCM Press, 1985.

35 Ks. esim. Lutherin Vähä katekismuksen selitys toiseen uskonkohtaan.

36 Augsburgin tunnustus, § 5, ”Kirkon virka”, sitoo Pyhän Hengen toiminnan kirkon virkaan, sanaan ja sakramentteihin: ”Jotta saisimme tämän uskon, on asetettu evankeliumin opettamisen ja sakramenttien jakamisen virka. Sanaa ja sakramentteja välineinä käyttäen lahjoitetaan Pyhä Henki, joka niissä, jotka kuulevat evankeliumin, vaikuttaa uskon missä ja milloin Jumala hyväksi näkee.” *Evangelis-luterilaisen kirkon tunnustuskirjat*. Helsinki 1990, s. 53. – Asiakirjan teksti mainitsee vain kerran sanan ”sakramentti” (§ 74), samoin sanan ”eukaristia” (§ 17). Ks. myös asiakirjan alaviite 8.

ja irrallisesta "henkitoimijasta". Kirkko on lähetysyhteisö, Hengen yhteisö, ja Ristiinnaulitun ja Ylösnousseen yhteisö. Mutta tätä tietoa täytyy odottaa kappaleeseen 55, jos kohta käsityksiin Hengen erilaisista rooleista lähetystyössä viitataan kappaleissa 16–18. Kappaleessa 16 mainitaan, että "lähetys on lähtökohdiltaan olennaisesti kristologista" ja kytkee näin ollen Hengen työn Jeesukseen Kristukseen.³⁷

Mistä tällainen kaksijakaisuus sitten voi johtua? Käsitykseni mukaan se johtuu taustalla olevista idän ja lännen kirkkojen erilaisista triniteetikäsityksistä. Kun niitä ei ole käsitelty teologisesti eikä kirjoitettu auki, on jouduttu ilmaisemaan asioita tavalla, jotka eivät teologisesti ole aina kovin selkeitä. Taustalla lienee idän kirkon käsitys Kolminaisuuden hypostaattisista persoonista melko vapaina ja itsenäisinä toimijoina, korostaen samanaikaisesti Kolminaisuuden *perichoresis*-luonnetta.³⁸ Läntisen perinteen kirkot taas nojaavat enemmän Augustinuksen käsitykseen Jumalan ykseydestä lähtökohdana ja Kolminaisuuden persoonien välisistä suhteista. Toisin sanoen, on yhdistetty pneumatologista kristologiaa (idän perinne) kristologiseen pneumatologiaan (läntinen perinne, vrt. *filioque*). Asiakirjassa tämä näkyy mm. luvussa 3, "Yhteisön Henki", joka on enemmän pneumatologista kristologiaa, ja luvussa 4, "Helluntain Henki", joka on enemmän kristologista pneumatologiaa. Myös kappaleissa 16 (kristologinen pneumatologia) ja 17 (pneumatologinen kristologia) tämä ero näkyy.

Lisäksi tähän liittyy KMN:n Vancouverin yleiskokouksesta 1983 alkanut teologinen siirtymä kristologiasta kohti trinitaarista pneumatologiaa ja Triniteettiä.³⁹ Tämä on ymmärrettävää, koska Triniteetti on teologinen käsite, joka voi sisällyttää itseensä erilaisia ja eri tilanteista nousevia teologioita. Se on myös tärkeä ja hyödyllinen käsite erityisesti lisääntyvissä uskontojenvälisissä ja monikulttuurisissa kohtaamisissa.

Esimerkkinä epäselvistä trinitaarisista suhteista toimii kappaleen 17 ilmaus: "Pyhä Henki on Kristuksen alkulähde" ("the Holy Spirit as the source of Christ"). Se on teologisesti epätavallinen, eikä avaudu suoraan itäisestä eikä läntisestä Triniteetin persoonien välisten suhteiden ymmärtämisestä. Se tulee kuitenkin ymmärrettäväksi, jos sillä tarkoitetaan sitä, mitä on ilmaistu Pojan ja Hengen välisistä suhteissa kappaleessa 13: "Sama Jumalan Henki, joka 'liikkui vetten yllä' luomisessa, laskeutui Marian ylle (Luuk. 1:35) ja sai aikaan Jeesuksen syntymän."⁴⁰ Pneumatologian ja kristologian välinen suhde jääkin asiakirjassa teologisesti epäselväksi.⁴¹ Pneumatologian vahva korostus on johtanut myös siihen, että eskatologia on jäänyt ohueksi: jos elämän täyteys saavutetaan Hengen avulla jo tässä ja nyt, mitä Jumalan valtakunnan täydellinen toteutuminen voisi enää antaa lisää? Asiakirjaa voidaan arvostella myös liian pitkänä tai liian teologisena, jotta sitä voitaisiin käyttää paikallisseurakunnissa.⁴²

Kun asiakirja painottaa Kristuksen elämää antavaa luonnetta Johanneksen evankeliumissa (Joh. 10:10), se olisi voinut tasapainottaa tätä korostamalla Pojan ja Isän välistä yhteyttä Jumalan kolminaisuudessa: "Joka on nähnyt minut, on nähnyt Isän." (Joh. 14:9), samoin kuin Pojan ja Hengen yhteyttä (Joh. 14:16).

Samanaikaisesti asiakirjan vahvinta teologista antia on juuri sen trinitaarinen korostus, menemättä sen pitemmälle ekonomiseen – tai immanenttiseen – kolminaisuusoppiin.⁴³ Kappale 1 alkaa uskontunnustuksella "Me uskomme Kolmiyhteiseen Jumalaan." Kappale 101 toteaa, että "me olemme Kolmiyhteisen Jumalan palvelijoi-

37 "Mission is essentially christologically based".

38 Perikoreesi tarkoittaa, että Kolminaisuuden persoonat läpäisevät toisensa ja ovat toisissaan, säilyttäen kuitenkin oman yksilöllisen luonteensa.

39 Tätä kehitystä voi seurata mm. seuraavista ekumeenisista asiakirjoista: *Baar Statement* (1990), *Confessing the One Faith* (1991) ja *Athene CWME Report* 2005. Vancouverin 1983 yleiskokouksen teamana oli "Jeesus Kristus – maailman elämä" ja v. 1991 Canberrassa "Tule Pyhä Henki, uudista koko luomakunta".

40 "The same Spirit of God, which 'swept over the face of the waters' in creation, descended on Mary (Luke 1:35) and brought forth Jesus."

41 *Mission and Evangelism: An Ecumenical Affirmation* –asiakirja alkaa tarkastelemalla eskatologiaa ja ihmisen syntisyttä. Muutenkin se on teologisesti antropologisempi kuin uusi lähetysasiakirja.

42 Busanin yleiskokouksessa esiteltiin kirkkoille "Together towards Life: A Practical Guide", työkirja asiakirjan kanssa työskentelemisen helpottamiseksi.

43 Immanenttinen kolminaisuusoppi tarkastelee kolmiyhteisen Jumalan sisäistä elämää. Ekonomisen kolminaisuusopin lähtökohdana on kolmiyhteisen Jumalan toiminta maailmassa luojana, lunastajana ja pyhittäjänä. Tässä suhteessa KMN:n asiakirja linkittyy enemmän ekonomiseen kolminaisuusoppiin. Ks. erityisesti Rahner 2005.

ta” ja viimeisessä kappaleessa 112 ”Kolmiyhteinen Jumala kutsuu koko luomakuntaa elämän juhlaan”. Kolmiyhteinen Jumala on elämää synnyttävä Jumala, jonka omaan elämään ihmiskunta on kutsuttu osallistumaan. Jeesuksen lupaama yltäkyläinen elämä (Joh. 10:10) tarkoittaa mm. rakkautta, oikeudenmukaisuutta, omastaan jakamista, rauhaa ja luomakunnan eheyttä.

Asiakirja haluaa kehittää profeetallista missiologiaa. Se tuo esiin – vapautuksen teologian äänenpajoina siivuten – globaalin pohjoisen kirkkojen epäkohtia. Lähetys tapahtuu reuna-alueilta keskukseen päin – määrittelemättä, mitä ymmärretään englannin sanalla *margins*. Lähetys ei siis tapahdu reuna-alueille päin eikä edes reuna-alueilla, jossa köyhiä ja syrjäytyneitä kohdellaan hyväntekeväisyyden kohteina. Asiakirjan mukaan syrjäytyneillä on erityinen kyky erottaa elämää edistävät voimat elämää tuhoavista voimista. Paikoittain asiakirja kuitenkin sortuu toiseuden romantisointiin ja maailman näkemiseen mustavalkoisena, ikään kuin synty koskisi vain globaalin pohjoisen eikä globaalin etelän kirkkoja (esim. kappale 39). Asiakirjan mukaan lähetystyö länsimaisen kristinuskon muodon ilmaisuna on epäonnistunut, ja nyt syrjäytyneistä on tullut lähetysten toimijoita ja pääkumppaneita Jumalan lähetysessä. Näin voidaan varmaan jossain mielessä sanoa, mutta asiakirja ei manitse, että samat kiusaukset (itsekkyyks, ylpeys, ahneus, korruptio, jne.) kohtaavat yhtä hyvin myös globaalin etelän kristillisyyttä. Maailma ei ole jaettavissa yhtäältä heikkoihin ja köyhiin mutta hyviin ihmisiin (syrjäytyneet globaalissa etelässä), toisaalta pahoihin ihmisiin, joilla on valta ja rahat (kirkot ja lähetysjärjestöt globaalissa pohjoisessa). Kirkko on aina ja joka paikassa *corpus permixtum* (Augustinus).

Voidaan myös oikeutetusti kysyä, auttavatko termit ”keskus”, ”reuna-alue” ja ”syrjäytetyt” paremmin analysoimaan tämän päivän voimasuhteita, vai synnyttävätkö ne vain uuden kahtiajaon? Kysymys vallasta ja voimasta ei ole yksiselitteinen. Esim. valtakysymyksissä jollain voi olla paljon valtaa joissain asioissa, mutta toisissa asioissa hän saattaa olla voimaton. Kuka siis todella on vallan ja voiman keskuksessa ja kuka on reuna-alueilla? Keitä ovat syrjäytetyt? Kappaleessa 70 mainitaan ”naiset, lapset ja paperittomat työläiset”, mutta heistä ei sanota sen enempää; keitä he itse asiassa ovat?

LOPUKSI

KMN:n uusi lähetysasiakirja haluaa tietoisesti olla ekumeeninen ja ottaa huomioon eri traditioiden ja toimintaympäristöjen käsityksiä lähetyksestä ja evankelioimisesta, laajemminkin kuin klassisen ekumeenisen liikkeen. Se haluaa kuvata globalisoituneen kristinuskon kontekstia erityisesti syrjäytyneiden, muuttoliikkeen ja talouden globalisoitumisen näkökulmasta 2010-luvulla.

Uusi asiakirja korostaa Hengen lähetystä käyttämällä käsitettä *missio Spiritus* teologisena kehyksenä, kuitenkin Jumalan lähetysten (*missio Dei*) trinitaarisen luonteen sisällä. Näiden välistä yhteyttä ei selitetä, ei myöskään niiden suhdetta Kolmiyhteisen Jumalan lähetykseen (*missio Trinitatis*), mutta ilmeisesti tällä käsitteellä halutaan ilmaista lähetysten dynaamista, muuttavaa voimaa ja moni-ilmeisyyttä tämän päivän maailmassa. Esikatologian lähes sivuuttaen asiakirja korostaa lähetysten päämäärän olevan elämä sen kaikessa täyteydessä (yltäkyläinen elämä, Joh. 10:10). Jumalan lähetys on elämää tuottavaa, ja siten se linkittyy *missio Spiritukseen*. Luominen ja hengellisyys ovat lähetysten keskuksessa. Molemmat ovat Hengen lähetysten piirissä. Kolmiyhteisen Jumalan lähetys sisältää sekä ihmiskunnan pelastuksen että koko luomakunnan pelastuksen. Hengellisyys yhdistää ihmiskunnan Jumalaan, luomiseen ja lähimmäisiin. Se voimaannuttaa ja innostaa lähetystä.

Asiakirja käsittelee kirkon ja lähetysten välistä suhdetta. Vuonna 1961 Kansainvälisen lähetysneuvoston liittyessä Kirkkojen maailmanneuvostoon kirkko ymmärrettiin ja tunnustettiin lähetysten keskeiseksi toimijaksi. Ekumeeninen lähetysliike haluaa, että kirkosta tulee todella missionaarinen. Kappale 111 toteaa painokkaasti, että ”kirkon ja lähetysten tulee olla yhtä”.⁴⁴

44 ”... church and mission should be united”.

Uusi lähetysasiakirja esiteltiin kirkkoille Busanissa Kirkkojen maailmanneuvoston kymmenennessä yleiskokouksessa 30.10.–8.11.2013. Se linjaa sekä ekumeenisen lähetystyön että evankelioimisen tulevaisuutta vuosi kerrallaan. Uuden asiakirjan englanninkielinen alkuteksti, sen suomennos ja ruotsinnoit julkaistaan tässä numerossa. Asiakirjan käsittelyyn ja reseptioon kirkossamme, paikallisseurakunnissa, lähetysjärjestöissä ja teologisissa ja kirkollisissa oppilaitoksissa tulee kiinnittää erityistä huomiota. Asiakirja vaikuttaa mm. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon seuraavan lähetysstrategian sisältöön.

YHDESSÄ KOHTI ELÄMÄÄ

Pyhän Hengen lähetys Kirkkojen maailmanneuvoston uudessa lähetysasiakirjassa¹

Kirkkojen maailmanneuvoston uusi lähetysasiakirja *Together towards Life: Mission and Evangelism in Changing Landscapes* hyväksyttiin maailmanneuvoston keskuskomiteassa syyskuussa 2012. Asiakirja on syntynyt pitkän ekumeenisen työskentelyn tuloksena, ja sen tarkoitus on auttaa kirkkoja sekä järjestöjä hahmottamaan uudistuvaa lähetyskäsitystä sekä lähetysten käytäntöjä muuttuvassa maailmassa.

Meillä voisi asiakirjan toivoa vaikuttavan esimerkiksi vähitellen vilkastuvaan julkiseen keskusteluun lähetysten luonteesta, vaikka siitä ei suoranaisesti saisikaan tukea käynnissä olevaan lähetysjärjestöjen ja kirkon suhteen uudelleen organisoimiseen. Sen avulla voisi kuitenkin päivittää ajan tasalle joitain vanhentuneita mielikuvia lähetystyöstä ”käännyttämisenä”, samoin kuin kiveen hakattua erottelua hengellisen työn ja avustamistoiminnan välillä. Niiden suhdetta lieenee tulevaisuudessa vielä enemmän selkeytettävä. Ajoittain julkisessa keskustelussa kuulee kyseenalaistettavan lähetystyön oikeutusta kun taas avustamistyötä pidetään kristillisestä itseyttämyyksestä nousevana.

Asiakirjassa ilmenee lähetysten laaja-alaisuus, jossa eri puolia ei voi irrottaa toisistaan. Vastaavaan tapaan kuin omissa seurakunnissamme kuuluvat lähetys ja diakonia yhteen, ovat myös kansainvälisten kumppaniemme mielestä todistus ja palvelu saman evankeliumin eri puolia. Näiden selkeä erottaminen on kuitenkin välttämättömyyksiä osin kuin lähetysjärjestöt toteuttavat valtion rahoittamaa kehitys yhteistyötä. Voidaan pitää ongelmallisena, että taloudellisista syistä on tehtävä tarkka erottelu, mutta samalla teologisista syistä vakuutettava yhteenkuuluvuutta. Hengellinen työ ja kehitys yhteistyö tulee erottaa vaan ei irrottaa toisistaan.

PYHÄN HENGEN TYÖ OSANA JUMALAN LÄHETYSTÄ

Uutta lähetysasiakirjaa voi tarkastella sekä jokin aika sitten hyväksytyn kirkkomme lähetysstrategian valossa että kymmenkunta vuotta sitten hyväksytyn Luterilaisen maailmanliiton lähetysasiakirjan valossa. Parhaimmillaan se voi valaista myös ensi keväänä käytäviä laajoja kirkkomme kansainvälisiä lähetyskumppanuusneuvotteluja. Viittaamalla näihin asiakirjoihin suhteessa KMN:n lähetysasiakirjan teologiseen perusrakenteeseen, jossa kirkon lähetys aukaistaan uudella tavalla Pyhän Hengen työn näkökulmasta.

Lähtökohtana tässä asiakirjassa on alkuaan 1950-luvulla kehitetty mutta meillä ehkä 1980-luvulla yleistynyt *missio Dei* -malli eli ajatus Kolmiyhteisen Jumalan lähetyksestä. Sen mukaan kirkko ottaa osaa Jumalan lähetykseen, jota Jumala toteuttaa kaikissa kolmessa persoonassaan: Isä lähettää Pojan, ja Poika lähettää kirkon Pyhän Hengen voimassa. Jumalan koko toiminta on missionaalista eli lähettävää ja lähtevää, ja kirkon toiminta on osa tätä kokonaisuutta. Siksi kirkko ei voi valita erikseen tekeekö se lähetystyötä vai ei. Se on itse olemassa vain

1 Puheenvuoro Kirkkohallituksen ulkoasiain osaston KMN-seminaarissa 20.5.2013. Tekstiä on toimitettu.

osana Jumalan lähetystä, sen tarkoitus on lähetys ja sen kaikki toimet ottavat osaa siihen missioon, lähetykseen, jota Isä ja Poika ja Pyhä Henki toteuttavat.

Tämä perusta ilmaistaan heti asiakirjan ensimmäisessä kappaleessa. Kolmiyhteinen Jumala on siinä luoja, lunastaja ja elämän ylläpitäjä. Samalla siinä jo viitataan siihen, että lähetys tässä asiakirjassa on erityisesti kolmanteen uskonkappaleeseen, Pyhän Hengen työhön liittymistä: suuntana on se kokonaisvaltainen elämä, jonka Jumala on luonut ja jonka hän Pojassa lahjoittaa ja johon Henki uudistaa koko luomakunnan (1). Avainkäsite onkin juuri asiakirjan nimessä esiintyvä 'elämä': lähetyksessä kyse on Jumalan elämää antavasta, sitä ylläpitävästä ja uudistavasta työstä, johon kirkko ottaa osaa Pyhässä Hengessä.

Kirkon tehtävä on iloita lahjaksi saadusta elämästä ja "juhliä" sitä, mutta samalla vastustaa elämää tuhoavia voimia ja transformoida eli muuttaa ne Pyhän Hengen voimassa. Lähetys on elämälle myönteistä ja sitä muuttavaa spiritualiteettia, hengellisyttä. Muuttava spiritualiteetti on elämää Pyhässä Hengessä; hengellisyys antaa merkityksen elämälle ja motivaation toimillemme.

Toisaalta asiakirja ilmaisee tuon hengellisen elämän ja muuttavan spiritualiteetin aika yleisellä tavalla viitaten jumalanpalvelukseen ja liturgiaan sekä Raamatun tutkimiseen kontekstuaalisesti (74). Yleisluontoisuus lienee ymmärrettävää, koska ekumeenisessa yhteisössä on erilaisia kirkkoja, joista yksille hengellisyys merkitsee sakramentaalista todellisuutta, toisille taas sanan julistusta ja kolmansille aktiivista toimintaa yhteiskunnassa. Nämä näkökulmat on pyritty teologisesti yhdistämään sijoittamalla spiritualiteetin konkretisointi maailmaa muuttavaan toimintaan. Tällöin hengellisyydelle pidätetään antamasta juuri muuta sisältöä kuin tuo maailmaa muuttava toiminta itse.

Hengellisessä sitoutumisessa ihmisistä tulee yhteisö, joka kykenee muuttamaan maailmaa Jumalan armosta (3). Näiltä osin voidaan viitata Luterilaisen maailmanliiton asiakirjaan *Lähetys kontekstissa: muutos, sovinto, voimaannuttaminen* (2004). Samalla kuitenkin herää kysymys, onko synnin valta ilmaistu asiakirjassa liian pinnallisena: nähdäänkö se vain ihmisten väärinä tekoina tai rakenteina, jotka voidaan oikein tunnistettuina muuttaa toisiksi?

Asiakirjasta saa suurennuslasin - tai hakuohjelman! - avulla etsiä synnin käsitettä. Sana esiintyy neljässä kappaleessa eri sanojen yhteydessä: "maailman syntyisyys" (36), "kaikenlaisen syrjinnän syntyisyys" (49), "vammaisuu-den ja sairauden pitäminen synnin ilmentymänä" (52), "totuuden kuuleminen synnin ja pahuuden edessä" (84). Missään näistä ei syntiin kuitenkaan liity persoonallinen vastuu, saati puhe kenestäkään ihmisestä syntyisenä. Ei vaikuta siltä, että kukaan ihminen olisi synnin vallassa; olisiko sitten kukaan pelastuksen tarpeessaan? Luterilaisessa perinteessä syntii kuitenkin pidetään pahan valtana, joka pitää ihmistä otteessaan ja josta ihminen ei voi itse vapautua.

KOLMINAISUUSOPIN UUSI HAHMO

Painotuksen asettamista Pyhän Hengen toimintaan voidaan pitää tuloksena useamman vuosikymmenen teologisesta kehityksestä kolminaisuusopin tulkinnassa. Sille on ominaista pyrkimys irrottautua mallista, jossa pneumatologia on selitetty kristologisessa kontekstissa; siis oppi Pyhästä Hengestä on alistettu opille Kristukselta. Muistettakoon vaikkapa helluntain messussa luettavaa Johanneksen evankeliumin kappaletta, jossa Jeesus lausuu Isän olevan häntä suurempi ja että Isä lähettää hänen nimessään Pyhän Hengen ja että Henki palauttaa mieleen kaiken, mitä hän on puhunut (Joh. 14:26).

Johanneksen evankeliumissa korostuu Hengen tehtävä Pojan työn jatkajana ja ylläpitäjänä, kuten asiakirjan kappaleessa 16 todetaan. Välittömästi sen jälkeen kuitenkin esitellään saman evankeliumin jakeiden pohjalta toinen pneumatologinen malli, jossa Henki puhalttaa missä tahtoo ja johtaa koko totuuteen; näin Hengen toiminta avarretaan koko kosmokseen ja Hengen nähdään olevan Kristuksenkin alkulähde (17). Näiden kappaleiden tietoinen jännite saattaa johtua asiakirjan ekumeenisesta luonteesta; niissä on tuotu yhteen erilaisten kirkkojen eri traditiot. Toisaalta niissä näkyy myös viime vuosikymmenten ekumeenisen liikkeen kehitys. Kirkkojen maailmanneuvoston yleiskokous Vancouverissa 1983 vahvisti keskustelua helluntailiikkeen kanssa, ja seuraava

yleiskokous Canberrassa 1991 oli jo otsikoitu pneumatologisella teemalla: *Come, Holy Spirit, Renew the Whole Creation*.

Läntisen kirkon pneumatologiassa on tunnetusti ainakin Augustinuksesta lähtien katsottu, että Pyhä Henki on Triniteetin persoonien rakkauden side. Augustinuksen mukaan Isä ja Poika lähettävät yhdessä Hengen. Sittemmin tämä tuli *filioque*-lisäyksen muodossa Nikean uskontunnustukseen. Tämä näkemys varjelee subordinationismilta eli Pojan pitämiseltä Isää vähempänä, mutta sitoo opin Hengestä oppiin Kristuksesta. Se tekee pneumatologiasta osan soteriologiaa. Luterilaisuus seisoo vahvasti tässä traditiossa; luterilainen vanhurskauttamisoppi kuvaa pelastuksen matkana Pyhässä Hengessä Pojan kautta Isän luo, tai toisinpäin: evankeliumi on sanoma Isän lähettämästä Pojasta, jonka tuomaan pelastukseen Pyhä Henki synnyttää uskon. Myös luterilaisten tunnustuskirjojen opetus armonvälineistä eli Pyhän Hengen työstä sanan julistuksen ja sakramenttien toimittamisen välityksellä perustuu tähän kolminaisuusopin malliin. Augsburgin tunnustus (XXVIII, 8–10) liittyy siihen myös viran; jopa nimenomaan piispanviran, puhuessaan viimeisessä artiklassaan piispojen vallasta: ”Tätä valtaa käytetään yksinomaan opettamalla eli julistamalla evankeliumia ja jakamalla sakramenteja joko monille tai yksityisille, sen mukaan kuin kukin on saanut kutsun. Sillä siinä ei lahjoiteta aineellisia vaan iankaikkisia lahjoja, iankaikkinen vanhurskaus, Pyhä Henki ja iankaikkinen elämä. Näitä lahjoja ei voi saada muutoin kuin sanan ja sakramenttien viran välityksellä, kuten Paavali sanoo: ’Evankeliumi on Jumalan voima pelastukseksi jokaiselle, joka usko.’”²

Luterilaisella opilla Pyhän Hengen työstä Kristuksen kirkastamiseksi nimenomaan sanan ja sakramenttien välityksellä on ollut tärkeä tehtävänsä hurmahenkisyyden patoamisessa. Mutta samalla se on turvannut ihmisen mahdollisuuden luottaa Jumalan tekoihin: usko perustuu Kristuksen lupauksiin, jotka tuodaan ihmisen vastaanotettavaksi.

POSTMODERNIA PNEUMATOLOGIAA?

Toisen maailmansodan jälkeisessä teologiassa pyrittiin kuitenkin näkemään Hengen työ laajemmin. Ensinnäkin Paul Tillich pyrki teoksessaan *Systematic Theology* (Volume III, 1963) ratkaisemaan ongelmalliseksi koetun erottelun Jumalan Hengen ja ihmisen hengen välillä. Miten inhimillinen toiminta voi olla jumalallista? Hän katsoi, että Jumalan Henki on elämän antava prinssiippi, joka tekee inhimillisen elämän sekä koko luomakunnan elämän mielekkääksi.

Tillichin jälkeen voidaan mainita Jürgen Moltmann ja hänen teoksensa *Kirche in der Kraft des Geistes* (1975) sekä *Der Geist des Lebens* (1991). Moltmann pyrki kokonaisvaltaiseen pneumatologiaan, jonka mukaan Pyhä Henki antaa elämän ja on toiminnassa kaikessa elävässä. Jumala on kaikessa, ja kaikki on Jumalassa. Pyhän Hengen yhteys laajennetaan koko luomakunnan yhteydeksi. Niin myös käsite pyhitys laajenee oikeudenmukaisuudeksi yhteiskunnassa ja suhteessa luontoon.

Viime vuosikymmeninä pneumatologia on kehittynyt osana postmoderneja teologian malleja. Niissä Henkeä käsitellään itsenäisenä toimijana, ei kristologialle alistaisena vaan omana agenttinaan. Siksi lunastuksen sijasta huomio kiinnitetään luomiseen. Hengellinen on ruumiillista, kontekstuaalista ja yhteiskunnallista. Tällainen tarkastelu on tehnyt mahdolliseksi uudenlaiset luomakunnan arvoa tähdentävät teologiat samoin kuin monet yhteiskunnallista vaikuttamista korostavat mallit. Oikeastaan kaikki emansipatoriset teologiat, vapautuksen teologia, feministiteologia, alkuperäiskansojen teologiat jms. ovat saaneet ratkaisevat sytykkeensä Hengen tehtävän uudesta hahmottamisesta osana Pyhää Kolminaisuutta.

Esimerkiksi eko-teologioissa keskeinen lähtökohta on 1. Mooseksen kirjan ensimmäisen luvun jae 2, jonka mukaan alussa ”Jumalan henki liikkui vetten yllä” (ks. asiakirjan kappale 13). Henki, heprean *ruach*, on jo alussa ”henkeyttänyt” koko luomakunnan ja läpäisee siten kaiken luodun. Voidaan puhua ”inkarnatorisesta” luomiskäsityksestä; Henki on tullut materiaksi ja kaikki oleva on jo Jumalassa. Samaan Hengen läsnäoloon luomisessa

2 *Evangelis-luterilaisen kirkon tunnustuskirjat*. Helsinki 1990, s. 74.

voidaan nähdä perustuvan myös uskontoteologioiden, joissa katsotaan Jumalan toimivan myös muissa uskonnoissa sekä aatteissa (27).

KMN:n asiakirja liittyy näihin näkökulmiin ja katsoo, että Hengestä voi puhua myös kaiken kosmoksen si-
sänsä sulkevassa merkityksessä (17). Siksi kirkon lähetys ei ole Hengen viemistä jonnekin, missä Hän ei vielä
kenties ole, vaan pikemminkin Hengen työn näkemistä siellä, missä taistellaan elämää tuhoavia voimia vastaan.
Henkeä ei voi "viedä" jonnekin, sillä Hän on jo siellä (93, 94); Henki kulkee edellä ja johtaa koko totuuteen. Kirk-
ko voi hyvillä mielin käydä dialogia kaikkien kulttuurien kanssa, sillä kaikissa kulttuureissa heijastuu Jumalan
Hengen hyvä toiminta. Tämä näkökanta voi asiakirjan mukaan vaikuttaa myös kirkon oman monikulttuurisuu-
den hyväksymiseen. Helluntain Henki tekee mahdolliseksi kuulla yhden hyvän sanoman Jumalan pelastusteois-
ta monilla kielillä (97, 99).

Karkeasti voisi luonnehtia, että postmoderneissa pneumatologioissa irtaannutaan triniteetin opillisesta
määrittelystä tekstien pohjalta ja keskitytään tekstejä käyttävien subjektien hengelliseen voimaantumiseen.
Olennaista ei ole niinkään, mitä Henki tekee kirkastaakseen Isän tahtoa Pojassa, vaan miten ihminen löytää hen-
gellisessä motivaatiossa elämän mielekkyyden. Tällöin esimerkiksi julistus syntien sovitukselta sekä toivosta
uudesta elämästä Kristuksen ristinkuoleman ja hänen ylösnousemuksensa tähden voi näyttäytyä vain "yhtenä
opinkohtana", ei koko kristinuskon keskeisimpänä sisältönä, kuten ainakin luterilaisuudessa on perinteisesti
katsottu.

Postmodernina pneumatologiana voidaan pitää myös globaalia karismaattista liikettä luonnehtivaa tapaa
korostaa Hengen vapaata toimintaa. Kun painotus asetetaan Apostolien teoistakin (2:17) luettavan "Henki vuo-
datetaan kaikkiin ihmisiin" -lupauksen varaan, voidaan helluntaikokemuksesta tehdä soteriologian kulmina-
tiopiste. Pneumatologia ja kristologia vaihtavat paikkaansa; Kristuksen tehtäväksi tuleekin johdattaa tuntemaan
Henkeä eikä päinvastoin.

Monien mielikuvissa yhdistetään Hengen toiminta karismaattisessa liikkeessä lähinnä yksilölliseen koke-
mukseen. Se nähdään tässä asiakirjassa kuitenkin laajemmin ja muistutetaan monien globaalin etelän karis-
maattisten kirkkojen pitävän Hengen työtä yhteisöllisenä, julkisena ja yhteiskunnallisena. Myös parantamisen
ja eksorkismin kaltaiset manifestaatiot liitetään laajempaan kuin yksilölliseen horisonttiin. Sairaiden parantami-
seen viitataan niin, että kysymys on sekä lääketieteellisestä hoidosta ja vammaisten ihmisoikeuksien turvaami-
sesta että sairaiden puolesta rukoilemisesta ja jopa ihmeparantumisista. Asiakirja kuitenkin torjuu "triumfalisti-
set" parantamiskokoukset, joissa parantajaa kunnioitetaan Jumalan kustannuksella (53).

LÄHETYKSEN HENKI

Vaikka asiakirja tuntuu irrottavan Hengen kristologiasta, se toisaalta korostaa yhden ja saman Hengen toimintaa
niin luomisessa, profeetoissa, Jeesuksen sikiämisessä Mariassa, hänen kasteessaan sekä tehtävään ryhtymises-
sään, samoin kuin vielä apostoleille annatussa tehtävässä ja koko kirkon syntymisessä uudenlaiseksi yhteisöksi
(13–14). Niinpä Hengen toiminta on koko Kolminaisuuden työn ytimessä; Hengen lähetys, missio, on lähtöisin
suoraan Pyhän Kolminaisuuden sydäimestä. Tässä yhteydessä asiakirja toki muistaa Hengen "erityisen" tehtävän
sovituksessa Kristuksessa, vaikka se tuntuukin asettavan painon Hengen universaalille toiminnalle luomisessa
(15).

Samoin kuin Luterilaisen maailmanliiton asiakirjassa, myös Kirkkojen maailmanneuvoston lähetysteologi-
assa Kristuksen tehtävässä painotetaan Luukkaan evankeliumissa kerrottua julistusta Nasaretin synagogassa
(Luuk. 4:16–18). Sen mukaan Henki on voidellut Jeesuksen vapauttamaan sorretut, tuomaan sokeille näön ja
julistamaan köyhille hyvän sanoman (36). Näin Jeesuksen omassa toiminnassa asetetaan kaikin tavoin marginaa-
liin joutuneet ihmiset etusijalle. Heidän tarpeistaan tulee lähetysten keskipiste, ja lähetystä toteuttavien kirkko-
jen ja järjestöjen tehtävänä on kuulla marginaalien ääni. Lähetys ei vain johda marginaalissa olevien ihmisten luo,
vaan se lähtee näistä ihmisistä. Marginalisoidut eivät ole lähetysten kohde vaan toimija (41).

Henki kutsuu tietoisuuteen maailman valtarakenteista, köyhyyden syistä sekä alistamisen ja syrjäyttämisen
mekanismeista. Henki johtaa kirkkoa toimimaan sellaisen maailman hyväksi, jossa elämän täyteys on kaikkien

saatavilla (37). Historiassa toimiva Jumala toimii edelleen konkreettisesti maailmassa ja elämäntilanteissa, kuten Hän on toiminut uutta luovana Henkenä jo luomisessa (43). Henki tuottaa oikeuden, hän luo yhteiskunnan, joka tekee marginalisoituja ihmisiä osalliseksi Jumalan lahjoista. Jumalan hallinta on lupaus oikeudenmukaisesta maailmasta, joka sulkee sisäänsä eikä ulos ja joka eheyttää ihmisyyhteisön sekä luomakunnan (46).

YKSEYS JA LÄHETYS

Koska Hengen tai oikeastaan koko Kolminaisuuden lähetys on ensin, lähtökohtana ei voi olla kirkko, joka toteuttaa jotain tehtävää. Lähtökohtana on itse lähetys, jonka välineenä on kirkko; ei siis niin, että kirkolla on lähetys, vaan lähetyksellä on kirkko (58). Kirkon apostolisuus merkitsee osanottamista lähetettynä olemiseen, ei ainoastaan uskon opillisen puhtauden vaalimista, vaan Jumalan maailman hyväksi tekemien pelastustekojen ilmitulemista kirkossa.

Kirkon ykseys ja lähetys kuuluvat yhteen (60), mutta tämä ei ole käytännössä vielä toteutunut. Paikoin kirkot eivät ole vielä oivaltaneet missionaalista luonnettaan (61), ja paikoin lähetysten toteuttaminen on uskottu kirkolle rinnakkaisten järjestöjen vastuulle (64). Heikko ykseyden ja lähetysten välinen suhde haittaa Jumalan lähetysten täyttämistä, autenttista ja uskottavaa toteutumista maailmassa. Niiden yhteyden tulisi myös avata uudenlaisen tavan tarkastella niin kirkon ykseyttä, ihmiskunnan ykseyttä ja jopa kosmista koko luomakunnan ykseyttä (61). Tätä voi pitää korkeana päämääränä kirkon tehtävän toteuttamiselle; ainakin sen tulisi palvella sen näkemistä, että kirkon lähetys on osa Kolmiyhteisen Jumalan pelastavien tekojen kokonaisuutta.

Asiakirjan mukaan ykseys lähetyksessä on ennen kirkon ”näkyvää ykseyttä” eli yhteinen, ekumeeninen toiminta oikeudenmukaisuuden puolesta edeltää kirkon ykseyden rakenteita (69). Painotus halutaan asettaa sellaiseen, mikä edustaa Jumalan lähetystä ja odottaa sen tuottavan myös kirkon ykseyden. Ajatus on kaunis, mutta se tuntuu sisältävän jonkin ekklesiologisen käsityksen siitä, mikä on keskeistä kirkkona olemisesta, tai ainakin edellyttävän joitain arviointiperusteita sille, mitä pidetään ykseytenä ja sen ehtona.

Tässä yhteydessä voi myös kysyä, millä tavoin kirkon maailmaa muuttava toiminta ja Jumalan oma Hengen toiminta luomakunnassa kuuluvat yhteen. Esimerkiksi erilaiset etiikan alan ratkaisut voivat nostaa jännitteitä niin kirkkojen yhteydelle kuin niiden lähetystehtävän toteuttamiselle, kun Jumalan Hengen työ tulkitaan eri tavoin eri toimintaympäristöissä.

TOGETHER TOWARDS LIFE: MISSION AND EVANGELISM IN CHANGING LANDSCAPES

A New WCC Affirmation on Mission and Evangelism

The Commission on World Mission and Evangelism (CWME) has, since the WCC Porto Alegre Assembly in 2006, been working and contributing toward the construction of a new ecumenical mission affirmation. The new statement will be presented to the WCC 10th assembly at Busan, Korea, in 2013. Since the integration of the International Missionary Council (IMC) and the World Council of Churches (WCC) in New Delhi, 1961, there has been only one official WCC position statement on mission and evangelism which was approved by the central committee in 1982, "Mission and Evangelism: An Ecumenical Affirmation." This new mission affirmation has been unanimously approved by the WCC central committee held in Crete, Greece on 5th of September 2012. It is the aim of this ecumenical discernment to seek vision, concepts and directions for a renewed understanding and practice of mission and evangelism in changing landscapes. It seeks a broad appeal, even wider than WCC member churches and affiliated mission bodies, so that we can commit ourselves together to fullness of life for all, led by the God of Life!

CONTENTS

Together towards life: Introducing the theme

Spirit of Mission: Breath of Life

The Mission of the Spirit

Mission and the Flourishing of Creation

Spiritual Gifts and Discernment

Transformative Spirituality

Spirit of Liberation: Mission from the Margins

Why Margins and Marginalization?

Mission as Struggle and Resistance

Mission Seeking Justice and Inclusivity

Mission as Healing and Wholeness

Spirit of Community: Church on the Move

God's Mission and the Life of the Church

God's Mission and the Church's Unity

God Empowers the Church in Mission

Local Congregations: New Initiatives

Spirit of Pentecost: Good News for All

The Call to Evangelize

TOGETHER TOWARDS LIFE: INTRODUCING THE THEME

1. We believe in the Triune God who is the creator, redeemer and sustainer of all life. God created the whole *oikoumene* in God's image and constantly works in the world to affirm and safeguard life. We believe in Jesus Christ, the Life of the world, the incarnation of God's love for the world (John 3:16).¹ Affirming life in all its fullness is Jesus Christ's ultimate concern and mission (John 10:10). We believe in God, the Holy Spirit, the Life-giver, who sustains and empowers life and renews the whole creation (Genesis 2:7; John 3:8). A denial of life is a rejection of the God of life. God invites us into the life-giving mission of the Triune God and empowers us to bear witness to the vision of abundant life for all in the new heaven and earth. How and where do we discern God's life-giving work that enables us to participate in God's mission today?

2. Mission begins in the heart of the Triune God and the love which binds together the Holy Trinity overflows to all humanity and creation. The missionary God who sent the Son to the world calls all God's people (John 20:21), and empowers them to be a community of hope. The church is commissioned to celebrate life, and to resist and transform all life-destroying forces, in the power of the Holy Spirit. How important it is to "receive the Holy Spirit" (John 20:22) to become living witnesses to the coming reign of God! From a renewed appreciation of the mission of the Spirit, how do we re-envision God's mission in a changing and diverse world today?

3. Life in the Holy Spirit is the essence of mission, the core of why we do what we do, and how we live our lives. Spirituality gives deepest meaning to our lives and motivates our actions. It is a sacred gift from the Creator, the energy for affirming and caring for life. This mission spirituality has a dynamic of transformation which, through spiritual commitment of people, is capable of transforming the world in God's grace. How can we reclaim mission as transformative spirituality which is life-affirming?

4. God did not send the Son for the salvation of humanity alone or give us a partial salvation. Rather the gospel is the good news for every part of creation and every aspect of our life and society. It is, therefore, vital to recognize God's mission in a cosmic sense, and to affirm all life, the whole *oikoumene*, as being interconnected in God's web of life. As threats to the future of our planet are evident, what are their implications for our participation in God's mission?

5. The history of Christian mission has been characterized by conceptions of geographical expansion from a Christian centre to the "un-reached territories", to the ends of the earth. But today we are facing a radically changing ecclesial landscape described as "world Christianity" where the majority of Christians are either living, or have their origins in the global South and East.² Migration has become a worldwide, multi-directional phenomenon which is re-shaping the Christian landscape. The emergence of strong Pentecostal and charismatic movements from different localities is one of the most noteworthy characteristics of world Christianity today. What are the insights for mission and evangelism – theologies, agendas and practices – of this "shift of the centre of gravity of Christianity"?

1 If not otherwise indicated, Bible quotations are from the New Revised Standard Version (NRSV).

2 Cf. Todd M. Johnson, Kenneth R. Ross eds., *Atlas of Global Christianity*, Edinburgh, Edinburgh University Press, 2009.

6. Mission has been understood as a movement taking place from the centre to the periphery, and from the privileged to the marginalized of society. Now people at the margins are claiming their key role as agents of mission and affirming mission as transformation. This reversal of roles in terms of envisioning mission has strong biblical foundations because God chose the poor, the foolish and the powerless (1 Corinthians 1:18-31) to further God's mission of justice and peace so that life may flourish. If there is a shift of the mission concept from "mission to the margins" to "mission from the margins", what then is the distinctive contribution of the people from the margins? And why are their experiences and visions crucial for re-imagining mission and evangelism today?

7. We are living in a world in which faith in mammon threatens the credibility of the gospel. Market ideology is spreading the propaganda that the global market will save the world through unlimited growth. This myth is a threat not only to economic life but also to the spiritual life of people, and not only to humanity but also to the whole creation. How can we proclaim the good news and values of God's kingdom in the global market, or win over the spirit of the market? What kind of missional action can the church take in the midst of economic and ecological injustice and crisis on a global scale?

8. All Christians, churches and congregations are called to be vibrant messengers of the gospel of Jesus Christ, which is the good news of salvation. Evangelism is a confident but humble sharing of our faith and conviction with other people. Such sharing is a gift to others which announces the love, grace and mercy of God in Christ. It is the inevitable fruit of genuine faith. Therefore, in each generation, the church must renew its commitment to evangelism as an essential part of the way we convey God's love to the world. How can we proclaim God's love and justice to a generation living in an individualized, secularized and materialized world?

9. The church lives in multi-religious and multi-cultural contexts and new communication technology is also bringing the people of the world into a greater awareness of one another's identities and pursuits. Locally and globally Christians are engaged with people of other religions and cultures in building societies of love, peace and justice. Plurality is a challenge to the churches and serious commitment to inter-faith dialogue and cross-cultural communication is therefore indispensable. What are the ecumenical convictions regarding common witnessing and practising life-giving mission in a world of many religions and cultures?

10. The church is a gift of God to the world for its transformation towards the kingdom of God. Its mission is to bring new life and announce the loving presence of God in our world. We must participate in God's mission in unity, overcoming the divisions and tensions that exist among us, so that the world may believe and all may be one (John 17:21). The church, as the communion of Christ's disciples, must become an inclusive community and exists to bring healing and reconciliation to the world. How can the church renew herself to be missional and move forward together towards life in its fullness?

11. This statement highlights some key developments in understanding the mission of the Holy Spirit within the mission of the Triune God (*missio Dei*) which have emerged through the work of CWME. It does so under four main headings:

- Spirit of Mission: Breath of Life
- Spirit of Liberation: Mission from the Margins
- Spirit of Community: Church on the Move
- Spirit of Pentecost: Good News for All

Reflection on such perspectives enables us to embrace dynamism, justice, diversity and transformation as key concepts of mission in changing landscapes today. In response to the questions posed above, we conclude with ten affirmations for mission and evangelism today.

SPIRIT OF MISSION: BREATH OF LIFE

The Mission of the Spirit

12. God's Spirit – *ru'ach* – moved over the waters at the beginning (Genesis 1:2), being the source of life and the breath of humankind (Genesis 2:7). In the Hebrew Bible, the Spirit led the people of God – inspiring wisdom (Proverbs 8), empowering prophecy (Isaiah 61:1), stirring life from dry bones (Ezekiel 37), prompting dreams (Joel 2) and bringing renewal as the glory of the Lord in the temple (2 Chronicles 7:1).

13. The same Spirit of God, which “swept over the face of the waters” in creation, descended on Mary (Luke 1:35) and brought forth Jesus. It was the Holy Spirit who empowered Jesus at his baptism (Mark 1:10) and commissioned him for his mission (Luke 4:14, 18). Jesus Christ, full of the Spirit of God, died on the cross. He gave up the spirit (John 19:30). In death, in the coldness of the tomb, by the power of the Holy Spirit he was raised to life, the firstborn from the dead (Romans 8:11).

14. After his resurrection, Jesus Christ appeared to his community and sent his disciples in mission: “As the Father has sent me, so I send you” (John 20:21–22). By the gift of the Holy Spirit, “the power from on high”, they were formed into a new community of witness to the hope in Christ (Luke 24:49; Acts 1:8). In the Spirit of unity, the early church lived together and shared her goods among her members (Acts 2:44–45).

15. The universality of the Spirit's economy in creation and the particularity of the Spirit's work in redemption have to be understood together as the mission of the Spirit for the new heaven and earth, when God finally will be “all in all” (1 Corinthians 15:24–28). The Holy Spirit works in the world often in mysterious and unknown ways beyond our imagination (Luke 1:34–35; John 3:8; Acts 2:16–21).

16. Biblical witness attests to a variety of understandings of the role of the Holy Spirit in mission. One perspective of the role of the Holy Spirit in mission emphasizes the Holy Spirit as fully dependent on Christ, the Paraclete and the one who will come as Counsellor and Advocate only after Christ has gone to the Father. The Holy Spirit is seen as the continuing presence of Christ, his agent to fulfil the task of mission. This understanding leads to a missiology focusing on sending out and going forth. Therefore, a pneumatological focus on Christian mission recognises that mission is essentially christologically based and relates the work of the Holy Spirit to the salvation through Jesus Christ.

17. Another perspective emphasizes that the Holy Spirit is the “Spirit of Truth” that leads us to the “whole truth” (John 16:13) and blows wherever he/she wills (John 3:8), thus embracing the whole of the cosmos, therefore proclaiming the Holy Spirit as the source of Christ, and the church as the eschatological coming together (*synaxis*) of the people of God in God's kingdom. The second perspective posits that the faithful go forth in peace (in mission) after they have experienced in their eucharistic gathering the eschatological kingdom of God as a glimpse and foretaste of it. Mission as going forth is thus the outcome, rather than the origin of the church, and is called “liturgy after the liturgy”.³

18. What is clear is that by the Spirit we participate in the mission of love that is at the heart of the life of the Trinity. This results in Christian witness which unceasingly proclaims the salvific power of God through Jesus Christ and constantly affirms God's dynamic involvement, through the Holy Spirit, in the whole created world. All who respond to the outpouring of the love of God are invited to join in with the Spirit in the mission of God.

3 Cf. Ion Bria, *The Liturgy after the Liturgy: Mission and Witness from an Orthodox Perspective*, Geneva, WCC, 1996. The term was originally coined by Archbishop Anastasios Yannoulatos and widely publicized by Ion Bria.

Mission and the Flourishing of Creation

19. Mission is the overflow of the infinite love of the Triune God. God's mission begins with the act of creation. Creation's life and God's life are entwined. The mission of God's Spirit encompasses us all in an ever-giving act of grace. We are therefore called to move beyond a narrowly human-centred approach and to embrace forms of mission which express our reconciled relationship with all created life. We hear the cry of the earth as we listen to the cries of the poor and we know that from its beginning the earth has cried out to God over humanity's injustice (Genesis 4:10).

20. Mission with creation at its heart is already a positive movement in our churches through campaigns for eco-justice and more sustainable lifestyles and the development of spiritualities that are respectful of the earth. However, we have sometimes forgotten that the whole of creation is included in the reconciled unity towards which we are all called (2 Corinthians 5:18-19). We do not believe that the earth is to be discarded and only souls saved; both the earth and our bodies have to be transformed through the Spirit's grace. As the vision of Isaiah and John's revelation testify, heaven and earth will be made new (Isaiah 11:1-9; 25:6-10; 66:22; Revelation 21:1-4).

21. Our participation in mission, our being in creation and our practice of the life of the Spirit need to be woven together for they are mutually transformative. We ought not to seek the one without the others. If we do, we will lapse into an individualistic spirituality that leads us to falsely believe we can belong to God without belonging to our neighbour and we will fall into a spirituality that simply makes us feel good while other parts of creation hurt and yearn.

22. We need a new conversion (*metanoia*) in our mission, which invites a new humility in regard to the mission of God's Spirit. We tend to understand and practise mission as something done by humanity *to* others. Instead, humans can participate in communion *with* all of creation in celebrating the work of the Creator. In many ways creation is in mission to humanity, for instance the natural world has a power that can heal the human heart and body. The wisdom literature affirms creation's praise of its Creator (Psalm 19:1-4; 66:1; 96:11-13; 98:4; 100:1; 150:6). The Creator's joy and wonder in creation is one of the sources of our spirituality (Job 38-39).

23. We want to affirm our spiritual connection with creation, yet the reality is the earth is being polluted and exploited. Consumerism triggers not limitless growth but rather endless exploitation of the earth's resources. Human greed is contributing to global warming and other forms of climate change. If this trend continues and earth is fatally damaged, what can we imagine salvation to be? Humanity cannot be saved alone while the rest of the created world perishes. Eco-justice cannot be separated from salvation, and salvation cannot come without a new humility that respects the needs of all life on earth.

Spiritual Gifts and Discernment

24. The Holy Spirit gives gifts freely and impartially (1 Corinthians 12:8-10; Romans 12:6-8; Ephesians 4:11) which are to be shared for the building up of others (1 Corinthians 12:7; 14:26) and the reconciliation of the whole creation (Romans 8:19-23). One of the gifts of the Spirit is discernment of spirits (1 Corinthians 12:10). We discern the Spirit of God wherever life in its fullness is affirmed and in all its dimensions, including liberation of the oppressed, healing and reconciliation of broken communities and the restoration of the creation. We also discern evil spirits wherever forces of death and destruction of life prevail.

25. The early Christians, like many today, experienced a world of many spirits. The New Testament witnesses to diverse spirits, including evil spirits, "ministering spirits" (i.e. angels, Hebrews 1:14), "principalities" and "powers" (Ephesians 6:12), the beast (Revelation 13:1-7) and other powers – both good and evil. The apostle

Paul also testifies to some spiritual struggle (Ephesians 6:10–18; 2 Corinthians 10:4–6) and the injunction to resist the devil (James 4:7; 1 Peter 5:8). The churches are called to discern the work of the life-giving Spirit sent into the world and to join with the Holy Spirit in bringing about God's reign of justice (Acts 1:6–8). When we have discerned the Holy Spirit's presence, we are called to respond, recognizing that God's Spirit is often subversive, leading us beyond boundaries and surprising us.

26. Our encounter with the Triune God is inward, personal, and communal but also directs us outward in missionary endeavour. The traditional symbols and titles for the Spirit (such as fire, light, dew, fountain, anointing, healing, melting, warming, solace, comfort, strength, rest, washing, shining) show that the Spirit is familiar with our lives and connected with all the aspects of relationship, life and creation with which mission is concerned. We are led by the Spirit into various situations and moments, into meeting points with others, into spaces of encounter and into critical locations of human struggle.

27. The Holy Spirit is the Spirit of wisdom (Isaiah 11:3; Ephesians 1:17) and guides into all truth (John 16:13). The Spirit inspires human cultures and creativity, so it is part of our mission to acknowledge, respect and cooperate with life-giving wisdoms in every culture and context. We regret that mission activity linked with colonization has often denigrated cultures and failed to recognize the wisdom of local people. Local wisdom and culture which is life-affirming is a gift from God's Spirit. We lift up testimonies of peoples whose traditions have been scorned and mocked by theologians and scientists, yet their wisdom offers us the vital and sometimes new orientation that can connect us again with the life of the Spirit in creation, which helps us to consider the ways in which God is revealed in creation.

28. The claim that the Spirit is with us is not for us to make, but for others to recognize in the life that we lead. The apostle Paul expresses this by encouraging the church to bear the fruits of the Spirit which entail love, joy, peace, patience, kindness, generosity, faithfulness, self-control (Galatians 5:23). As we bear these fruits, we hope others will discern the love and power of the Spirit at work.

Transformative Spirituality

29. Authentic Christian witness is not only in *what* we do in mission but *how* we live out our mission. The church in mission can only be sustained by spiritualities deeply rooted in the Trinity's communion of love. Spirituality gives our lives their deepest meaning. It stimulates, motivates and gives dynamism to life's journey. It is energy for life in its fullness and calls for a commitment to resist all forces, powers and systems which deny, destroy and reduce life.

30. Mission spirituality is always transformative. Mission spirituality resists and seeks to transform all life-destroying values and systems wherever these are at work in our economies, our politics, and even our churches. "Our faithfulness to God and God's free gift of life compels us to confront idolatrous assumptions, unjust systems, politics of domination and exploitation in our current world economic order. Economics and economic justice are always matters of faith as they touch the very core of God's will for creation".⁴ Mission spirituality motivates us to serve God's economy of life, not mammon, to share life at God's table rather than satisfy individual greed, to pursue change to a better world while challenging the self-interest of the powerful who desire to maintain the status quo.

⁴ *Alternative Globalization Addressing Peoples and Earth (AGAPE): A Background Document*, Geneva, WCC, 2005, p.13.

31. Jesus has told us, “You cannot serve God and mammon” (Matthew 6:24, KJV). The policy of unlimited growth through the domination of the global free market is an ideology that claims to be without alternative, demanding an endless flow of sacrifices from the poor and from nature. “It makes the false promise that it can save the world through creation of wealth and prosperity, claiming sovereignty over life and demanding total allegiance which amounts to idolatry.”⁵ This is a global system of mammon that protects the unlimited growth of wealth of only the rich and powerful through endless exploitation. This tower of greed is threatening the whole household of God. The reign of God is in direct opposition to the empire of mammon.

32. Transformation can be understood in the light of the Paschal mystery: “If we have died with Christ, we will also live with him; if we endure, we will also reign with him” (2 Timothy 2:11-12). In situations of oppression, discrimination and hurt, the cross of Christ is the power of God for salvation (1 Corinthians 1:18). Even in our time, some have paid with their lives for their Christian witness, reminding us all of the cost of discipleship. The Spirit gives Christians courage to live out their convictions, even in the face of persecution and martyrdom.

33. The cross calls for repentance in light of misuse of power and use of the wrong kind of power in mission and in the church. “Disturbed by the asymmetries and imbalances of power that divide and trouble us in church and world, we are called to repentance, to critical reflection on systems of power, and to accountable use of power structures.”⁶ The Spirit empowers the powerless and challenges the powerful to empty themselves of their privileges for the sake of the disempowered.

34. Experiencing life in the Spirit is to taste life in its fullness. We are called to witness to a movement towards life, celebrating all that the Spirit continues to call into being, walking in solidarity in order to cross the rivers of despair and anxiety (Psalm 23, Isaiah 43:1-5). Mission provokes in us a renewed awareness that the Holy Spirit meets us and challenges us at all levels of life, and brings newness and change to the places and times of our personal and collective journeys.

35. The Holy Spirit is present with us as companion, yet never domesticated or “tame”. Among the surprises of the Spirit are the ways in which God works from locations which appear to be on the margins and through people who appear to be excluded.

SPIRIT OF LIBERATION: MISSION FROM THE MARGINS

36. God’s purpose for the world is not to create another world, but to re-create what God has already created in love and wisdom. Jesus began his ministry by claiming that to be filled by the Spirit is to liberate the oppressed, to open eyes that are blind, and to announce the coming of God’s reign (Luke 4:16-18). He went about fulfilling this mission by opting to be with the marginalized people of his time, not out of paternalistic charity but because their situations testified to the sinfulness of the world, and their yearnings for life pointed to God’s purposes.

37. Jesus Christ relates to and embraces those who are most marginalized in society, in order to confront and transform all that denies life. This includes cultures and systems which generate and sustain massive poverty, discrimination and dehumanization, and that exploit or destroy people and the earth. Mission from the margins calls for an understanding of the complexities of power dynamics, global systems and structures, and

5 *The Accra Confession, Covenanting for Justice: in the Economy and the Earth*, World Alliance of Reformed Churches, 2004, §10.

6 Edinburgh 2010, *Common Call*, 2010, § 4.

local contextual realities. Christian mission has at times been understood and practised in ways which failed to recognize God's alignment with those consistently pushed to the margins. Therefore, mission from the margins invites the church to re-imagine mission as a vocation from God's Spirit who works for a world where the fullness of life is available for all.

Why Margins and Marginalization?

38. Mission from the margins seeks to counteract injustices in life, church, and mission. It seeks to be an alternative missional movement against the perception that mission can only be done by the powerful to the powerless, by the rich to the poor, or by the privileged to the marginalized. Such approaches can contribute to oppression and marginalization. Mission from the margins recognizes that being in the centre means having access to systems that lead to one's rights, freedom and individuality being affirmed and respected; living in the margins means exclusion from justice and dignity. Living on the margins, however, can provide its own lessons. People on the margins have agency, and can often see what, from the centre, is out of view. People on the margins, living in vulnerable positions, often know what exclusionary forces are threatening their survival and can best discern the urgency of their struggles; people in positions of privilege have much to learn from the daily struggles of people living in marginal conditions.

39. Marginalized people have God-given gifts that are under-utilized because of disempowerment, and denial of access to opportunities and/or justice. Through struggles in and for life, marginalized people are reservoirs of the active hope, collective resistance, and perseverance that are needed to remain faithful to the promised reign of God.

40. Because the context of missional activity influences its scope and character, the social location of all engaged in mission work must be taken into account. Missiological reflections need to recognize the different value orientations that shape missional perspectives. The aim of mission is not simply to move people from the margins to centres of power but to confront those who remain the centre by keeping people on the margins. Instead, churches are called to *transform* power structures.

41. The dominant expressions of mission, in the past and today, have often been directed *at* people on the margins of societies. These have generally viewed those on the margins as recipients and not active agents of missionary activity. Mission expressed in this way has too often been complicit with oppressive and life-denying systems. It has generally aligned with the privileges of the centre and largely failed to challenge economic, social, cultural and political systems which have marginalized some peoples. Mission from the centre is motivated by an attitude of paternalism and a superiority complex. Historically, this has equated Christianity with Western culture and resulted in adverse consequences, including the denial of the full personhood of the victims of such marginalization.

42. A major common concern of people from the margins is the failure of societies, cultures, civilizations, nations and even churches to honour the dignity and worth of *all* persons. Injustice is at the roots of the inequalities that give rise to marginalization and oppression. God's desire for justice is inextricably linked to God's nature and sovereignty: "For the Lord your God is God of gods and Lord of lords....who executes justice for the orphan and the widow, and who also loves the strangers, providing them food and clothing" (Deuteronomy 10:17-18). All missional activity must, therefore, safeguard the sacred worth of every human being and of the earth (cf. Isaiah 58).

Mission as Struggle and Resistance

43. The affirmation of God's mission (*missio Dei*) points to the belief in God as One who acts in history and in creation, in concrete realities of time and contexts, who seeks the fullness of life for the whole earth through justice, peace and reconciliation. Participation in God's ongoing work of liberation and reconciliation by the Holy Spirit, therefore, includes discerning and unmasking the demons that exploit and enslave. For example, this involves deconstructing patriarchal ideologies, upholding the right to self-determination for Indigenous peoples, and challenging the social embeddedness of racism and casteism.

44. The church's hope is rooted in the promised fulfilment of the reign of God. It entails the restoration of right relationships between God and humanity and all of creation. Even though this vision speaks to an eschatological reality, it deeply energizes and informs our current participation in God's salvific work in this penultimate period.

45. Participation in God's mission follows the way of Jesus, who came to serve, not to be served (Mark 10:45); who tears down the mighty and powerful and exalts the lowly (Luke 1:46–55); and whose love is characterized by mutuality, reciprocity and interdependence. It, therefore, requires a commitment to struggle and resist the powers that obstruct the fullness of life that God wills for all, and a willingness to work with all people involved in movements and initiatives committed to the causes of justice, dignity and life.

Mission Seeking Justice and Inclusivity

46. The good news of God's reign is about the promise of the actualization of a just and inclusive world. Inclusivity fosters just relationships in the community of humanity and creation, with mutual acknowledgement of persons and creation, and mutual respect and sustenance of each one's sacred worth. It also facilitates each one's full participation in the life of the community. Baptism in Christ implies a lifelong commitment to give an account of this hope by overcoming the barriers in order to find a common identity under the sovereignty of God (Galatians 3:27–28). Therefore, discrimination of all types against any human being is unacceptable in the sight of God.

47. Jesus promises that the last shall be first (Matthew 20:16). To the extent that the church practises radical hospitality to the estranged in society, it demonstrates commitment to embodying the values of the reign of God (Isaiah 58:6). To the extent that it denounces self-centredness as a way of life, it makes space for the reign of God to permeate human existence. To the extent that it renounces violence in its physical, psychological and spiritual manifestations both in personal interactions and in the economic, political, social systems, it testifies to the reign of God at work in the world.

48. In reality, however, mission, money and political power are strategic partners. Although our theological and missiological talk says a lot about the mission of the church being in solidarity with the poor, sometimes in practice it is much more concerned with being in the centres of power, eating with the rich and lobbying for money to maintain ecclesial bureaucracy. This poses particular challenges to reflect on what is the good news for people who are privileged and powerful.

49. The church is called to make present God's holy and life-affirming plan for the world revealed in Jesus Christ. It means rejecting values and practices which lead to the destruction of community. Christians are called to acknowledge the sinful nature of all forms of discrimination and transform unjust structures. This call places certain expectations on the church. It must refuse to harbour oppressive forces within its ranks, acting instead as a counter-cultural community. The biblical mandate to the covenant community in both testaments is characterized by the dictum, "It shall not be so among you" (Matthew 20:26, KJV).

Mission as Healing and Wholeness

50. Actions towards healing and wholeness of life of persons and communities are an important expression of mission. Healing was not only a central feature of Jesus' ministry but also a feature of his call to his followers to continue his work (Matthew 10:1). Healing is also one of the gifts of the Holy Spirit (1 Corinthians 12:9; Acts 3). The Spirit empowers the church for a life-nurturing mission, which includes prayer, pastoral care, and professional health care on the one hand, and prophetic denunciation of the root causes of suffering, transforming structures that dispense injustice and the pursuit of scientific research on the other.

51. Health is more than physical and/or mental well-being, and healing is not primarily medical. This understanding of health coheres with the biblical-theological tradition of the church, which sees a human being as a multidimensional unity, and the body, soul and mind as interrelated and interdependent. It thus affirms the social, political and ecological dimensions of personhood and wholeness. Health, in the sense of wholeness, is a condition related to God's promise for the end of time, as well as a real possibility in the present.⁷ Wholeness is not a static balance of harmony but rather involves living-in-community with God, people and creation. Individualism and injustice are barriers to community building, and therefore to wholeness. Discrimination on grounds of medical conditions or disability – including HIV and AIDS – is contrary to the teaching of Jesus Christ. When all the parts of our individual and corporate lives that have been left out are included, and wherever the neglected or marginalized are brought together in love, such that wholeness is experienced, we may discern signs of God's reign on earth.

52. Societies have tended to see disability or illness as a manifestation of sin or a medical problem to be solved. The medical model has emphasized the correction or cure of what is assumed to be the "deficiency" in the individual. Many who are marginalized, however, do not see themselves as "deficient" or "sick". The Bible recounts many instances where Jesus healed people with various infirmities but, equally importantly, he restored people to their rightful places within the fabric of the community. Healing is more about the restoration of wholeness than about correcting something perceived as defective. To become whole, the parts that have become estranged need to be reclaimed. The fixation on cure is thus a perspective that must be overcome in order to promote the biblical focus. Mission should foster the full participation of people with disabilities and illness in the life of the church and society.

53. Christian medical mission aims at achieving health for all, in the sense that all people around the globe will have access to quality health care. There are many ways in which churches can be, and are, involved in health and healing in a comprehensive sense. They create or support clinics and mission hospitals; they offer counselling services, care groups and health programmes; local churches can create groups to visit sick congregation members. Healing processes could include praying with and for the sick, confession and forgiveness, the laying-on of hands, anointing with oil, and the use of charismatic spiritual gifts (1 Corinthians 12). But it must also be noted that inappropriate forms of Christian worship, including triumphalistic healing services in which the healer is glorified at the expense of God, and where false expectations are raised, can deeply harm people. This is not to deny God's miraculous intervention of healing in some cases.

54. As a community of imperfect people, and as part of a creation groaning in pain and longing for its liberation, the Christian community can be a sign of hope, and an expression of the kingdom of God here on earth (Romans 8:22-24). The Holy Spirit works for justice and healing in many ways and is pleased to indwell the particular community which is called to embody Christ's mission.

⁷ *Healing and Wholeness: The Churches' Role in Health*, Geneva, WCC, 1990, p.6.

SPIRIT OF COMMUNITY: CHURCH ON THE MOVE

God's Mission and the Life of the Church

55. The life of the church arises from the love of the Triune God. "God is love" (1 John 4:8). Mission is a response to God's urging love shown in creation and redemption. "God's love invites us" (*Caritas Christi urget nos*). This communion (*koinonia*) opens our hearts and lives to our brothers and sisters in the same movement of sharing God's love (2 Corinthians 5:18–21). Living in that love of God, the church is called to become good news for all. The Triune God's overflowing sharing of love is the source of all mission and evangelism.

56. God's love, manifest in the Holy Spirit, is an inspirational gift to all humanity "in all times and places"⁸ and for all cultures and situations. The powerful presence of the Holy Spirit, revealed in Jesus Christ, the crucified and risen Lord, initiates us into the fullness of life that is God's gift to each one of us. Through Christ in the Holy Spirit, God indwells the church, revealing God's purposes for the world, and empowering and enabling its members to participate in the realization of those purposes.

57. The church in history has not always existed but, both theologically and empirically, came into being for the sake of mission. It is not possible to separate church and mission in terms of their origin or purpose. To fulfil God's missionary purpose is the church's aim. The relationship between church and mission is very intimate because the same Spirit of Christ who empowers the church in mission is also the life of the church. At the same time as he sent the church into the world, Jesus Christ breathed the Holy Spirit into the church (John 20:19–23). Therefore, the church exists by mission, just as fire exists by burning. If it does not engage in mission, it ceases to be church.

58. Starting with God's mission leads to an ecclesiological approach "from below". In this perspective it is not the church that has a mission but rather the mission that has a church. Mission is not a project of expanding churches but of the church embodying God's salvation in this world. Out of this follows a dynamic understanding of the apostolicity of the church: apostolicity is not only safeguarding the faith of the church through the ages but also participating in the apostolate. Thus the churches mainly and foremost need to be missionary churches.

God's Mission and the Church's Unity

59. Living out our faith in community is an important way of participating in mission. Through baptism, we become sisters and brothers belonging together in Christ (Hebrews 10:25). The church is called to be an inclusive community that welcomes all. Through word and deed and in its very being, the church foretastes and witnesses to the vision of the coming reign of God. The church is the *coming together* of the faithful and their *going forth* in peace.

60. Practically, as well as theologically, mission and unity belong together. In this regard, the integration in 1961 of IMC and WCC was a significant step. This historical experience encourages us to believe that mission and church can come together. This aim, however, is not yet fully accomplished. We have to continue this journey in our century with fresh attempts so that the church becomes truly missionary.

61. The churches realize today that in many respects they are still not adequate embodiments of God's mission. Sometimes, a sense of separation of mission and church still prevails. The lack of full and real unity in mission still harms the authenticity and credibility of the fulfilment of God's mission in this world. Our Lord prayed

8 *Baptism, Eucharist and Ministry*, Faith and Order Paper no.111, 1982, §19.

“that they may all be one...so that the world may believe” (John 17:21). Thus mission and unity are intertwined. Consequently there is the need to open up our reflections on church and unity to an even wider understanding of unity: the unity of humanity and even the cosmic unity of the whole of God’s creation.

62. The highly competitive environment of the free market economy has unfortunately influenced some churches and para-church movements to seek to be “winners” over others. This can even lead to the adoption of aggressive tactics to persuade Christians who already belong to a church to change their denominational allegiance. Seeking numerical growth at all costs is incompatible with the respect for others required of Christian disciples. Jesus became our Christ not through power or money but through his self-emptying (*kenosis*) and death on the cross. This humble understanding of mission does not merely shape our methods, but is the very nature and essence of our faith in Christ. The church is a servant in God’s mission and not the master. The missionary church glorifies God in self-emptying love.

63. The Christian communities in their diversity are called to identify and practise ways of common witness in a spirit of partnership and cooperation, including through mutually respectful and responsible forms of evangelism. Common witness is what the “churches, even while separated, bear together, especially through joint efforts, by manifesting whatever divine gifts of truth and life they already share and experience in common.”⁹

64. The missionary nature of the church also means that there must be a way that churches and para-church structures can be more closely related. The integration of IMC and WCC brought about a new framework for consideration of church unity and mission. While discussions of unity have been very concerned with structural questions, mission agencies can represent flexibility and subsidiarity in mission. While para-church movements can find accountability and direction through ecclesial mooring, para-church structures can help churches not to forget their dynamic apostolic character.

65. The CWME, the direct heir of Edinburgh 1910’s initiatives on cooperation and unity, provides a structure for churches and mission agencies to seek ways of expressing and strengthening unity in mission. Being an integral part of the WCC, the CWME has been able to encounter new understandings of mission and unity from Catholic, Orthodox, Anglican, Protestant, Evangelical, Pentecostal and Indigenous churches from all over the globe. In particular, the context of the WCC has facilitated close working relationships with the Roman Catholic Church. A growing intensity of collaboration with Evangelicals, especially with the Lausanne Movement for World Evangelization and the World Evangelical Alliance, has also abundantly contributed to the enrichment of ecumenical theological reflection on mission in unity. Together we share a common concern that the whole church should witness to the whole gospel in the whole world.¹⁰

66. The Holy Spirit, the Spirit of unity, unites people and churches too, to celebrate unity in diversity both proactively and constructively. The Spirit provides both the dynamic context and the resources needed for people to explore differences in a safe, positive and nurturing environment in order to grow into an inclusive and mutually responsible community.

9 Thomas F. Best, Günther Gassmann eds., *On the Way to Fuller Koinonia: Official Report of the Fifth World Conference on Faith and Order, Santiago de Compostela 1993*, Faith and Order Paper no.166, Geneva, WCC, 1994, p.254.

10 Cf. “The Whole Church Taking the Whole Gospel to the Whole World: Reflections of the Lausanne Theology Working Group,” 2010.

God Empowers the Church in Mission

67. Through Christ in the Holy Spirit, God indwells the church, empowering and energizing its members. Thus mission becomes for Christians an urgent inner compulsion (1 Corinthians 9:16), even a test and criterion for authentic life in Christ, rooted in the profound demands of Christ's love, to invite others to share in the fullness of life Jesus came to bring. Participating in God's mission, therefore, should be natural for all Christians and all churches, not only for particular individuals or specialized groups.¹¹

68. What makes the Christian message of God's abundant love for humanity and all creation credible is our ability to speak with one voice, where possible, and to give common witness and an account of the hope that is in us (1 Peter 3:15). The churches have therefore produced a rich array of common declarations, some of them resulting in uniting or united churches, and of dialogues, seeking to restore the unity of all Christians in one living organism of healing and reconciliation. A rediscovery of the work of the Holy Spirit in healing and reconciliation, which is at the heart of today's mission theology, has significant ecumenical implications.¹²

69. While acknowledging the great importance of "visible" unity among churches, nonetheless unity need not be sought only at the level of organizational structures. From a mission perspective, it is important to discern what helps the cause of God's mission. In other words, unity in mission is the basis for the visible unity of the churches which also has implications for the order of the church. Attempts to achieve unity must be in concert with the biblical call to seek justice. Our call to do justice may sometimes involve breaking false unities that silence and oppress. Genuine unity always entails inclusivity and respect for others.

70. Today's context of large-scale worldwide migration challenges the churches' commitment to unity in very practical ways. We are told: "Do not forget to entertain strangers, for by so doing some people have entertained angels without knowing it." (Hebrews 13:2, NIV). Churches can be a place of refuge for migrant communities; they can also be intentional focal points for inter-cultural engagement.¹³ The churches are called to be one to serve God's mission beyond ethnic and cultural boundaries and ought to create multi-cultural ministry and mission as a concrete expression of common witness in diversity. This may entail advocating justice in regard to migration policies and resistance to xenophobia and racism. Women, children, and undocumented workers are often the most vulnerable among migrants in all contexts. But, women are also often at the cutting edge of new migrant ministries.

71. God's hospitality calls us to move beyond binary notions of culturally dominant groups as hosts, and migrant and minority peoples as guests. Instead, in God's hospitality, God is host and we are all invited by the Spirit to participate with humility and mutuality in God's mission.

Local Congregations: New Initiatives

72. While cherishing the unity of the Spirit in the one Church, it is also important to honour the ways in which each local congregation is led by the Spirit to respond to their own contextual realities. Today's changed world calls for local congregations to take new initiatives. For example, in the secularizing global north, new forms of contextual mission, such as "new monasticism", "emerging church", and "fresh expressions", have re-de-

¹¹ *Mission and Evangelism in Unity*, CWME Study Document, 2000, §13.

¹² Cf. *Mission as Ministry of Reconciliation*, in Jacques Matthey ed., *You Are the Light of the World: Statements on Mission by the World Council of Churches 1980–2005*, Geneva, WCC, 2005, pp.90–162.

¹³ "Report of WCC Consultation on Mission and Ecclesiology of the Migrant Churches, Utrecht, the Netherlands, 16–21 November 2010," *International Review of Mission*, 100.1., 2011, pp.104–107.

fined and re-vitalized churches. Exploring contextual ways of being church can be particularly relevant to young people. Some churches in the global north now meet in pubs, coffee houses, or converted movie theatres. Engaging with church life online is an attractive option for young people thinking in a non-linear, visual, and experiential way.

73. Like the early church in the Book of Acts, local congregations have the privilege of forming a community marked by the presence of the risen Christ. For many people, acceptance or refusal to become members of the church is linked to their positive or negative experience with a local congregation, which can be either a stumbling block or an agent of transformation.¹⁴ Therefore, it is vital that local congregations are constantly renewed and inspired by the Spirit of mission. Local congregations are frontiers and primary agents of mission.

74. Worship and the Sacraments play a crucial role in the formation of transformative spirituality and mission. Reading the Bible contextually is also a primary resource in enabling local congregations to be messengers and witnesses to God's justice and love. Liturgy in the sanctuary only has full integrity when we live out God's mission in our communities in our daily life. Local congregations are therefore impelled to step out of their comfort zones and cross boundaries for the sake of the mission of God.

75. More than ever before, local congregations today can play a key role in emphasizing the crossing of cultural and racial boundaries, and affirming cultural difference as a gift of the Spirit. Rather than being perceived as a problem, migration can be seen as offering new possibilities for churches to re-discover themselves afresh. It inspires opportunities for the creation of intercultural and multicultural churches at local level. All churches can create space for different cultural communities to come together; and embrace exciting opportunities for contextual expressions of intercultural mission in our time.

76. Local congregations can also, as never before, develop global connections. Many inspirational and transformative linkages are being formed between churches that are geographically far apart and located in very different contexts. These offer innovative possibilities but are not without pitfalls. The increasingly popular short-term "mission trips" can help to build partnerships between churches in different parts of the world but in some cases place an intolerable burden on poor local churches, or disregard the existing churches altogether. While there is some danger and caution around such trips, these exposure opportunities in diverse cultural and socio-economic contexts can also lead to long-term change when the traveller returns to their home community. The challenge is to find ways of exercising spiritual gifts which build up the whole church in every part (1 Corinthians 12-14).

77. Advocacy for justice is no longer the sole prerogative of national assemblies and central offices but a form of witness which calls for the engagement of local churches. For example, the WCC Decade to Overcome Violence (2001-2011) concluded with a plea in the International Ecumenical Peace Convocation that: "Churches must help in identifying the everyday choices that can abuse and promote human rights, gender justice, climate justice, unity and peace".¹⁵ Their grounding in everyday life gives local churches both legitimacy and motivation in the struggle for justice and peace.

78. The church in every geo-political and socio-economic context is called to service (*diakonia*) – to live out the faith and hope of the community of God's people, witnessing to what God has done in Jesus Christ. Through service the church participates in God's mission, following the way of its Servant Lord. The church is called to be a diaconal community manifesting the power of service over the power of domination, enabling and nurtur-

14 Christopher Duraisingh ed., *Called to One Hope: The Gospel in Diverse Cultures*, Geneva, WCC, 1998, p.54.

15 *Glory to God and Peace on Earth: The Message of the International Ecumenical Peace Convocation*, WCC, Kingston, Jamaica, 17-25 May 2011, p.2.

ing possibilities for life, and witnessing to God's transforming grace through acts of service that hold forth the promise of God's reign.¹⁶

79. As the church discovers more deeply its identity as a missionary community, its outward-looking character finds expression in evangelism.

SPIRIT OF PENTECOST: GOOD NEWS FOR ALL

The Call to Evangelize

80. Witness (*martyria*) takes concrete form in evangelism – the communication of the whole gospel to the whole of humanity in the whole world.¹⁷ Its goal is the salvation of the world and the glory of the Triune God. Evangelism is mission activity which makes explicit and unambiguous the centrality of the incarnation, suffering and resurrection of Jesus Christ without setting limits to the saving grace of God. It seeks to share this good news with all who have not yet heard it and invites them to an experience of life in Christ.

81. "Evangelism is the outflow of hearts that are filled with the love of God for those who do not yet know him."¹⁸ At Pentecost, the disciples could not but declare the mighty works of God (Acts 2:4; 4:20). Evangelism, while not excluding the different dimensions of mission, focuses on explicit and intentional articulation of the gospel, including "the invitation to personal conversion to a new life in Christ and to discipleship".¹⁹ While the Holy Spirit calls some to be evangelists (Ephesians 4:11), we all are called to give an account of the hope that is in us (1 Peter 3:15). Not only individuals but also the whole church together is called to evangelize (Mark 16:15; 1 Peter 2:9).

82. Today's world is marked by excessive assertion of religious identities and persuasions that seem to break and brutalize in the name of God rather than heal and nurture communities. In such a context, it is important to recognize that proselytism is not a legitimate way of practising evangelism.²⁰ The Holy Spirit chooses to work in partnership with peoples' preaching and demonstration of the good news (cf. Romans 10:14–15; 2 Corinthians 4:2–6), but it is only God's Spirit who creates new life and brings about rebirth (John 3:5–8; 1 Thessalonians 1:4–6). We acknowledge that evangelism at times has been distorted and lost its credibility because some Christians have forced "conversions" by violent means or the abuse of power. In some contexts, however, accusations of forceful conversions are motivated by the desire of dominant groups to keep the marginalized living with oppressed identities and in dehumanizing conditions.

83. Evangelism is sharing one's faith and conviction with other people, inviting them to discipleship, whether or not they adhere to other religious traditions. Such sharing is to take place with both confidence and humility, and as an expression of our professed love for our world. If we claim to love God and to love our fellow human beings but fail to share the good news with them urgently and consistently, we deceive ourselves as to

16 "Diakonia in the Twenty First Century: Theological Perspectives," WCC Conference on Theology of *Diakonia* in the 21st Century, Colombo, Sri Lanka, 2–6 June 2012, p.2.

17 *Minutes and Reports of the Fourth Meeting of the Central Committee*, WCC, Rolle, Switzerland, 1951, p.66.

18 The Lausanne Movement, *The Cape Town Commitment*, 2010, Part I, 7(b).

19 Cf. Congregation for the Doctrine of the Faith, *Doctrinal Note on Some Aspects of Evangelization*, No.12, 2007, pp. 489-504.

20 *Towards Common Witness: A Call to Adopt Responsible Relationships in Mission and to Renounce Proselytism*, WCC Central Committee, 1997.

the integrity of our love for either God or people. There is no greater gift we can offer to our fellow human beings than to share and or introduce them to the love, grace and mercy of God in Christ.

84. Evangelism leads to repentance, faith and baptism. Hearing the truth in the face of sin and evil demands a response – positive or negative (John 4:28–29 cf. Mark 10:22). It provokes conversion, involving a change of attitudes, priorities and goals. It results in salvation of the lost, healing of the sick and the liberation of the oppressed and the whole creation.

85. “Evangelism”, while not excluding the different dimensions of mission, focuses on explicit and intentional articulation of the gospel, including “the invitation to personal conversion to a new life in Christ and to discipleship”.²¹ In different churches, there are differing understandings of how the Spirit calls us to evangelize in our contexts. For some, evangelism is primarily about leading people to personal conversion through Jesus Christ; for others, evangelism is about being in solidarity and offering Christian witness through presence with oppressed peoples; others again look on evangelism as one component of God’s mission. Different Christian traditions denote aspects of mission and evangelism in different ways; however, we can still affirm that the Spirit calls us all towards an understanding of evangelism which is grounded in the life of the local church where worship (*leiturgia*) is inextricably linked to witness (*martyria*), service (*diakonia*) and fellowship (*koinonia*).

Evangelism in Christ’s Way

86. Evangelism is sharing the good news both in word and action. Evangelizing through verbal proclamation or preaching of the gospel (*kerygma*) is profoundly biblical. However, if our words are not consistent with our actions, our evangelism is inauthentic. The combination of verbal declaration and visible action bears witness to God’s revelation in Jesus Christ and of his purposes. Evangelism is closely related to unity: The love for one another is a demonstration of the gospel we proclaim (John 13:34–35) while disunity is an embarrassment to the gospel (1 Corinthians 1).

87. There are historical and contemporary examples of faithful, humble service by Christians, working in their own local contexts, with whom the Spirit has partnered to bring about fullness of life. Also, many Christians who lived and worked as missionaries far away from their own cultural contexts did so with humility, mutuality, and respect; God’s Spirit also stirred in those communities to bring about transformation.

88. Regrettably, sometimes evangelism has been practised in ways which betray rather than incarnate the gospel. Whenever this occurs repentance is in order. Mission in Christ’s way involves affirming the dignity and rights of others. We are called to serve others as Christ did (cf. Mark 10:45; Matthew 25:45), without exploitation or any form of allurements.²² In such individualized contexts, it may be possible to confuse evangelism with buying and selling a “product”, where we decide what aspects Christian life we want to take on. Instead, the Spirit rejects the idea that Jesus’ good news for all can be consumed under capitalist terms, and the Spirit calls us to conversion and transformation at a personal level, which leads us to the proclamation of the fullness of life for all.

89. Authentic evangelism is grounded in humility and respect for all, and flourishes in the context of dialogue. It promotes the message of the gospel, of healing and reconciliation, in word and deed. “There is no

21 It is important to note that not all churches understand evangelism as expressed in the above. The Roman Catholic Church refers to “evangelization” as the *missio ad gentes* [mission to the peoples] directed to those who do not know Christ. In a wider sense, it is used to describe ordinary pastoral work, while the phrase “new evangelization” designates pastoral outreach to those who no longer practise the Christian faith. Cf. *Doctrinal Note on Some Aspects of Evangelization*.

22 World Council of Churches, Pontifical Council for Interreligious Dialogue, World Evangelical Alliance, *Christian Witness in a Multi-Religious World: Recommendations for Conduct*, 2011.

evangelism without solidarity; there is no Christian solidarity that does not involve sharing the message of God's coming reign."²³ Evangelism, therefore, inspires the building of inter-personal and community relationships. Such authentic relationships are often best nourished in local faith communities, and based on local cultural contexts. Christian witness is as much by our presence as by our words. In situations where the public testimony to one's faith is not possible without risking one's life, simply living the gospel may be a powerful alternative.

90. Aware of tensions between people and communities of different religious convictions and varied interpretations of Christian witness, authentic evangelism must always be guided by life-affirming values, as stated in the joint statement on "Christian Witness in a Multi-Religious World: Recommendations for Conduct.":

- a. Rejection of all forms of violence, discrimination and repression by religious and secular authority, including the abuse of power – psychological or social.
- b. Affirming the freedom of religion to practise and profess faith without any fear of reprisal and or intimidation. Mutual respect and solidarity which promote justice, peace and the common good of all.
- c. Respect for all people and human cultures, while also discerning the elements in our own cultures, such as patriarchy, racism, casteism etc., that need to be challenged by the gospel.
- d. Renunciation of false witness and listening in order to understand in mutual respect.
- e. Ensuring freedom for ongoing discernment by persons and communities as part of decision-making.
- f. Building relationships with believers of other faiths or no faith to facilitate deeper mutual understanding, reconciliation and cooperation for the common good.²⁴

91. We live in a world strongly influenced by individualism, secularism and materialism, and other ideologies that challenge the values of the kingdom of God. Although the gospel is ultimately good news for all, it is bad news for the forces which promote falsehood, injustice and oppression. To that extent, evangelism is also a prophetic vocation which involves speaking truth to power in hope and in love (Acts 26:25; Colossians 1:5; Ephesians 4:15). The gospel is liberative and transformative. Its proclamation must involve transformation of societies with a view to creating just and inclusive communities.

92. Standing against evil or injustice and being prophetic can sometimes be met with suppression and violence, and thus consequently lead to suffering, persecution, and even death. Authentic evangelism involves being vulnerable, following the example of Christ by carrying the cross and emptying oneself (Philippians 2:5–11). Just as the blood of the martyrs was the seed of the church under Roman persecution, today the pursuit of justice and righteousness makes a powerful witness to Christ. Jesus linked such self-denial with the call to follow him and with eternal salvation (Mark 8:34–38).

Evangelism, Interfaith Dialogue and Christian Presence

93. In the plurality and complexity of today's world, we encounter people of many different faiths, ideologies and convictions. We believe that the Spirit of Life brings joy and fullness of life. God's Spirit, therefore, can be

²³ *The San Antonio Report*, p.26; *Mission and Evangelism: An Ecumenical Affirmation*, §34; *Called to One Hope*, p.38.

²⁴ *Christian Witness in a Multi-Religious World: Recommendations for Conduct*, 2011.

found in all cultures that affirm life. The Holy Spirit works in mysterious ways, and we do not fully understand the workings of the Spirit in other faith traditions. We acknowledge that there is inherent value and wisdom in diverse life-giving spiritualities. Therefore, authentic mission makes the “other” a partner in, not an “object” of mission.

94. Dialogue is a way of affirming our common life and goals in terms of the affirmation of life and the integrity of creation. Dialogue at the religious level is possible only if we begin with the expectation of meeting God who has preceded us and has been present with people within their own contexts.²⁵ God is there before we come (Acts 17) and our task is not to bring God along, but to witness to the God who is already there. Dialogue provides for an honest encounter where each party brings to the table all that they are in an open, patient and respectful manner.

95. Evangelism and dialogue are distinct but interrelated. Although Christians hope and pray that all people may come to living knowledge of the Triune God, evangelism is not the purpose of dialogue. However, since dialogue is also “a mutual encounter of commitments”, sharing the good news of Jesus Christ has a legitimate place in it. Furthermore, authentic evangelism takes place in the context of the dialogue of life and action, and in “the spirit of dialogue”: “an attitude of respect and friendship”.²⁶ Evangelism entails not only proclamation of our deepest convictions, but also listening to others, and being challenged and enriched by others (Acts 10).

96. Particularly important is dialogue between people of different faiths, not only in multi-religious contexts but equally where there is a large majority of a particular faith. It is necessary to protect rights of minority groups and religious freedom and to enable all to contribute to the common good. Religious freedom should be upheld because it flows from the dignity of the human person, grounded in the creation of all human beings in the image and likeness of God (Genesis 1:26). Followers of all religions and beliefs have equal rights and responsibilities.²⁷

Evangelism and Cultures

97. The gospel takes root in different contexts through engagement with specific cultural, political and religious realities. Respect for people and their cultural and symbolic life-worlds are necessary if the gospel is to take root in those different realities. In this way it must begin with engagement and dialogue with the wider context in order to discern how Christ is already present and where God’s Spirit is already at work.

98. The connection of evangelism with colonial powers in the history of mission has led to the presupposition that Western forms of Christianity are the standards by which other’s adherence to the gospel should be judged. Evangelism by those who enjoy economic power or cultural hegemony risks distorting the gospel. Therefore, they must seek the partnership of the poor, the dispossessed and minorities, and be shaped by their theological resources and visions.

99. The enforcement of uniformity discredits the uniqueness of each individual created in the image and likeness of God. Whereas Babel attempted to enforce uniformity, the preaching of the disciples on the day of Pentecost resulted in a unity in which personal particularities and community identities were not lost but respected – they heard the good news in their own languages.

25 Cf. *Baar Statement: Theological Perspectives on Plurality*, WCC, 1990.

26 PCID, *Dialogue and Proclamation*, 1991, §9.

27 *Christian Witness in a Multi-Religious World: Recommendations for Conduct*, 2011.

100. Jesus calls us out of the narrow concerns of *our* own kingdom, *our* own liberation and *our* own independence (Acts 1:6) by unveiling to us a larger vision and empowering us by the Holy Spirit to go “to the ends of the earth” as witnesses in each context of time and space to God’s justice, freedom and peace. Our calling is to point all to Jesus, rather than to ourselves or our institutions, looking out for the interests of others rather than our own (cf. Philippians 2:3–4). We cannot capture the complexities of the scriptures, through one dominant cultural perspective. A plurality of cultures is a gift of the Spirit to deepen our understanding of our faith and one another. As such, intercultural communities of faith, where diverse cultural communities worship together, is one way in which cultures can engage one another authentically, and where culture can enrich gospel. At the same time, the gospel critiques notions of cultural superiority. Therefore, “the gospel, to be fruitful, needs to be both true to itself and incarnated or rooted in the culture of a people...We need constantly to seek the insight of the Holy Spirit in helping us to better discern where the gospel challenges, endorses or transforms a particular culture”²⁸ for the sake of life.

FEAST OF LIFE: CONCLUDING AFFIRMATIONS

101. We are the servants of the Triune God, who has given us the mission of proclaiming the good news to all humanity and creation, especially the oppressed and the suffering people who are longing for fullness of life. Mission – as a common witness to Christ – is an invitation to the “feast in the kingdom of God” (Luke 14:15). The mission of the church is to prepare the banquet and to invite all people to the feast of life. The feast is a celebration of creation and fruitfulness overflowing from the love of God, the source of life in abundance. It is a sign of the liberation and reconciliation of the whole creation which is the goal of mission. With a renewed appreciation of the mission of God’s Spirit, we offer the following affirmations in response to the question posed at the beginning of this document.

102. **We affirm that the purpose of God’s mission is fullness of life (John 10:10) and this is the criterion for discernment in mission.** Therefore, we are called to discern the Spirit of God wherever there is life in its fullness, particularly in terms of the liberation of the oppressed peoples, the healing and reconciliation of broken communities and the restoration of the whole creation. We are challenged to appreciate the life-affirming spirits present in different cultures and to be in solidarity with all those who are involved in the mission of affirming and preserving life. We also discern and confront evil spirits wherever forces of death and negation of life are experienced.

103. **We affirm that mission begins with God’s act of creation and continues in re-creation, by the enlivening power of the Holy Spirit.** The Holy Spirit, poured out in tongues of fire at Pentecost, fills our hearts and makes us into Christ’s church. The Spirit which was in Christ Jesus inspires us to a self-emptying and cross-bearing life-style and accompanies God’s people as we seek to bear witness to the love of God in word and deed. The Spirit of truth leads into all truth and empowers us to defy the demonic powers and speak the truth in love. As a redeemed community we share with others the waters of life and look for the Spirit of unity to heal, reconcile and renew the whole creation.

104. **We affirm that spirituality is the source of energy for mission and that mission in the Spirit is transformative.** Thus we seek a re-orienting of our perspective between mission, spirituality and creation. Mission spirituality that flows from liturgy and worship reconnects us with one another and with the wider creation. We understand that our participation in mission, our existence in creation and our practice of the life of the

²⁸ *Called to One Hope*, pp.21-22; 24.

Spirit are woven together for they are mutually transformative. Mission that begins with creation invites us to celebrate life in all its dimensions as God's gift.

105. We affirm that the mission of God's Spirit is to renew the whole creation. "The earth is the Lord's and everything in it" (Psalm 24:1, NIV). The God of life protects, loves and cares for nature. Humanity is not the master of the earth but is responsible to care for the integrity of creation. Excessive greed and unlimited consumption which lead to continuous destruction of nature must end. God's love does not proclaim a human salvation separate from the renewal of the whole creation. We are called to participate in God's mission beyond our human-centred goals. God's mission is to all life and we have to both acknowledge it and serve it in new ways of mission. We pray for repentance and forgiveness, but we also call for action now. Mission has creation at its heart.

106. We affirm that today mission movements are emerging from the global South and East which are multi-directional and many faceted. The shifting centre of gravity of Christianity to the global South and East challenges us to explore missiological expressions that are rooted in these contexts, cultures and spiritualities. We need to develop further mutuality and partnership and affirm interdependence within mission and the ecumenical movement. Our mission practice should show solidarity with suffering peoples and harmony with nature. Evangelism is done in self-emptying humility, with respect towards others and in dialogue with people of different cultures and faiths. It should, in this landscape, also involve confronting structures and cultures of oppression and dehumanization that are in contradiction to the values of God's reign.

107. We affirm that marginalized people are agents of mission and exercise a prophetic role which emphasizes that fullness of life is for all. The marginalized in society are the main partners in God's mission. Marginalized, oppressed and suffering people have a special gift to distinguish what news is good for them and what news is bad for their endangered life. In order to commit ourselves to God's life-giving mission, we have to listen to the voices from the margins to hear what is life-affirming and what is life-destroying. We must turn our direction of mission to the actions that the marginalized are taking. Justice, solidarity and inclusivity are key expressions of mission from the margins.

108. We affirm that the economy of God is based on values of love and justice for all and that transformative mission resists idolatry in the free-market economy. Economic globalization has effectively supplanted the God of life with mammon, the god of free-market capitalism that claims the power to save the world through the accumulation of undue wealth and prosperity. Mission in this context needs to be counter-cultural, offering alternatives to such idolatrous visions because mission belongs to the God of life, justice and peace and not to this false god who brings misery and suffering to people and nature. Mission, then, is to denounce the economy of greed and to participate in and practise the divine economy of love, sharing and justice.

109. We affirm that the gospel of Jesus Christ is good news in all ages and places and should be proclaimed in the Spirit of love and humility. We affirm the centrality of the incarnation, the cross and the resurrection in our message and also in the way we do evangelism. Therefore, evangelism is pointing always to Jesus and the kingdom of God rather than to institutions, and it belongs to the very being of the church. The prophetic voice of the church should not be silent in times that demand this voice be heard. The church is called to renew its methods of evangelism to communicate the good news with persuasion, inspiration and conviction.

110. We affirm that dialogue and cooperation for life are integral to mission and evangelism. Authentic evangelism is done with respect to freedom of religion and belief, for all human beings, as images of God. Proselytism by violent means, economic incentive or abuse of power is contrary to the message of the gospel. In doing evangelism it is important to build relations of respect and trust between people of different faiths. We value each and every human culture and recognize that the gospel is not possessed by any group but is for every people. We understand that our task is not to bring God along but to witness to the God who is already

there (Acts 17:23-28). Joining in with the Spirit we are enabled to cross cultural and religious barriers to work together towards Life.

111. We affirm that God moves and empowers the church in mission. The church as the people of God, the body of Christ, and the temple of the Holy Spirit is dynamic and changing as it continues the mission of God. This leads to a variety of forms of common witness, reflecting the diversity of world Christianity. Thus the churches need to be on the move, journeying together in mission, continuing in the mission of the apostles. Practically, this means that church and mission should be united, and different ecclesial and missional bodies need to work together for the sake of Life.

112. The Triune God invites the whole creation to the Feast of Life, through Jesus Christ who came “that they may have life, and may have it in all its fullness” (John 10:10, REB), through the Holy Spirit who affirms the vision of the reign of God, “Behold, I create new heavens and a new earth!” (Isaiah 65:17, KJV). We commit ourselves together in humility and hope to the mission of God, who recreates all and reconciles all. And we pray, “God of Life, lead us into justice and peace!”

TILLSAMMANS FÖR LIVET: MISSION OCH EVANGELISATION I EN VÄRLD I FÖRÄNDRING

Ett nytt dokument från Kyrkornas världsråd om mission och evangelisation

Kommissionen för Mission och evangelisation (Commission on World Mission and Evangelism, CWME) har sedan Kyrkornas världsråds (KV) generalförsamling i Porto Alegre 2006 arbetat med att ta fram ett nytt ekumeniskt missionsdokument, det som du håller i din hand. Missionsdokumentet presenterades vid KV:s tionde generalförsamling 2013 i Busan, Korea, efter att enhälligt ha antagits av KV:s centralkommitté på Kreta, Grekland, 5 september 2012. Sedan Internationella missionsrådet (IMR) integrerades med KV i New Delhi 1961 har det endast funnits ett officiellt policydokument om mission och evangelisation som antogs av KV:s centralkommitté 1982, Mission och evangelisation: Ett ekumeniskt dokument.

Syftet med det ekumeniska arbete som nu gjorts är att söka förhållningssätt, riktlinjer och en vision för en förnyad förståelse och praxis för mission och evangelisation i ett föränderligt landskap. Dokumentet vänder sig till en läsekrets som är vidare än KV:s medlemskyrkor och dess anknutna missionsorganisationer, så att vi tillsammans kan engagera oss för liv i överflöd för alla, ledda av livets Gud!

INNEHÅLL

Tillsammans för livet: Introduktion av temat

Missionens Ande: Livets andetag

Andens mission

Mission och den blomstrande skapelsen

Andliga gåvor och urskiljning

Förvandlande spiritualitet

Befrielsens Ande: Mission från marginalerna

Varför marginaler och marginalisering?

Mission som kamp och motstånd

Mission som söker rättvisa och inklusivitet

Mission som helande och helhet

Gemenskapens Ande: Kyrka i rörelse

Guds mission och kyrkans liv

Guds mission och kyrkans enhet

Gud stärker kyrkan i mission

Lokala församlingar: nya initiativ

Pingstens Ande: Goda nyheter för alla

Kallelsen att evangelisera

TILLSAMMANS FÖR LIVET: INTRODUKTION AV TEMAT

1. Vi tror på den treenige Guden: skaparen, frälsaren och upprätthållaren av allt liv. Gud skapade *oikoumene* till sin avbild och verkar ständigt i världen för att bejaka och skydda livet. Vi tror på Jesus Kristus: världens liv och Guds kärlek inkarnerad för världen (Joh 3:16). Att bekräfta livet i all dess fullhet är Jesu Kristi främsta angelägenhet och uppdrag (Joh 10:10). Vi tror på Gud, den heliga Anden: livgivaren, som upprätthåller, ger kraft och förnyar hela skapelsen (1 Mos 2:7, Joh 3:8). Att förneka livet är att avvisa livets Gud. Gud bjuder oss att delta i den treenige Gudens livgivande mission och ger oss kraft att vittna om visionen om liv i överflöd för alla i en ny himmel och en ny jord. Hur och var urskiljer vi Guds livgivande arbete som gör oss redo att delta i Guds mission idag?

2. Mission utgår från den treenige Gudens hjärta och den kärlek som förenar den heliga treenigheten flödar över hela mänskligheten och skapelsen. Den missionerande Guden som sände Sonen till världen kallar hela Guds folk (Joh 20:21) och utrustar det med kraft att vara en hoppets gemenskap. Kyrkans uppdrag är att lovsjunga livet och att med den heliga Andens kraft stå emot och förvandla alla destruktiva krafter som hotar livet. Hur viktigt är det inte att "[t]a emot helig ande" (Joh 20:22) för att bli levande vittnen om det kommande gudsriket! Hur kan vi idag, utifrån en förnyad förståelse av Andens mission, återupptäcka Guds mission i en värld av förändring och mångfald?

3. Livet i den heliga Anden är missionsuppdragets innersta väsen, kärnan i varför vi gör det vi gör och hur vi lever våra liv. Spiritualitet ger den djupaste meningen åt våra liv och motiverar våra handlingar. Den är en helig gåva från Skaparen, kraften att bejaka och vårda livet. Denna missionens spiritualitet har en förvandlande dynamik som genom människors andliga engagemang kan förändra världen med Guds nåd. Hur kan vi återerövra mission i form av en omvandlande spiritualitet som bejakar livet?

4. Gud sände inte Sonen för att frälsa enbart mänskligheten eller bara ge oss en del av frälsningen. Evangeliet innebär goda nyheter för varje del av skapelsen och för varje nyans av våra liv och samhällen. Det är därför nödvändigt att känna igen Guds mission i en kosmisk mening och att bejaka allt liv. Hela *oikoumene* är förenat i Guds livsväv. Det finns uppenbara hot mot vår planets framtid. Vilka konsekvenser får detta för vårt deltagande i Guds mission?

5. Den kristna missionens historia har präglats av föreställningar om geografisk expansion från ett kristet centrum till de "onådda områdena", till jordens yttersta gräns. Idag möter vi ett kyrkligt landskap som är radikalt förändrat. Det beskrivs som global kristendom, där majoriteten kristna antingen bor eller har sitt ursprung i det globala syd eller öst.¹ Migrationen har blivit ett globalt, komplext rörelsemönster som omvandlar det kristna landskapet. Framväxten av starka pentekostala och karismatiska rörelser från olika lokala centra är ett av de mest anmärkningsvärda kännetecknen på kristenheten globalt idag. Vilka insikter för missionens och evangelisationens teologi, dagordning och praxis ger denna förskjutning av kristenhetens tyngdpunkt?

1 Jfr Todd M. Johnson och Kenneth R. Ross (red), *Atlas of Global Christianity*, Edinburgh, Edinburgh University Press, 2009.

6. Mission har uppfattats som en rörelse från centrum till periferi, från de privilegierade till dem av samhället marginaliserade. Nu gör de som lever i marginalerna anspråk på att ha en nyckelroll som förvaltare av missionsuppdraget och bekräftar att mission innebär förändring. Denna omkastning av rollerna när det gäller att förstå vad mission innebär har stark grund i Bibeln eftersom Gud utvalde det dåraktiga, de fattiga och maktlösa (1 Kor 1:18–31) till att främja Guds mission för rättvisa och fred så att livet kan blomstra. Om det är ett skifte i förståelsen av mission från "mission till marginalerna" till "mission från marginalerna", vilket är då det speciella bidrag som de som lever i marginalerna har att ge? Och varför är deras erfarenheter och visioner avgörande för att tänka nytt kring mission och evangelisation idag?

7. Vi lever i en värld där kärleken till mammon hotar evangeliets trovärdighet. Marknadsideologin sprider budskapet att den globala marknaden kommer att rädda världen genom obegränsad tillväxt. Denna myt är ett hot inte bara mot det ekonomiska livet utan även mot människors andliga liv, och inte bara mot mänskligheten utan även mot hela skapelsen. Hur kan vi förkunna de goda nyheterna och gudsrikets värderingar på den globala marknaden? Hur kan vi besegra marknadsandan? Vilka missionella handlingar kan kyrkan utföra mitt i de ekonomiska och ekologiska orättvisor och kriser som råder i världen?

8. Alla kristna kyrkor och församlingar är kallade att vara levande budbärare av evangeliet om Jesus Kristus, de goda nyheterna om frälsning. Evangelisation är att tillitsfullt men ödmjukt dela vår tro och övertygelse med andra människor. Detta är en gåva till andra som visar på Guds kärlek, nåd och barmhärtighet i Kristus. Det är den oundvikliga frukten av genuin tro. Därför måste kyrkan i varje generation förnya sitt engagemang för evangelisation som en väsentlig del av hur vi förmedlar Guds kärlek till världen. Hur kan vi förkunna Guds kärlek och rättvisa till en generation som lever i en individualiserad, sekulariserad och materialistisk värld?

9. Kyrkan lever i mångreligiösa och mångkulturella sammanhang och den nya informationsteknologin leder till att människor runtom i världen får en större medvetenhet om varandras identiteter och strävan. Lokalt och globalt är kristna engagerade tillsammans med människor från andra religioner och kulturer i att bygga upp samhällen präglade av kärlek, fred och rättvisa. Mångfald är en utmaning för kyrkorna och ett genuint engagemang för interreligiös dialog och interkulturell kommunikation är därför nödvändigt. Vilka är de ekumeniska ståndpunkterna kring att gemensamt vittna om och praktisera en livgivande mission i en värld med många religioner och kulturer?

10. Kyrkan är Guds gåva till världen för dess förvandling på väg mot Guds rike. Kyrkans uppdrag är att ge nytt liv och berätta om Guds kärleksfulla närvaro i vår värld. Vi måste delta i Guds mission i enhet, övervinna splittringarna och spänningarna som finns ibland oss, så att världen kan tro och alla bli ett (Joh 17:21). Kyrkan, gemenskapen av Kristi efterföljare, måste bli en inkluderande gemenskap som finns till för helande och försoning för världen. Hur kan kyrkan förnya sig själv, bli missionell och arbeta tillsammans för livet i dess fullhet?

11. Detta dokument, som växt fram genom arbetet inom CWME, lyfter fram några centrala utvecklingslinjer i förståelsen av den heliga Andens mission inom den treenige Gudens mission (*missio Dei*). Detta samlas under fyra huvudrubriker:

- Missionens Ande: Livets andetag
- Befrielsens Ande: Mission från marginalerna
- Gemenskapens Ande: Kyrka i rörelse
- Pingstens Ande: Goda nyheter för alla

Reflektion kring dessa perspektiv gör det möjligt för oss att omfamna dynamik, rättvisa, mångfald och förvandling som viktiga begrepp för mission i dagens föränderliga landskap. Som svar på de frågor som ställts ovan avslutar vi med tio bekräftande teser för mission och evangelisation idag.

MISSIONENS ANDE: LIVETS ANDETAG

Andens mission

12. Guds ande – *ru'ach* – svepte fram över vattnet i begynnelsen (1 Mos 1:2), livets källa och mänsklighetens andetag (1 Mos 2:7). I den hebreiska bibeln ledde Anden Guds folk – inspirerade till vishet (Ords 8), gav kraft att profetera (Jes 61:1), gjöt liv i döda ben (Hes 37), framkallade drömmar (Joel 2) och gav förnyelse som en ära till Herren i templet (2 Krön 7:1).

13. Samma Guds ande, som "svepte fram över vattnet" i skapelsen, sänkte sig över Maria (Luk 1:35) och frambringade Jesus. Det var den heliga Anden som gav Jesus kraft i dopet (Mark 1:10) och utrustade honom för hans uppdrag (Luk 4:14, 18). Jesus Kristus dog på korset uppfylld av Guds ande. Han överlämnade sin ande (Joh 19:30). I döden uppväcktes han ur gravens kyla som den förstfödde från de döda till liv av den heliga Anden (Rom 8:11).

14. Efter sin uppståndelse visade sig Jesus Kristus för sina lärjungar och gav dem missionsuppdraget: "Som Fadern har sändt mig sänder jag er" (Joh 20:21-22). Genom den heliga Andens gåva, "kraft från höjden", formades de till en ny gemenskap som vittnar om hoppet i Kristus (Luk 24:49, Apg 1:8). I enhetens anda levde den tidiga kyrkan tillsammans och delade hennes ägodelar mellan hennes medlemmar (Apg 2:44-45).

15. Andens ekonomi som gäller hela skapelsen och det unika i Andens återlösande verk måste förstås tillsammans som Andens mission för en ny himmel och en ny jord där Gud slutligen kommer att bli "allt, överallt" (1 Kor 15:24-28). Den heliga Anden verkar ofta i världen på mystika och okända sätt bortom vår föreställningsförmåga (Luk 1:34-35, Joh 3:8, Apg 2:16-21).

16. Bibliska exempel visar på en rad olika sätt att förstå den heliga Andens roll i mission. Ett perspektiv på den heliga Andens roll i mission framhäver den heliga Anden som helt beroende av Kristus. Anden är parakleten, den som kommer som vägledare och försvarare först efter att Kristus gått till Fadern. Den heliga Anden ses som Kristi fortsatta närvaro, förmedlaren som ska fullfölja missionsuppdraget. Denna förståelse leder till en missionsteologi som fokuserar på sändningen och vägen framåt.

17. Ett annat perspektiv betonar att den heliga Anden är "sanningens ande" som leder oss till "hela sanningen" (Joh 16:13) och som blåser vart han/hon vill (Joh 3:8) och på så sätt omfattar hela kosmos. Därför proklamerar den heliga Anden som Kristi källa och kyrkan som det eskatologiska återsamlandet (*synaxis*) av Guds folk i Guds rike. Det andra perspektivet lägger fast att de troende går vidare i fred (i mission) sedan de fått en glimt och försmak av det eskatologiska gudsriket i nattvardens gemenskap. Mission i betydelsen att gå vidare är resultatet av, snarare än upprinnelsen till, kyrkan och det benämns "liturgin efter liturgin".²

18. Vad som står klart är att vi genom Anden deltar i kärlekens mission som är hjärtat i treenighetens liv. Detta resulterar i kristna vittnesbörd som oavbrutet förkunnar Guds frälsande kraft genom Jesus Kristus och som ständigt bekräftar Guds aktiva engagemang genom den heliga Anden i hela den skapade världen. Alla som bejakar Guds utgivande kärlek inbjuds att delta tillsammans med Anden i Guds mission.

2 Jfr Ion Bria, *The Liturgy after the Liturgy: Mission and Witness from an Orthodox Perspective*, Geneva, WCC, 1996. Uttrycket myntades först av ärkebiskop Anastasios Yannoulatos och spreds genom Ion Brias publicering.

Mission och den blomstrande skapelsen

19. Mission är överflödet av den oändliga kärleken i treenigheten. Guds mission börjar med skapelsen. Skapelsens liv är sammanflätat med Guds liv. Guds Andes mission omfattar oss alla i en oändlig nådesakt. Vi är därför kallade att röra oss bortom ett snävt människocentrerat synsätt för att istället omfamna mission som ger uttryck för vår försonade relation med allt skapat liv. Vi hör jorden ropa när vi lyssnar till ropen från de fattiga och vi vet att från dess början har jorden ropat till Gud över mänsklighetens orättvisa (1 Mos 4:10).

20. Det finns redan en positiv rörelse i våra kyrkor för mission som sätter skapelsen i centrum genom kampanjer för ekologisk rättvisa, en mer uthållig livsstil och utvecklandet av en andlighet med respekt för jorden. Men ibland har vi glömt att hela skapelsen ingår i den försonade enhet till vilken vi alla är kallade (2 Kor 5:18-19). Vi tror inte att jorden går under och att endast själen räddas. Både jorden och våra kroppar behöver förvandlas genom Andens nåd. Jesaja och Johannes uppenbarelse vittnar om detta: En ny himmel och en ny jord (Jes 11:1-9, 25:6-10, 66:22, Upp 21:1-4).

21. Vårt deltagande i mission, vårt liv som delar i skapelsen och vår praktik av Andens liv måste vävas samman eftersom de ömsesidigt förvandlar varandra. Vi borde inte söka det ena utan de andra. Gör vi detta förfaller vi till en individualistisk andlighet som falskeligen leder oss till att tro att vi kan tillhöra Gud utan att tillhöra vår nästa. I så fall hemfaller vi åt en andlighet som gör att vi mår bra medan andra delar av skapelsen lider och trängtar.

22. Vi behöver en ny omvändelse (*metanoia*) i vårt missionsuppdrag, en omvändelse som öppnar för en ny ödmjukhet vad gäller Guds Andes mission. Vi tenderar att förstå och praktisera mission som något som görs av medmänsklighet *för* andra. Istället kan människor delta i gemenskap *med* alla i skapelsen i lovsången till Skaparens verk. På många sätt missionerar skapelsen för mänskligheten. Naturen har till exempel en kraft som kan hela det mänskliga hjärtat och kroppen. Vishetslitteraturen bekräftar skapelsens lov till Skaparen (Ps 19:1-4, 66:1, 96:11-13, 98:4, 100:1, 150:6). Skaparens glädje och förundran inför skapelsen är en av källorna till vår spiritualitet (Job 38-39).

23. Vi vill bekräfta vår andliga förbindelse med skapelsen, men verkligheten är att jorden förorenas och exploateras. Konsumism utlöser inte gränslös tillväxt utan leder snarare till ett obegränsat utnyttjande av jordens resurser. Mänsklig girighet bidrar till den globala uppvärmningen och andra former av klimatförändringar. Om denna trend fortsätter och jorden på ett ödesdigert sätt skadas, vad är då vår föreställning om frälsning? Mänskligheten kan inte ensam räddas medan resten av den skapade världen går under. Ekologisk rättvisa kan inte skiljas från frälsning, och frälsning kan inte komma utan en ny ödmjukhet som respekterar behoven hos allt liv på jorden.

Andliga gåvor och urskiljning

24. Den heliga Anden ger gåvor fritt och utan åtskillnad (1 Kor 12:8-10, Rom 12:6-8, Ef 4:11). De ska delas för att bygga upp andra (1 Kor 12:7, 14:26) och för att återupprätta hela skapelsen (Rom 8:19-23). En av Andens gåvor är förmågan att skilja mellan olika andar (1 Kor 12:10). Vi urskiljer Guds ande varhelst livet bekräftas i sin fullhet och i alla dess dimensioner, inklusive frihet för de förtryckta, helande och försoning av söndrade gemenskaper och återupprättande av skapelsen. Vi urskiljer också onda andar varhelst död och livsförstörande krafter härskar.

25. De första kristna upplevde, liksom många idag, en värld med många andar. Nya testamentet vittnar om olika andar, inklusive onda andar, andar "sända att tjäna" (det vill säga änglar, Heb 1:14), härskare och makter (Ef 6:12), odjuret (Upp 13:1-7) och andra makter – både goda och onda. Aposteln Paulus vittnar också om en andlig

kamp (Ef 6:10–18, 2 Kor 10:4–6) och apostlarna Jakob och Petrus uppmanar oss att stå emot djävulen (Jak 4:7, 1 Pet 5:8). Kyrkorna är kallade att känna igen den livgivande Andens verk i världen och att tillsammans med den heliga Anden arbeta för Guds rättvisa välde (Apg 1:6–8). När vi känner igen den heliga Andens närvaro är vi kallade att svara och inse att Guds ande ofta är omvälvande. Detta leder oss bortom gränser och överraskar oss.

26. Vårt möte med den treenige Guden är ett inre möte, ett personligt möte och ett gemensamt möte, men leder oss också utåt i vår strävan för mission. De traditionella symbolerna för och benämningarna på Anden (såsom eld, ljus, dagg, fontän, smörjelse, helande, smältande, värmande, tröst, stöd, styrka, vila, renande, lysande) visar att Anden känner våra liv, och hänger samman med alla aspekter av relationer, liv och skapelse som också berör mission. Anden leder oss till olika situationer och tillfällen, till träffpunkter med andra, till utrymmen för möten och till avgörande lägen i människors kamp.

27. Den heliga Anden är vishetens ande (Jes 11:2, Ef 1:17) och vägleder in i hela sanningen (Joh 16:13). Anden inspirerar mänsklig kultur och kreativitet, vilket betyder att det ingår i vår mission att erkänna, respektera och arbeta tillsammans med den livgivande visdom som finns i varje kultur och kontext. Vi beklagar att den missionsverksamhet som varit kopplad till kolonisationen ofta har nedvärderat kulturer och misslyckats med att erkänna den visdom som funnits hos lokalbefolkningar. Lokal visdom och kultur som är livsbejakande är en gåva av Guds ande. Vi lyfter fram vittnesbörd från folk vilkas traditioner har föraktats och hånats av teologer och vetenskapsmän, trots att deras visdom erbjuder oss en vital och ibland ny riktning som på nytt sätter oss i förbindelse med Andens liv i skapelsen. Detta hjälper oss att reflektera över de sätt på vilka Gud uppenbaras i skapelsen.

28. Det är inte vår sak att påstå att Anden är med oss, men andra kan erfara detta i våra liv. Aposteln Paulus uttrycker detta genom att uppmanar kyrkan till att bära Andens frukter, vilket innebär kärlek, glädje, frid, tålmod, vänlighet, godhet, trofasthet, självbehärskning (Gal 5:22–23). När vi bär dessa frukter hoppas vi att andra ska känna igen den kärlek och kraft som Andens verk för med sig.

Förvandlande spiritualitet

29. Genuint kristet vittnesbörd är inte bara vad vi gör i mission utan *hur* vi lever vårt uppdrag. Den missionerande kyrkan kan endast upprätthållas genom den spiritualitet som är djupt rotad i treenighetens kärleksfulla gemenskap. Spiritualiteten ger våra liv dess djupaste mening. Den ger stimulans, motivation och en dynamik till resan genom livet. Den är energi för livet i dess fullhet och kallar oss till engagerat motstånd mot alla krafter, makter och system som förnekar, förstör och förminskar livet.

30. Missionens spiritualitet är alltid förvandling. Den bjuder motstånd och försöker omvandla alla värderingar och system som förstör livet oavsett var de är närvarande – i våra ekonomier, vår politik eller till och med i våra kyrkor. "Vår trohet till Gud och det liv vi fått som gåva av Gud tvingar oss att konfrontera avgudaliknande föreställningar, orättvisa system, politik som förtrycker och exploaterar i vår nuvarande ekonomiska världsordning. Ekonomi och ekonomisk rättvisa är alltid en fråga om tro eftersom de rör vid själva kärnan i Guds vilja med skapelsen."³ Missionens spiritualitet motiverar oss att tjäna Guds livsuppehållande ekonomi, inte mammons, att dela livet vid Guds bord snarare än att tillfredsställa individuell girighet, att driva på förändring för en bättre värld genom att utmana de mäktigas egenintressen som bara vill upprätthålla status quo.

³ *Alternative Globalization Addressing Peoples and Earth (AGAPE): A Background Document*, Geneva, WCC, 2005, s 13.

31. Jesus har sagt till oss: "Ni kan inte tjäna både Gud och mammon" (Matt 6:24). Tanken om obegränsad tillväxt genom den fria globala marknadens dominans är en ideologi som hävdar att det inte finns något alternativ, och som kräver en oändlig mängd uppoffringar av de fattiga och av naturen. "Det ger det falska löftet om att kunna rädda världen genom att skapa rikedom och välstånd, samtidigt som det kräver en total lojalitet som gränsar till avgudadyrkan."⁴ Detta är mammons globala system som skyddar en obegränsad tillväxt av rikedom enbart för de rika och mäktiga genom ändlös exploatering. Detta girighetens torn hotar hela Guds skapelse. Guds rike står i direkt motsats till mammons imperium.

32. Förvandling kan förstås i ljuset av påskens mysterium: "Ty har vi dött med honom skall vi också leva med honom; härdar vi ut skall vi också härskas med honom" (2 Tim 2:11-12). I tider av förtryck, diskriminering och oförrätter är Kristi kors en Guds kraft till frälsning (1 Kor 1:18). Även i vår tid har människor betalat med sina liv för sitt kristna vittnesbörd, vilket ger oss alla en påminnelse om lärjungaskapets pris. Anden ger kristna modet att leva ut sin övertygelse även i tider av förföljelse och martyrskap.

33. Korset kallar till ånger mot bakgrund av maktmissbruk och ett felaktigt utövande av makt i missionen och i kyrkan. "Oroade av den maktens asymmetri och obalans som splittrar och bekymrar oss i kyrkan och världen, kallas vi till omvändelse, till kritisk reflektion kring maktstrukturer och till ett ansvarsfullt sätt att använda makt."⁵ Anden ger makt till de maktlösa och utmanar de mäktiga att avsäga sig sina privilegier till förmån för de maktlösa.

34. Att uppleva livet i Anden är att smaka på livet i dess fullhet. Vi är kallade att vittna om en rörelse för livet och att fira allt som Anden ständigt kallar till liv och att vandra i solidaritet för att korsa förtvivlans och ångestens floder (Ps 23, Jes 43:1-5). Mission skapar en förnyad medvetenhet i oss om att den heliga Anden möter och utmanar oss på alla nivåer i livet, förnyar och förändrar tider och platser för våra personliga och gemensamma resor.

35. Den heliga Anden är närvarande hos oss som en medvandrare, men aldrig på ett uddlöst eller beskedligt sätt. Till det som överraskar med Andens verk hör de sätt på vilka Gud verkar från platser som tycks vara i marginalerna och genom människor som ser ut att vara utestängda.

BEFRIELSENS ANDE: MISSION FRÅN MARGINALERNA

36. Guds avsikt med världen är inte att skapa en annan värld utan att återskapa vad Gud redan har skapat i kärlek och vishet. Jesus inledde sin verksamhet med att hävda: Att vara fylld av Anden innebär att ge de förtryckta frihet, ge blinda syn och förkunna Guds rikes ankomst (Luk 4:16-18). Han uppfyllde själv detta genom att välja att vara med sin tids marginaliserade människor, inte som uttryck för paternalistisk välgörenhet, utan för att deras situationer vittnade om syndfullheten i världen, och deras längtan efter liv pekade på Guds avsikter.

37. Jesus Kristus relaterar till och omfamnar de mest marginaliserade i samhället, för att konfrontera och förvandla allt det som förnekar livet. Detta inbegriper kulturer och system som genererar och upprätthåller omfattande fattigdom, diskriminering och avhumanisering, och som utnyttjar eller förstör människor och jorden. Mission från marginalerna kräver en förståelse för det komplexa i maktförhållanden, globala system och strukturer och lokala kontextuella förhållanden. Kristen mission har ibland tolkats och utövats på sätt som missat

⁴ *The Accra Confession, Covenanting for Justice: in the Economy and the Earth*, World Alliance of Reformed Churches, 2004, §10.

⁵ Edinburgh 2010, *Common Call*, 2010, §4.

att erkänna Guds ställningstagande för dem som alltid tvingats till marginalerna. Därför inbjuder mission från marginalerna kyrkan att åter betrakta mission som en kallelse från Guds ande som verkar för en värld där livet i sin fullhet är tillgängligt för alla.

Varför marginaler och marginalisering?

38. Mission från marginalerna strävar efter att motverka orättvisor i livet, kyrkan och missionen. Den syftar till att vara en alternativ missionerande rörelse som går emot föreställningen om att mission endast kan utföras av dem med makt till dem utan, av de rika till de fattiga eller av de privilegierade till de marginaliserade. Sådana förhållningssätt kan bidra till förtryck och marginalisering. Mission från marginalerna ger insikten om att ett liv i centrum innebär tillgång till system som garanterar och respekterar ens rättigheter, frihet och individualitet. Att leva i marginalerna innebär att bli exkluderad från rättvisa och värdighet, men ger samtidigt egna lärdomar. Människor i marginalerna äger förmåga att agera och kan ofta se vad som är utom synhåll från centrum. Människor i marginalerna, som lever i utsatthet, vet ofta vilka de uteslående krafterna är som hotar deras överlevnad. De kan bäst avgöra hur brådskande deras kamp är. Privilegierade människor har mycket att lära av den dagliga kamp som människor som lever i marginaliserade situationer utkämpar.

39. Marginaliserade människor har gudagivna gåvor som är underutnyttjade på grund av deras maktlöshet och att de förnekas möjligheter och/eller rättvisa. Genom kampen i och för liv, är marginaliserade människor bärare av det aktiva hoppet, det kollektiva motståndet och den uthållighet som behövs för att förbli trogen löftet om Guds rike.

40. Eftersom de sammanhang i vilka missionen verkar, påverkar dess räckvidd och karaktär, måste hänsyn tas till den sociala positionen hos alla som är engagerade i mission. Missionsteologisk reflektion måste erkänna de värderingar som formar missionsperspektiven. Syftet med mission är inte bara att föra människor från marginalerna till maktens centrum utan att konfrontera dem som fortsätter att vara centrum genom att hålla kvar människor i marginalerna. Istället är kyrkorna kallade att *förändra* maktstrukturer.

41. De förhärskande uttrycken för mission, historiskt och idag, har ofta riktat in sig på människor i samhällets marginaler. Dessa uttryck har i allmänhet sett dem på marginalerna som mottagare och inte som aktiva aktörer i missionsaktiviteterna. Mission uttryckt på detta sätt har alltför ofta kommit att bli del av förtryckande och livsförnekande system. Detta har i allmänhet gått hand i hand med de privilegier som hör till centrum och har till stor del misslyckats med att utmana de ekonomiska, sociala, kulturella och politiska system som har marginaliserat vissa folk. Mission från centrum motiveras utifrån en paternalistisk attityd och ett överlägsenhetskomplex. Historiskt har detta likställt kristendom med den västerländska kulturen vilket lett till negativa konsekvenser, inbegripet att offren för en sådan marginalisering har förnekats sin fulla mänsklighet.

42. En viktig gemensam angelägenhet för människor från marginalerna är att samhällen, kulturer, civilisationer, nationer och till och med kyrkor misslyckats med att uppskatta och erkänna *alla* människors värdighet och värde. Orättvisa är roten till den ojämlikhet som ger upphov till marginalisering och förtryck. Guds längtan efter rättvisa hör oupplösligt samman med Guds natur och överhöghet: "Ty, Herren, er Gud, är gudarnas Gud och herrarnas Herre ... som ger den faderlöse och änkan deras rätt och som älskar invandraren och ger honom mat och kläder" (5 Mos 10:17-18). All missionsverksamhet måste därför värna det heliga värdet av varje människa och av jorden (jfr Jes 58).

Mission som kamp och motstånd

43. Bejakandet av Guds mission (*missio Dei*) pekar mot tron på Gud som den som handlar i historien och i skapelsen, i konkreta situationer i tid och rum, som strävar efter livets fullhet för hela jorden genom rättvisa, fred och försoning. Att delta i Guds pågående arbete för befrielse och försoning genom den heliga Anden innebär därmed att identifiera och avslöja de demoner som exploaterar och förslavar. Exempelvis handlar det om att dekonstruera patriarkala ideologier, försvara ursprungsbefolkningars rätt till självbestämmande och att utmana den sociala förankringen för rasism och kastsystem.

44. Kyrkans hopp har sin förankring i löftet om Guds rikes fullbordan. Detta leder till ett återställande av relationen mellan Gud och mänskligheten och hela skapelsen. Även om denna vision talar till en eskatologisk verklighet ger den oss energi på djupet och visar oss hur vi idag deltar i Guds frälsande verk i denna yttersta tid.

45. Deltagandet i Guds mission följer Jesu väg, han som kom inte för att bli tjänad utan för att tjäna (Mark 10:45), han som störtar härskare från deras troner och upphöjer de ringa (Luk 1:46–55), och vars kärlek kännetecknas av ömsesidighet och inbördes beroende av varandra. Detta fordrar därför ett åtagande som innebär att bekämpa och stå emot de krafter som hindrar livet i dess fullhet för alla i enlighet med Guds vilja, och en vilja att arbeta med alla dem som är engagerade i rörelser och initiativ för rättvisa, värdighet och liv.

Mission som söker rättvisa och inklusivitet

46. De goda nyheterna om Guds rike handlar om löftet att en värld som är rättvis och inklusiv kommer att förverkligas. En inklusiv hållning främjar rättvisa relationer i mänskliga gemenskaper och i skapelsen, genom ömsesidigt erkännande av människor och skapelsen samt ömsesidig respekt som ger näring åt vars och ens heliga värde. Inklusivitet underlättar också för var och en att delta fullt ut i samhällslivet. Dopet i Kristus innebär ett livslångt åtagande att redogöra för detta hopp genom att övervinna svårigheter för att hitta en gemensam identitet under Guds överhöghet (Gal 3:27–28). Därför är all sorts diskriminering av människor oacceptabel i Guds ögon.

47. Jesus lovar att de sista skall bli de första (Matt 20:16). När kyrkan visar stor gästfrihet mot dem som utesluts ur samhällsgemenskapen, visar den på ett åtagande som förverkligar Guds rikes inneboende värden (Jes 58:6). När kyrkan fördömer ett egoistiskt levnadssätt ger detta utrymme för Guds rike att genomsyra människors tillvaro. När kyrkan avstår från våld i dess fysiska, psykologiska och andliga former, både i samspelet människor emellan på ett personligt plan och i ekonomiska, politiska och sociala system, vittnar kyrkan om Guds rikes verk i världen.

48. Men i själva verket är mission, pengar och politisk makt strategiska partner. Även om vår teologiska och missiologiska retorik talar mycket om att kyrkans mission är att vara i solidaritet med de fattiga, är kyrkan ibland i praktiken mer upptagen med att vara i maktens centrum, att äta med de rika och att lobba för resurser som upprätthåller den kyrkliga byråkratin. Detta för med sig särskilda utmaningar att reflektera över vad de goda nyheterna är för de privilegierade och starka.

49. Kyrkan är kallad att berätta om Guds heliga och livsbejakande plan för världen, uppenbarad i Jesus Kristus. Det innebär att säga nej till värderingar och en praktik som förstör gemenskapen. Kristna är kallade att uppmärksamma den syndiga natur som finns i alla former av diskriminering och att förändra orättfärdiga strukturer. Denna kallelse ställer vissa förväntningar på kyrkan. Den måste vägra hårbärgera förtryckande krafter inom sina egna led och istället agera som en motkultur. Den bibliska grunden till förbundsgemenskapen i båda testamentena karakteriseras av det som Jesus sa: "Men så är det inte hos er" (Matt 20:26).

Mission som helande och helhet

50. Åtgärder som leder till helande och helhet i livet för både människor och samhällen är ett viktigt uttryck för mission. Helande var inte bara ett centralt kännetecken i Jesu verksamhet utan också en viktig del av hans kallelse till sina efterföljare att fortsätta hans arbete (Matt 10:1). Helande är också en av den heliga Andens gåvor (1 Kor 12:9, Apg 3). Anden utrustar kyrkan för en livgivande mission som å ena sidan innebär bön, pastoral omsorg och professionell hälsovård och å andra sidan profetiskt fördömande av lidandets verkliga orsaker, att förvandla strukturer som skapar orättvisa samt strävan efter vetenskaplig forskning.

51. Hälsa är mer än fysiskt och/eller mentalt välbefinnande, och helande är inte primärt medicinskt. Denna förståelse av hälsa överensstämmer med kyrkans bibliskt teologiska tradition, som ser människan som en flerdimensionell varelse, och att kropp, själ och ande hör ihop och är beroende av varandra. Den bekräftar därmed de sociala, politiska och ekologiska dimensionerna av att vara människa och att vara en helhet. Hälsa, i betydelsen helhet, är ett villkor som är kopplat till Guds löfte för den yttersta tiden, och även en verklig möjlighet i det som pågår just nu.⁶ Helhet är inte en statisk harmonisk balans utan innebär snarare att leva i gemenskap med Gud, medmänniskorna och skapelsen. Individualism och orättvisa hindrar uppbyggnaden av gemenskaper och motverkar därför helhet. Diskriminering på grund av medicinska skäl eller funktionshinder – inklusive hiv och aids – står i motsats till Jesu Kristi undervisning. När alla delar av våra enskilda och gemensamma liv som lämnats utanför istället inkluderas och varhelst de försummade eller de marginaliserade förenas i kärlek så att helheten erfars, kan vi upptäcka tecken på Guds rike på jorden.

52. Samhällen har haft en benägenhet att uppfatta funktionshinder eller sjukdom som ett uttryck för synd eller som ett medicinskt problem som behöver åtgärdas. Den medicinska modellen har betonat det som kan korrigeras eller botas i vad som uppfattats som en "brist" hos individen. Många som är marginaliserade ser sig dock inte som "bristfälliga" eller "sjuka". Bibeln räknar upp många tillfällen då Jesus botade människor med olika krämpor, men lika viktigt är att han återinsatte människor på deras rättmätiga plats i samhällsväven. Helande handlar mer om att återställa helheten än om att korrigera det som anses vara en brist. För att bli hel måste de delar som förskjutits bli återförda. Fixeringen vid att bota sjukdomar är ett perspektiv som måste övervinnas för att främja det bibliska perspektivet. Mission ska arbeta för att människor med funktionshinder och sjukdomar ska kunna delta fullt ut i kyrkans och samhällets liv.

53. Det medicinska missionuppdraget syftar till att uppnå hälsa för alla. Alla människor runtom i världen ska ha tillgång till kvalitativt god hälsovård. Kyrkor kan vara, och är, inblandade i hälsoarbete och helande på ett allsidigt sätt. De startar eller stöder vårdcentraler och missionssjukhus. De erbjuder rådgivning, stödgrupper och hälsoprogram. Lokala kyrkor startar besöksgrupper som besöker sjuka församlingsmedlemmar. Helande kan innefatta bön med och för sjuka, bekännelse och förlåtelse, handpåläggning, smörjelse med olja och användningen av karismatiska andliga gåvor (1 Kor 12). Samtidigt måste det påpekas att olämpliga former av kristet andaktsliv, vilket inkluderar helandegudstjänster som utförs i en triumfalistisk anda där helbrägdagöraren upphöjs på bekostnad av Gud och som väcker falska förhoppningar, kan skada människor djupt. Detta innebär inte att förneka Guds mirakulösa ingripande som lett till helande i somliga fall.

54. Som en gemenskap av ofullkomliga människor och som en del av skapelsen som ropar och längtar efter befrielse, kan den kristna gemenskapen vara ett hoppets tecken och ett uttryck för Guds rike här på jorden (Rom 8:22–24). Den heliga Anden verkar för rättvisa och helande på många sätt och tar med glädje sin boning i den gemenskap som är kallad att förkroppsliga Kristi mission.

⁶ *Healing and Wholeness: The Churches' Role in Health*, Geneva, WCC, 1990, s 6.

GEMENSKAPENS ANDE: KYRKA I RÖRELSE

Guds mission och kyrkans liv

55. Kyrkans liv uppstår ur den treenige Gudens kärlek. "Gud är kärlek" (1 Joh 4:8). Mission är ett svar på Guds uppfordrande kärlek vilken visar sig i skapelsen och frälsningen. "Guds kärlek manar oss" (*Caritas Christi urget nos*). Denna gemenskap (*koinonia*) öppnar våra hjärtan och liv för våra bröder och systrar samtidigt som vi delar Guds kärlek (2 Kor 5:18–21). Genom livet i Guds kärlek är kyrkan kallad att bli goda nyheter för alla. Den treenige Gudens överflödande kärlek är källan till all mission och evangelisation.

56. Guds kärlek, manifesterad i den heliga Anden, är en inspirerande gåva till hela mänskligheten "i alla tider och på alla orter"⁷⁷ och för alla kulturer och förhållanden. Den heliga Andens kraftfulla närvaro, uppenbarad i Jesus Kristus, den korsfäste och uppståndne Herren, leder oss in i livets fullhet som är Guds gåva till var och en av oss. Genom Kristus i den heliga Anden, tar Gud sin boning i kyrkan, uppenbarar sitt syfte med världen och bemyndigar och möjliggör för dess medlemmar att delta i förverkligandet av dessa syften.

57. Kyrkan har inte alltid funnits, men såväl teologiskt som empiriskt, kom kyrkan till för missionens sak. Det är inte möjligt att skilja kyrka och mission vad gäller ursprung eller syfte. Kyrkans mål är att uppfylla syftet med Guds mission. Relationen mellan kyrka och mission är väldigt nära eftersom samma Kristi ande, som utrustar kyrkan för mission, också är kyrkans liv. När Jesus Kristus sände kyrkan i världen andades han samtidigt helig ande in i kyrkan (Joh 20:19–23). Därför finns kyrkan till genom mission liksom elden finns till genom att brinna. Om hon inte engagerar sig i mission upphör hon att vara kyrka.

58. Att utgå från Guds mission leder till ett ecklesiologiskt närmande "underifrån". I detta perspektiv är det inte kyrkan som har en mission utan missionen som har en kyrka. Mission är inte ett projekt för kyrkoexpansion utan för kyrkans förkroppsligande av Guds frälsning i denna värld. Detta leder till en dynamisk förståelse av kyrkans apostolicitet, vilket innebär att det inte enbart är kyrkans tro genom tiderna som ska skyddas, utan också att delta i den apostoliska sändningen. Således måste kyrkorna först och främst vara missionerande kyrkor.

Guds mission och kyrkans enhet

59. Att leva vår tro i gemenskap är ett viktigt sätt att delta i mission. Genom dopet blir vi systrar och bröder som hör samman i Kristus (Hebr 10:25). Kyrkan är kallad att vara en inkluderande gemenskap som välkomnar alla. Genom ord och handling och i sitt väsen är kyrkan en försmak av, och ett vittnesbörd om, visionen om Guds kommande rike. Kyrkan är de trognas *komma tillsammans* och deras *gå vidare* i fred.

60. Praktiskt såväl som teologiskt hör mission och enhet ihop. I det avseendet var integrationen av IMR och KV 1961 ett viktigt steg. Denna historiska erfarenhet uppmuntrar oss att tro att mission och kyrka kan höra samman. Detta mål är dock ännu inte helt uppfyllt. Vi måste fortsätta den här resan i vårt århundrade och göra nya försök så att kyrkan blir sant missionerande.

61. Idag inser kyrkorna att de i många avseenden fortfarande inte tillräckligt förkroppsligar Guds mission. Ibland råder fortfarande en känsla av att man skiljer mellan mission och kyrka. Bristen på fullständig och verklig enhet i mission skadar fortfarande äktheten och trovärdigheten i uppfyllandet av Guds mission i denna värld.

⁷⁷ *Baptism, Eucharist and Ministry*, Faith and Order Paper no. 111, 1982, §19. Svensk version: Kjell Ove Nilsson (red), *Dop, nattvard, ämbete: den officiella texten från Faith and Order – den så kallade Lima-texten 1982 – jämte introduktion och inofficiella ekumeniska kommentarer*, Nordiska ekumeniska inst., Sigtuna, 1983.

Vår Herre bad "att de alla skall bli ett ... Då skall världen tro..." (Joh 17:21). Mission och enhet är således sammanflätade. Följaktligen finns det ett behov av att vidga våra reflektioner om kyrka och enhet för en ännu större förståelse av enhet: mänsklighetens enhet och till och med den kosmiska enheten i hela Guds skapelse.

62. Den fria marknadsekonomin starka konkurrenstänkande har dessvärre påverkat vissa kyrkor och parakyrkliga rörelser till att försöka "vinna" över andra. Detta kan till och med leda till aggressiva metoder som syftar till att övertala kristna som redan tillhör en kyrka att ändra sin konfessionella tillhörighet. Att till varje pris söka tillväxt i antal medlemmar är oförenligt med den respekt för andra som krävs av Kristi lärjungar. Jesus blev vår Kristus inte genom makt eller pengar utan genom sitt självutgivande (*kenosis*) och sin död på korset. Denna ödmjuka förståelse av uppdraget formar inte bara våra metoder, utan kännetecknar och är själva kärnan i vår tro på Kristus. Kyrkan är en tjänare i Guds mission, inte dess herre. Den missionerande kyrkan förhållar Gud i självutgivande kärlek.

63. De kristna församlingarna är i sin mångfald kallade att identifiera och praktisera former för gemensamt vittnesbörd. Detta ska göras i en anda av partnerskap och samarbete bland annat genom ömsesidigt respektfulla och ansvarsfulla former för evangelisation. Gemensamt vittnesbörd är vad "kyrkorna, till och med när de är åtskilda, bär tillsammans, särskilt genom gemensamma ansträngningar, och genom att manifesteras alla de gudomliga gåvor av sanning och liv som de redan delar och har gemensam erfarenhet av".⁸

64. Kyrkans missionerande karaktär innebär också att det måste finnas ett sätt för kyrkor och parakyrkliga strukturer att relatera närmare till varandra. Integrationen av IMR och KV ledde till en ny struktur för överbägganden om kyrkans enhet och mission. Medan diskussioner om enhet har uppehållit sig mycket vid strukturella frågor, kan missionsorganisationer stå för flexibilitet och stöd i mission. Medan parakyrkliga rörelser kan hitta ett ansvarigt sätt och en riktning genom att knyta an till en kyrklig förankring, kan parakyrkliga strukturer hjälpa kyrkor att inte glömma bort sin dynamiska och apostoliska karaktär.

65. CWME, som är den direkta efterföljaren till Edinburghkonferensens initiativ för samarbete och enhet 1910, förser kyrkor och missionsorganisationer med en struktur inom vilken de kan söka vägar för att uttrycka och stärka enheten i mission. Genom att vara en integrerad del av KV har CWME kunnat möta nya sätt att förstå mission och enhet från kyrkor i hela världen: katolska, ortodoxa, anglikanska, protestantiska, evangelikala, pentekostala och nya inhemska kyrkor. I synnerhet har det sammanhang i vilket KV arbetar möjliggjort ett närmare samarbete med den Romersk-katolska kyrkan. Ett växande samarbete med de evangelikala, särskilt med Lausannerörelsen och Evangeliska världsalliansen, har också påtagligt berikat den ekumenisk teologiska reflektionen kring mission och enhet. Tillsammans delar vi en gemensam angelägenhet att hela kyrkan ska vittna om hela evangeliet i hela världen.⁹

66. Den heliga Anden, enhetens Ande, förenar människor och även kyrkor, för att fira enheten i mångfalden, både proaktivt och konstruktivt. Anden ger både det dynamiska sammanhan och de resurser som krävs för att människor ska kunna utforska skillnader i en säker, positiv och vårdande miljö, som leder till framväxten av en inkluderande och ömsesidigt ansvarig gemenskap.

8 Thomas F. Best och Günther Gassmann (red), *On the Way to Fuller Koinonia: Official Report of the Fifth World Conference on Faith and Order, Santiago de Compostela 1993*, Faith and Order Paper no. 166, Geneva, WCC, 1994, s 254.

9 Jfr "The Whole Church Taking the Whole Gospel to the Whole World: Reflections of the Lausanne Theology Working Group," 2010.

Gud stärker kyrkan i mission

67. Gud tar sin boning i kyrkan och ger kraft och energi till dess medlemmar genom Kristus i den heliga Anden. Därför blir mission ett brådskande inre tvång för kristna (1 Kor 9:16), till och med ett test och ett kriterium på äkta liv i Kristus, rotat i de djupgående krav Kristi kärlek ställer, att inbjuda andra att dela livets fullhet som Jesus kom för att ge. Att delta i Guds mission bör därför vara naturligt för alla kristna och alla kyrkor, inte bara för enskilda individer eller specialiserade grupper.¹⁰

68. Det kristna budskapet om Guds överflödande kärlek till mänskligheten och hela skapelsen blir trovärdigt genom vår förmåga att tala med en röst där det är möjligt, att ge ett gemensamt vittnesbörd och att redogöra för det hopp som finns i oss (1 Pet 3:15). Kyrkorna har därför presenterat ett stort utbud av gemensamma uttalanden. Några av dem har resulterat i samgående eller förenade kyrkor, och i dialoger för att försöka återupprätta enheten mellan alla kristna i en levande organism av helande och försoning. En återupptäckt av den heliga Andens arbete för helande och försoning, som är själva hjärtat i dagens missionsteologi, har betydande ekumeniska konsekvenser.¹¹

69. Samtidigt som vi erkänner den stora vikten av "synlig" enhet mellan kyrkor, behöver den inte enbart sökas på en strukturell organisationsnivå. Ur ett missionsperspektiv är det viktigt att urskilja vad som främjar Guds mission. Med andra ord utgör enheten i mission grunden för kyrkornas synliga enhet vilket får konsekvenser för kyrkans ordning. Försöken att uppnå enhet måste vara i samklang med den bibliska kallelsen att söka rättvisa. Vår kallelse att skapa rättvisa kan ibland innebära att bryta ner falsk enhet som tystar och förtrycker. Äkta enhet innebär alltid en inklusiv hållning och respekt för andra.

70. Dagens sammanhang av storskalig och global migration utmanar kyrkornas engagemang för enhet på mycket praktiska sätt. Vi får veta: "Kom ihåg att visa gästfrihet, ty det har hänt att de som gjort det har haft änglar till gäster utan att veta om det." (Heb 13:2). Kyrkor kan vara en tillflyktsort för migrantgrupper. De kan också vara medvetna kontaktpunkter för interkulturellt engagemang.¹² Kyrkorna är kallade att vara ett för att kunna tjäna Guds mission bortom etniska och kulturella gränser och borde skapa ett mångkulturellt missionsarbete som ett konkret uttryck för gemensamt vittnesbörd i mångfald. Detta kan innebära att förespråka rättvisa i fråga om migrationspolitik och motstånd mot främlingsfientlighet och rasism. Kvinnor, barn och papperslösa arbetare är ofta de mest sårbara bland migranter i alla sammanhang. Men kvinnor är också ofta i framkanten när det gäller nya former för migrantverksamhet.

71. Guds gästfrihet kallar oss att gå bortom polariserande föreställningar om kulturellt dominerande grupper som värdar och migranter och minoritetsfolk som gäster. Istället är Gud, i sin gästfrihet, värd och vi är alla genom Anden inbjudna att delta med ödmjukhet och ömsesidighet i Guds mission.

¹⁰ *Mission and Evangelism in Unity*, CWME Study Document, 2000, §13.

¹¹ Jfr "Mission as Ministry of Reconciliation", i Jacques Matthéy (red), *You Are the Light of the World: Statements on Mission by the World Council of Churches 1980-2005*, Geneva, WCC, 2005, s 90-162.

¹² "Report of WCC Consultation on Mission and Ecclesiology of the Migrant Churches, Utrecht, the Netherlands, 16-21 November 2010", i *International Review of Mission*, 100.1, 2011, s 104-107.

Lokala församlingar: nya initiativ

72. Samtidigt som vi värnar Andens enhet i den enda kyrkan, är det också viktigt att respektera de sätt på vilka varje lokal församling leds av Anden att svara på sin egen kontextuella verklighet. Dagens förändrade värld kallar lokala församlingar att ta nya initiativ. Nya former av kontextuell mission finns i det globala nord som i en sekulariserande kontext utvecklat exempelvis "new monasticism", "emerging church" och "fresh expressions" vilka omdefinierat och vitaliserat kyrkorna. Det kan vara särskilt relevant för ungdomar att utforska olika kontextuella sätt att vara kyrka. Vissa kyrkor i det globala nord har möten på pubar, kaféer eller omgjorda biografer. Att engagera sig i kyrkans liv via nätet är ett tilltalande alternativ för unga människor som tänker ickeinjärt, visuellt och erfarenhetsmässigt.

73. Liksom den tidiga kyrkan i Apostlagärningarna har lokala församlingar förmånen att forma en gemenskap präglad av närvaron av den uppståndne Kristus. För många människor hänger viljan eller vägran att bli medlemmar i kyrkan samman med deras positiva eller negativa erfarenheter av en lokal församling som alltså antingen kan vara en stötesten eller en förändringsaktör.¹³ Därför är det viktigt att lokala församlingar ständigt förnyas och inspireras av missionens Ande. Lokala församlingar är utposter och missionens huvudaktörer.

74. Gudstjänst och sakramenten spelar en avgörande roll i bildandet av omvandlande spiritualitet och mission. Att läsa Bibeln kontextuellt är också en grundläggande resurs för att lokala församlingar ska kunna vara budbärare och vittnen om Guds rättvisa och kärlek. Liturgin i helgedomen är bara trovärdig när vi lever Guds mission i våra samhällen och i vårt dagliga liv. Lokala församlingar måste därför lämna sina bekvämlighetszoner och vara gränsöverskridande för Guds missions skull.

75. Mer än någonsin tidigare kan lokala församlingar idag spela en ledande roll genom att betona hur kulturella och etniska gränser korsar varandra och bekräftar kulturella skillnader som en gåva av Anden. Snarare än att uppfattas som ett problem, kan migrationen ses som ett erbjudande om nya möjligheter för kyrkorna att återupptäcka sig själva på nytt. Den inspirerar och ger möjligheter för skapandet av interkulturella och mångkulturella kyrkor på lokal nivå. Alla kyrkor kan skapa utrymme för olika kulturella grupper att komma samman, och välkomna de spännande möjligheter till kontextuella uttryck som vår interkulturella mission bidrar till i vår tid.

76. Lokala församlingar kan också som aldrig förr utveckla globala relationer. Många inspirerande och förändrande kontakter bildas mellan kyrkor som är geografiskt långt ifrån varandra och som lever under mycket olika förhållanden. Dessa kontakter erbjuder innovativa möjligheter, men är inte utan fallgropar. De alltmer populära korta missionsresorna kan hjälpa till att bygga partnerskap mellan kyrkor i olika delar av världen men i vissa fall lägger de en börda på de fattiga lokala kyrkorna som inte kan accepteras, eller bortser från de befintliga kyrkorna helt och hållet. Även om det finns skäl att iakttä en viss försiktighet kring sådana resor, kan de ge möjligheter till exponering i olika kulturella och socioekonomiska sammanhang som på sikt kan leda till mer långsiktig förändring när resenären återvänder hem. Utmaningen är att hitta sätt att utöva andliga gåvor som bygger upp varje del av hela kyrkan (1 Kor 12-14).

77. Opinionsbildning för rättvisa är inte längre förbehållet nationella kongresser och organisationers huvudkontor utan är en form av vittnesbörd som uppmanar lokala kyrkor till engagemang. Till exempel avslutades

¹³ Christopher Duraisingh (red), *Called to One Hope: The Gospel in Diverse Cultures*, Geneva, WCC, 1998, s 54.

KV:s årtionde för att övervinna våldet (2001–2011) med följande uppmaning från den internationella ekumeniska fredskonferensen på Jamaica: "Kyrkorna måste hjälpa till att belysa de vardagliga val som kan innebära att övergrepp upphör och att mänskliga rättigheter, jämställdhet, klimaträttvisa, ekonomisk rättvisa, enighet och fred främjas."¹⁴ Att vara rotad i vardagslivet ger lokala kyrkor både legitimitet och motivation i kampen för rättvisa och fred.

78. Kyrkan i varje geopolitiskt och socioekonomiskt sammanhang kallas till tjänst (*diakonia*) – att leva ut gudsfolkets tro och hopp genom att vittna om vad Gud har gjort i Jesus Kristus. Genom att tjäna deltar kyrkan i Guds mission och följer sin tjänande Herres väg. Kyrkan är kallad att vara en diakonal gemenskap som visar att tjänandets makt överträffar förtryckets makt. Detta skapar förutsättningar för och ger näring åt livet, och vittnar om Guds förvandlande nåd genom ett tjänande som visar på löftet om Guds rike.¹⁵

79. Allteftersom kyrkan fördjupar förståelsen av sin identitet som en missionsgemenskap, tar sig dess utåtriktade karaktär uttryck i evangelisation.

PINGSTENS ANDE: GODA NYHETER FÖR ALLA

Kallelsen att evangelisera

80. Vittnesbördet (*martyria*) tar konkret form i evangelisation, som är sättet på vilket hela evangeliet till hela mänskligheten i hela världen kommuniceras.¹⁶ Målet är världens frälsning och den treenige Gudens ära. Evangelisation är missionsaktivitet, vilket uttalat och entydigt visar på inkarnationens centrala roll, Jesu Kristi lidande och uppståndelse, utan att sätta upp gränser för Guds frälsande nåd. Den syftar till att dela dessa goda nyheter med alla som ännu inte hört dem och inbjuder dem att ta del av livet i Kristus.

81. "Evangelisation flödar ur hjärtan fyllda med Guds kärlek för dem som ännu inte känner honom."¹⁷ Den första pingstdagen kunde lärjungarna inte göra annat än tala om Guds stora gärningar (Apg 2:4, 4:20). Utan att bortse från andra dimensioner av mission, fokuserar evangelisation på uttrycklig och avsiktlig artikulation av evangeliet, vilket innefattar "inbjudan till personlig omvändelse till ett nytt liv i Kristus och till lärjungaskap".¹⁸ Medan den heliga Anden kallar somliga till evangelister (Ef 4:11), är vi alla kallade att ge besked om det hopp som är i oss (1 Pet 3:15). Inte bara individer utan hela kyrkan tillsammans är kallad att evangelisera (Mark 16:15, 1 Pet 2:9).

82. Dagens värld präglas av överdrivna påståenden som utgår från religiösa identiteter och övertygelser som mer verkar bryta ner och brutalisera i Guds namn istället för att läka och vårda gemenskaper. I detta sammanhang är det viktigt att inse att proselytism inte är ett legitimt sätt att evangelisera.¹⁹ Den heliga Anden väljer att

14 *Ära till Gud och fred på jorden: Budskap från internationella fredsmötet i Kingston 2011*, SKR, 2012, s vi.

15 "Diakonia in the Twenty First Century: Theological Perspectives", WCC Conference on Theology of *Diakonia* in the 21st Century, Colombo, Sri Lanka, 2–6 June 2012, s 2.

16 *Minutes and Reports of the Fourth Meeting of the Central Committee*, WCC, Rolle, Switzerland, 1951, s 66.

17 The Lausanne Movement, *The Cape Town Commitment*, 2010, Part I, 7(b).

18 Jfr Troskongregationen, *Doctrinal Note on Some Aspects of Evangelization*, no. 12, 2007, s 489–504.

19 *Towards Common Witness: A Call to Adopt Responsible Relationships in Mission and to Renounce Proselytism*, WCC Central Committee, 1997.

verka tillsammans med människor när de predikar och visar på de goda nyheterna (jfr Rom 10:14–15, 2 Kor 4:2–6), men det är bara Guds Ande som skapar nytt liv och åstadkommer nyfödelse (Joh 3:5–8, 1 Tess 1:4–6). Vi erkänner att evangelisation ibland har förvridits och förlorat sin trovärdighet eftersom vissa kristna har tvingat fram "omvändelser" med våldsamma medel eller maktmissbruk. I vissa sammanhang kan dock förtryckande gruppers anklagelser om påtvingade omvändelser vara motiverade av deras önskan att de marginaliserade ska fortsätta leva under förtryck och omänskliga villkor.

83. Evangelisation är att dela sin tro och övertygelse med andra människor och inbjuda dem till lärjungaskap, oavsett om de hör till andra religiösa traditioner eller inte. Att på det sättet dela med sig av sin tro ska ske både med tillförsikt och i ödmjukhet som ett uttryck för vår kärlek för vår värld. Om vi menar oss älska Gud och våra medmänniskor, men misslyckas med att skyndsamt och genomgående dela de goda nyheterna med dem, bedrar vi oss själva både vad gäller trovärdigheten i vår kärlek till Gud såväl som till våra medmänniskor. Det finns ingen större gåva vi kan erbjuda våra medmänniskor än att dela och/eller visa dem på Guds kärlek, nåd och barmhärtighet i Kristus.

84. Evangelisation leder till ånger, tro och dop. Att lyssna till sanningen i ljuset av synd och ondska kräver ett svar – positivt eller negativt (Joh 4:28–29, jfr Mark 10:22.). Det leder till omvändelse med förändrade attityder, prioriteringar och mål. Det resulterar i frälsning för de förlorade, helande av sjuka och befrielse för de förtryckta och för hela skapelsen.

85. Utan att bortse från andra dimensioner av mission, fokuserar evangelisation på uttrycklig och avsiktlig artikulation av evangeliet, vilket innefattar "inbjudan till personlig omvändelse till ett nytt liv i Kristus och till lärjungaskap".²⁰ I olika kyrkor finns det olika uppfattningar om hur Anden kallar oss att evangelisera i våra sammanhang. För vissa handlar evangelisation främst om att leda människor till personlig omvändelse genom Jesus Kristus. För andra handlar evangelisation om att leva i solidaritet och ge ett kristet vittnesbörd genom närvaro hos förtryckta folk, åter andra ser evangelisation som en del av Guds mission. Olika kristna traditioner uppfattar mission och evangelisation på olika sätt. Vi kan emellertid ändå konstatera att Anden kallar oss alla till att förstå att evangelisation är rotad i den lokala kyrkans liv där gudstjänst (*leiturgia*) är oupplösligt förbunden med vittnesbörd (*martyria*), tjänande (*diakonia*) och gemenskap (*koinonia*).

Evangelisation på Kristi sätt

86. Evangelisation är att dela de goda nyheterna i både ord och handling. Att evangelisera genom muntlig förkunnelse eller predikan av evangeliet (*kerygma*) är djupt bibliskt. Men om våra ord inte överensstämmer med våra handlingar är vår evangelisation inte äkta. Kombinationen av muntlig förkunnelse och synliga handlingar vittnar om Guds uppenbarelse i Jesus Kristus liksom om hans syften. Evangelisation är nära besläktat med enhet: Kärleken till varandra visar på evangeliet som vi förkunnar (Joh 13:34–35), medan oenigheten är en förlägenhet för evangeliet (1 Kor 1).

87. Det finns historiska och nutida exempel på kristna som troget och ödmjukt arbetar i sina egna lokala sammanhang, och med vilka Anden samarbetar för att åstadkomma livets fullhet. Så levde och verkade även många kristna som bodde och arbetade som missionärer långt bort från sina egna kulturella sammanhang med

²⁰ Det är viktigt att notera att inte alla kyrkor förstår evangelisation så som det uttrycks ovan. Den Romersk-katolska kyrkan refererar till "evangelization" som *missio ad gentes* [mission till folken] riktat till dem som inte känner Kristus. I ett bredare perspektiv används uttrycket för att beskriva vanligt pastoralt arbete medan frasen "new evangelization" beskriver pastoralt arbete för dem som inte längre utövar kristen tro. Jfr *Doctrinal Note on Some Aspects of Evangelization*.

ödmjukhet, ömsesidighet och respekt. Guds Ande var också verksam i dessa samhällen för att åstadkomma förvandling.

88. Tyvärr har evangelisation ibland praktiserats på ett sätt som förråder evangeliet istället för att förkroppsliga det. När helst detta sker är det på sin plats att göra bot. Mission på Kristi sätt innebär att bekräfta andras värdighet och rättigheter. Vi är kallade att tjäna andra så som Kristus tjänade (jfr Mark 10:45, Matt 25:45), utan exploatering eller någon form av lockelse.²¹ I sådana individualiserade sammanhang kan det vara möjligt att förväxla evangelisation med att köpa och sälja en "produkt", där vi bestämmer vilka aspekter av kristet liv vi vill ta till oss. Men Anden avvisar tanken på att Jesu goda nyheter för alla kan konsumeras under kapitalistiska former och Anden kallar oss till omvändelse och förvandling på ett personligt plan, vilket leder oss till att förkunna ett liv i överflöd för alla.

89. Äkta evangelisation är rotad i ödmjukhet och respekt för alla, och blomstrar i dialogsammanhang. Den främjar evangeliets budskap, om helande och försoning, i ord och handling. "Det finns ingen evangelisation utan solidaritet; det finns ingen kristen solidaritet som inte innebär ett delande av budskapet om Guds kommande rike."²² Därför inspirerar evangelisation till att bygga upp mellanmänniska och samhälleliga relationer. Sådana äkta relationer får oftast bäst näring i lokala gemenskaper av troende som är förankrade i lokala kulturella sammanhang. Kristet vittnesbörd blir till lika mycket genom vår närvaro som genom våra ord. I situationer där det offentliga vittnesbördet inte är möjligt utan att riskera livet kan det vara ett kraftfullt alternativ att bara leva evangeliet.

90. Äkta evangelisation måste, i medvetenhet om spänningar mellan människor och samhällen med olika religiösa övertygelser och varierande tolkningar av kristet vittnesbörd, alltid styras av livsbejakande värden, så som anges i det gemensamma dokumentet *Kristet vittnesbörd i en mångreligiös värld*.²³

- a. Ta avstånd från alla former av våld, diskriminering och förtryck från religiösa och sekulära myndigheter, inklusive maktmissbruk – psykologiskt eller socialt.
- b. Hävda religionsfriheten och rätten att utöva och bekänna sin tro utan rädsla för repressalier eller hot. Ge uttryck för ömsesidig respekt och solidaritet som främjar rättvisa, fred och det gemensamma bästa för alla.
- c. Respektera alla människor och mänskliga kulturer och samtidigt urskilja inslag i våra egna kulturer, till exempel patriarkat, rasism och kastsystem som behöver utmanas av evangeliet.
- d. Avvisa falskt vittnesbörd och lyssna för att förstå i ömsesidig respekt.
- e. Trygga individers och samhällens frihet till egna ställningstaganden i beslutsprocesser.
- f. Bygga relationer med människor av annan tro eller ingen tro alls för att underlätta en djupare och ömsesidig förståelse, försoning och samarbete för det gemensamma bästa.

²¹ *Kristet vittnesbörd i en mångreligiös värld*, Svenska missionsrådet och Sveriges kristna råd, 2012, vägledande principer §4.

²² *The San Antonio Report*, s 26; *Mission och evangelisation: Ett ekumeniskt dokument*, §3a4; *Called to One Hope*, s 38.

²³ *Kristet vittnesbörd i en mångreligiös värld*, Svenska missionsrådet och Sveriges kristna råd, 2012, vägledande principer §6-7 och 9-12.

91. Vi lever i en värld som är starkt påverkad av individualism, sekularism, materialism och andra ideologier som utmanar Guds rikes värderingar. Även om evangeliet i grunden är goda nyheter för alla, är det dåliga nyheter för de krafter som främjar lögn, orättvisa och förtryck. I det avseendet är evangelisation också en profetisk kallelse som innebär att i hopp och kärlek tala sanningens ord till makten (Apg 26:25, Kol 1:5, Ef 4:15). Evangeliet är frigörande och förvandlande. Att förkunna detta måste innefatta förvandling i syfte att skapa rättvisa och inklusiva samhällen.

92. Att stå upp mot ondska eller orättvisa och att vara profetisk kan ibland mötas med förtryck och våld, och leder därmed följaktligen till lidande, förföljelse och till och med döden. Äkta evangelisation innebär att vara sårbar, och att i likhet med Kristus bära korset och utge sig själv (Fil 2:5–11). Precis som martyrernas blod var fröet till kyrkan under den romerska förföljelsen, utgör idag strävan efter rättvisa och rättfärdighet ett kraftfullt vittnesbörd om Kristus. Jesus kopplade samman sådan självförnekelse med uppmaningen att följa honom och med evig frälsning (Mark 8:34–38).

Evangelisation, interreligiös dialog och kristen närvaro

93. I dagens pluralistiska och komplexa värld möter vi människor med många olika religioner, ideologier och övertygelser. Vi tror att Livets Ande skänker glädje och liv i överflöd. Därför kan Guds ande återfinnas i alla kulturer som bekräftar livet. Den heliga Anden verkar gåtfullt och vi förstår inte fullt ut Andens verk i andra trostraditioner. Vi erkänner att det finns inneboende värden och visdom i olika livgivande andligheter. Därför gör äkta mission "den andre" till en partner i mission och inte till ett "objekt".

94. Dialog är ett sätt att bekräfta vårt gemensamma liv och våra gemensamma mål genom bekräftelsen av livet och skapelsens integritet. Dialog på den religiösa nivån är möjlig endast om vi startar i förväntningen om att möta Gud som har gått före oss och varit närvarande hos människor i deras egna sammanhang.²⁴ Gud är där innan vi kommer (Apg 17) och vår uppgift är inte att föra Gud dit, men att vittna om den Gud som redan finns där. Dialog erbjuder ett ärligt möte där varje part tar med sig till bordet allt vad de är på ett öppet, tålmodigt och respektfullt sätt.

95. Evangelisation och dialog är åtskilda men relaterar till varandra. Även om kristna hoppas och ber att alla människor ska komma till en levande kännedom om den treenige Guden, är evangelisation inte syftet med dialogen. Eftersom dialogen också är "ett ömsesidigt möte med förpliktelser", har delandet av de goda nyheterna om Jesus Kristus en legitim plats i den. Dessutom äger äkta evangelisation rum inom ramen för dialogen om liv och handling, och i "en anda av dialog": "en attityd av respekt och vänskap".²⁵ Evangelisation innebär inte bara förkunnelse av våra djupaste övertygelser, utan också att lyssna på andra och att utmanas och berikas av andra (Apg 10).

96. Särskilt viktig är dialog mellan människor av olika religioner, inte bara i mångreligiösa sammanhang utan lika mycket där det finns en stor majoritet av en viss tro. Det är nödvändigt att skydda minoritetsgruppers rätt till religionsfrihet och att möjliggöra för alla att bidra till det gemensamma bästa. Religionsfriheten måste upprätthållas eftersom den har sin upprinnelse i varje människas värdighet, grundad i att alla människor är skapade till Guds avbild (1 Mos 1:26). Anhängare till alla religioner och övertygelser har samma rättigheter och skyldigheter.²⁶

24 Jfr *Baar Statement: Theological Perspectives on Plurality*, WCC, 1990.

25 *Dialogue and Proclamation*, §9, Påvliga rådet för interreligiös dialog, 1991.

26 *Kristet vittnesbörd i en mångreligiös värld*, Svenska missionsrådet och Sveriges kristna råd, 2012, vägledande principer §7.

Evangelisation och kulturer

97. Evangeliet slår rot i olika sammanhang genom engagemang i specifika kulturella, politiska och religiösa förhållanden. Respekt för människor och deras kulturella och symboliska livsvärldar är nödvändig om evangeliet ska kunna slå rot i dessa olika verkligheter. På detta sätt måste det börja med engagemang och dialog i det vidare sammanhanget för att kunna avgöra hur Kristus redan är närvarande och var Guds Ande redan är verksam.

98. Att evangelisation har associerats med kolonialmakter i missionens historia har lett till antagandet att västerländska former av kristendom utgör normen för hur man bör bedöma hur andra lever evangeliet. Evangelisation som utförs av dem som åtnjuter ekonomisk makt eller kulturellt herravälde riskerar att förvränga evangeliet. Därför måste de söka partnerskap med de fattiga, de egendomslösa och dem som tillhör minoriteter, och formas av deras teologiska resurser och visioner.

99. Krav på enhetlighet misskrediterar det unika hos varje individ skapad till Guds avbild. Medan människorna i Babel försökte genomdriva enhetlighet resulterade lärjungarnas predikan på pingstdagen i en enhet där personliga särdrag och gemenskapers identiteter inte försvann utan respekterades – de hörde evangeliet, var en och på sitt eget språk.

100. Jesus kallar oss ut ur *vår* inskränkta oro över *vårt* eget rike, *vår* egen befrielse och *vårt* eget oberoende (Apg 1:6) genom att avslöja en större vision för oss och utrusta oss med den heliga Anden till att gå "ända till jordens yttersta gräns" för att vara vittnen i varje sammanhang i tid och rum om Guds rättvisa, frihet och fred. Vår kallelse är att visa alla till Jesus, snarare än till oss själva eller våra institutioner, genom att se till andras intressen snarare än till våra egna (jfr Fil 2:3–4). Vi kan inte fånga komplexiteten i skrifterna genom ett förtryckande kulturellt perspektiv. En mångfald av kulturer är en Andens gåva för att fördjupa vår förståelse av vår tro och av varandra. Som sådana är interkulturella trosgemenskaper, där olika kulturella gemenskaper firar gudstjänst tillsammans, en form för kulturer att möta varandra på ett äkta sätt, och där kulturen kan berika evangeliet. Samtidigt kritiserar evangeliet föreställningar om kulturell överlägsenhet. Därför "måste evangeliet, för att vara fruktbart, vara både sant mot sig självt och inkarnerat eller rotat i ett folks kultur ... Vi behöver ständigt söka den heliga Andens insikt som en hjälp till att bättre urskilja var evangeliet utmanar, stöder eller förvandlar en viss kultur" för livets skull.²⁷

LIVETS FEST: TILL SLUT HÄVDAR VI...

101. Vi är tjänare till den treenige Guden, som har gett oss uppdraget att förkunna evangeliet till hela mänskligheten och hela skapelsen, speciellt till de förtryckta och lidande människor som längtar efter livets fullhet. Mission, som ett gemensamt vittnesbörd om Kristus, är en inbjudan till "måltiden i Guds rike" (Luk 14:15). Kyrkans mission är att förbereda festen och att inbjuda alla människor till livets fest. Festen är ett firande av skapelsen och den rikedom av frukter som flödar över från Guds kärlek, källan till livet i överflöd. Den är ett tecken på befrielse och försoning för hela skapelsen, vilket är missionens mål. Med en förnyad tacksamhet inför Guds Andes mission, formulerar vi följande bekräftande teser som svar på frågorna som ställdes i början av detta dokument.

102. **Vi hävdar att syftet med Guds mission är liv i överflöd (Joh 10:10) och det är kriteriet för hur vi identifierar mission.** Därför är vi kallade att identifiera Guds Ande överallt där det finns liv i överflöd, särskilt när det gäller befrielse för de förtryckta folken, helande och försoning av söndertrasade samhällen och upprät-

²⁷ *Called to One Hope*, s 21-22 och 24.

telse av hela skapelsen. Vi utmanas till att uppskatta den livsbejakande andlighet som finns i olika kulturer och att leva i solidaritet med alla dem som är involverade i uppdraget att bekräfta och bevara liv. Vi identifierar och konfronterar också onda krafter varhelst de sprider död och livet förnekas.

103. Vi hävdar att mission börjar med Guds skapelseakt och fortsätter i återskapandet, genom den heliga Andens livgivande kraft. Den heliga Anden, utgjuten i tungor av eld på pingstdagen, fyller våra hjärtan och gör oss till Kristi kyrka. Anden som var i Kristus Jesus inspirerar oss till en självutgivande och korsbärande livsstil och den följer Guds folk i vår strävan att vittna om Guds kärlek i ord och handling. Sanningens Ande leder till hela sanningen och ger oss kraft att trotsa demoniska makter och i kärlek tala sanning. Som en återlöst gemenskap delar vi livets vatten med andra och söker efter enhetens Ande för att läka, försona och förnya hela skapelsen.

104. Vi hävdar att spiritualitet är den källa som ger kraft för mission och att mission i Anden är förvandlande. Därför söker vi förnya vårt perspektiv på sambanden mellan mission, andlighet och skapelse. Denna missionens spiritualitet, som flödar från liturgi och tillbedjan, för oss åter samman med varandra och med den övriga skapelsen. Vi förstår att vårt deltagande i mission, vår existens i skapelsen och vårt sätt att leva livet i Anden vävs samman eftersom de är ömsesidigt förvandlande. Mission som börjar med skapelsen inbjuder oss att fira livet i alla dess dimensioner som en gåva från Gud.

105. Vi hävdar att Guds Andes mission är att förnya hela skapelsen. "Jorden är Herrens med allt den rymmer" (Ps 24:1). Livets Gud skyddar, älskar och bryr sig om naturen. Mänskligheten är inte herre över jorden, men är ansvarig för att vårda skapelsens integritet. Omätlig girighet och obegränsad konsumtion som leder till kontinuerlig förstörelse av naturen måste upphöra. Guds kärlek predikar inte människors frälsning skild från en förnyelse av hela skapelsen. Vi är kallade att delta i Guds mission bortom våra människocentrerade mål. Guds mission riktar sig till allt liv och vi måste både erkänna och tjäna livet på nya sätt i mission. Vi ber om ånger och förlåtelse, men vi uppmanar också till handling nu. Mission har skapelsen i sitt centrum.

106. Vi hävdar att dagens missionsrörelser växer fram från det globala syd och öst, går i flera riktningar och är mångfasetterade. Att kristendomens tyngdpunkt har skiftat till det globala syd och öst utmanar oss att utforska missionsteologiska uttryck som har sin grund i dessa sammanhang, kulturer och olika uttryck för andlighet. Vi behöver vidareutveckla ömsesidighet och partnerskap och bekräfta vårt beroende av varandra inom missionen och i den ekumeniska rörelsen. Vår mission måste visa solidaritet med lidande folk och vara i harmoni med naturen. Evangelisation sker i självutgivande ödmjukhet, med respekt för andra och i dialog med människor från olika kulturer och religioner. Det borde i denna värld också innefatta konfrontation av förtryckande och avhumaniserande strukturer och kulturer som står i motsättning till gudsrikets värderingar.

107. Vi hävdar att marginaliserade människor är aktörer för mission och utövar en profetisk roll som understryker att livets överflöd är till för alla. De marginaliserade i samhället är de mest centrala aktörerna i Guds mission. Marginaliserade, förtryckta och lidande människor har en speciell gåva att avgöra vilka nyheter som är bra för dem och vilka som är dåliga för dem i deras hotade liv. För att engagera oss i Guds livgivande uppdrag måste vi lyssna till rösterna från marginalerna, så att vi hör vad som är livsbejakande och vad som förstör livet. Vi måste inrikta vår mission på de handlingar som de marginaliserade utför. Rättvisa, solidaritet och inklusivitet är nyckeluttryck för mission från marginalerna.

108. Vi hävdar att Guds ekonomi bygger på värderingar av kärlek och rättvisa för alla och att en förvandlande mission står emot avgudadyrkan av den fria marknadsekonomi. Den ekonomiska globaliseringen har effektivt ersatt livets Gud med mammon, den fria marknadskapitalismens gud som menar sig ha makten att rädda världen genom en ackumulering av otillbörlig rikedom och välstånd. I detta sammanhang måste mission vara en motkultur och erbjuda alternativ till dessa avgudadyrkande visioner, eftersom missionen tillhör livets, rättvisans och fredens Gud och inte denna falska gud som orsakar elände och lidande för människor och

natur. Mission är alltså att fördöma ekonomisk girighet och att delta i och utöva den gudomliga ekonomin som innebär kärlek, delande och rättvisa.

109. Vi hävdar att evangeliet om Jesus Kristus är goda nyheter för alla åldrar och platser och att det bör förkunnas i kärlekens och ödmjukhetens ande. Vi hävdar inkarnationens, korsets och uppståndelsens centrala roll i vårt budskap och även i sättet på vilket vi evangeliserar. Därför visar evangeliet alltid på Jesus och Guds rike snarare än på institutioner och hör till kyrkans sanna väsen. Kyrkans profetiska röst ska inte vara tyst i tider som kräver

110. Vi hävdar att dialog och samverkan för livets skull är en del av mission och evangelisation. Äkta evangelisation utförs med respekt för alla människors rätt till religions- och övertygelsefrihet, eftersom de är Guds avbilder. Proselytism som utförs med våldsamma medel, ekonomiska incitament eller utövande av maktmissbruk strider mot evangeliets budskap. Det är viktigt att evangelisation bygger respektfulla relationer och förtroende mellan människor från olika trosriktningar. Vi värdesätter varje mänsklig kultur och inser att evangeliet inte ägs av någon grupp utan är till för alla folk. Vi inser att vår uppgift inte är att föra med oss Gud dit utan att vittna om den Gud som redan är där (Apg 17:23–28). Genom att följa Anden får vi möjlighet att överbygga kulturella och religiösa barriärer och arbeta tillsammans för livet.

111. Vi hävdar att Gud rör vid och ger kyrkan kraft i mission. Kyrkan som Guds folk, Kristi kropp och den heliga Andens tempel är dynamisk och förändras när den fortsätter Guds mission. Detta leder till en mängd olika former av gemensamt vittnesbörd, vilket återspeglar mångfalden av den världsvida kristenheten. Kyrkorna måste vara i rörelse, tillsammans på väg i mission och fortsätta apostlarnas uppdrag. Praktiskt innebär det att kyrka och mission bör förenas och att olika kyrko- och missionsorganisationer måste samarbeta till förmån för livet.

112. Den treenige Guden inbjuder hela skapelsen till livets fest, genom Jesus Kristus som kom "för att de skall ha liv, och liv i överflöd" (Joh 10:10), genom den heliga Anden som bekräftar visionen av Guds rike: "Nu skapar jag en ny himmel och en ny jord." (Jes 65:17) Vi överlämnar oss själva tillsammans i ödmjukhet och hopp till Guds mission, som återskapar och försonar allt och alla. Och vi ber: "Livets Gud, led oss till rättvisa och fred!"

Översättning Gunilla Gunner.

Språklig och teologisk granskning Robert Odén, Olle Kristenson och Anna Ljung.

Redaktörer Robert Odén och Olle Kristenson.

TÄSSÄ NUMEROSSA - IN THIS VOLUME

YHDESSÄ KOHTI ELÄMÄÄ: LÄHETYS JA EVANKELIOIMINEN MUUTTUVASSA MAAILMASSA

RISTO A. AHONEN

Kirkkojen Maailmanneuvoston uudet ekumeeniset perusasiakirjat: *Together towards Life* -lähetysasiakirja ja kristinuskon globaali tilanne

RISTO JUUKKO

Kirkkojen Maailmanneuvoston ekumeeninen lähetys- ja evankelioimisasiakirja "Yhdessä kohti elämää: Lähetys ja evankelioiminen muuttuvassa maailmassa"

MATTI REPO

Yhdessä kohti elämää: Pyhän hengen lähetys kirkkojen maailmanneuvoston uudessa lähetysasiakirjassa

TOGETHER TOWARDS LIFE: MISSION AND EVANGELISM IN CHANGIN LANDSCAPES

A New WCC Affirmation on Mission and Evangelism

TILLSAMMANS FÖR LIVET: MISSION OCH EVANGELISATION I EN VÄRLD I FÖRÄNDRING

Ett nytt dokument från kyrkornas världsråd om mission och evangelisation

ISBN 978-951-789-445-6 (nid.)

KIRKKOHALLITUS⁺
Kirkon lähetystyön keskus